

Scanned

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

นายเอกนรินทร์ แก้วประดิษฐ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2551

**People's Participation in The Gabage Problem Solving of Mueang Ranong
Municipality**

Mr.Eaknarintr Kawpradist

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration**

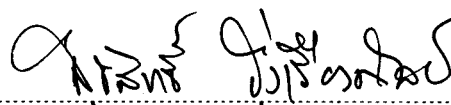
School of Management Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2008

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง
ชื่อและนามสกุล นายเอกนรินทร์ แก้วประดิษฐ์
แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ
สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพงศ์ มีสมนัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ประทีป

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ รุ่งเรืองศิลป์)

กรรมการ

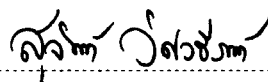
(รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพงศ์ มีสมนัย)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ประทีป)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 27 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2552

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง
ผู้วิจัย นายเอกนรินทร์ แก้วประดิษฐ์ **ปริญญา** รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพงศ์ มีสมนัย (2) รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ
 ประทีป **ปีการศึกษา** 2551

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง (2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง และ (3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยประชากรที่ศึกษาเป็นประชาชนในเขตเทศบาลเมืองระนอง กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.81 และค่าความน่าเชื่อถือเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง นั้น ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลที่ประกอบด้วย เพศ ศาสนา ที่อยู่อาศัย ระยะเวลาอยู่อาศัย และบทบาทในชุมชน และปัจจัยการมีส่วนร่วมประกอบด้วย การประเมินผลการแก้ไขปัญหา การลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหา การคิดและตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหา การวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหา และการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหา โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามลำดับ (3) สำหรับปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ ได้แก่ ประชาชนขาดจิตสำนึกและไม่ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาขยะ ประชาชนขาดความรู้เรื่องการแก้ไขปัญหาขยะ และขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานราชการ

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม ปัญหาขยะ เทศบาลเมืองระนอง

Thesis title: People's Participation in The Garbage Problem Solving of Mueang Ranong Municipality

Researcher: Mr.Eaknarintr Kawpradist **Degree:** Master of Public Administration ;

Thesis advisors: (1) Dr.Chaloemphong Misomnai, Associate Professor; (2) Dr.Jeera Pratheep, Associate Professor ; **Academic year:** 2008

ABSTRACT

The objectives of this research were to (1) study level of people's participation in solving garbage problem of Mueang Ranong Municipality (2) study factors affecting people's participation in solving garbage problem of Mueang Ranong Municipality and (3) study problems and barriers of people's participation in garbage solving problem of Mueang Ranong Municipality.

This study was a survey research. Population consisted of people in Mueang Ranong Municipality. Samples were 384 electorates in the area. Instruments used were questionnaire and interview. The questionnaire was .81 level of validity and .91 level of reliability. Statistical tools employed were percentage, mean, standard deviation, t – test, F – test, One -Way Analysis of Variance and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

Research result revealed that (1) most of the people did not participate in solving garbage problem of Mueang Ranong Municipality (2) factors affecting people's participation in solving garbage problem of Mueang Ranong Municipality were personal factors including gender, religion, residence location, residential period, and roles in community; and participation factors including the evaluation of problem solving, operational action, people's consideration together with decision to choose appropriate approach and pattern in solving the problems, community condition analysis, the analysis of problem, its cause, and the benefits deriving from solving the problems; which had positive relations with people's participation at .05 level of significance. (3) problems and barriers were lack of conscious of the people and no recognition of the importance of solving garbage problem, lack of knowledge and understanding in solving garbage problem, and lack of continuous public relation on the issue of government agencies.

Keywords : People's Participation, Garbage Problem, Mueang Ranong Municipality

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จอันเกิดแก่วิทยานิพนธ์ของผู้ศึกษานั้น ได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก คือรองศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมพงศ์ มีสมนัย และกรรมการที่ปรึกษาร่วม ทั้งสองท่าน ที่ให้คำแนะนำ และถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษา จนสามารถจัดทำ วิทยานิพนธ์ได้อย่างถูกต้องตามมาตรฐานทางวิชาการของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาทุกท่านที่เข้าใจในข้อจำกัด และเปิด โอกาสในการเรียนให้เต็มที่ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทั้งพี่ เพื่อน และน้อง ที่เทศบาลเมืองระนอง ที่เสียสละแรงกายช่วยกันค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ และเสียสละแรงใจในการเป็นกำลังใจ ให้กันตลอดมา และขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ข้อมูลอย่างถูกต้อง สมบูรณ์

สำคัญที่สุดคือ ขอขอบคุณครอบครัวที่แสนดี บิดา มารดา และน้องทั้งสองคนที่ช่วยเหลือ คူแล และโอบอุ้มกันมาตลอดจนประสบความสำเร็จในวันนี้

เอกนรินทร์ แก้วประดิษฐ์

มิถุนายน 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	8
สมมติฐานการวิจัย	10
ข้อจำกัดของการวิจัย	12
นิยามศัพท์เฉพาะ	13
ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	15
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	17
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	17
แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะ	30
แนวคิดเกี่ยวกับ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของเทศบาล	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	58
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	65
รูปแบบการวิจัย	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
การวิเคราะห์ข้อมูล	71
ระยะเวลาทำการวิจัย	73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	74
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง	79
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง	86
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อสรุปที่ได้จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง	93
ตอนที่ 5 การสรุปความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์	96
ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน	101
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	122
สรุปการวิจัย	122
อภิปรายผล	139
ข้อเสนอแนะ	143
บรรณานุกรม	145
ภาคผนวก	151
ก แบบสอบถามสำหรับประชาชนกลุ่มตัวอย่าง	152
ข แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	166
ค ประวัติผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	173
ประวัติผู้วิจัย	175

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ.2541 – พ.ศ.2550	1
ตารางที่ 1.2 เปรียบเทียบปริมาณขยะที่จัดเก็บได้ทั่วประเทศ	2
ตารางที่ 1.3 ปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ในปี พ.ศ. 2550	3
ตารางที่ 1.4 เปรียบเทียบและคาดการณ์จำนวนประชากรและปริมาณขยะในอนาคต ของเทศบาลเมืองระนอง	4
ตารางที่ 1.5 แสดงการสุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บข้อมูลการวิจัย	9
ตารางที่ 2.1 ระยะเวลาที่ขยะแต่ละชนิดย่อยสลายตามธรรมชาติ	34
ตารางที่ 3.1 แสดงกลุ่มตัวอย่าง	66
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	75
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อปัจจัยการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาขยะ	80
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อปัจจัยด้านการการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหาขยะ	81
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อปัจจัยด้านการลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะ	82
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อปัจจัยด้านการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาขยะ	83
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อปัจจัยด้านการประเมินผลการแก้ไขปัญหาขยะ	85
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วม ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขปัญหาขยะ	86
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วม ด้านการให้คำปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาขยะ	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วม ด้านการเข้าไปเกี่ยวข้องในการวางแผนแก้ไขปัญหายยะ	89
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วม ด้านการร่วมลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ	91
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วม ด้านการเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหายยะ	92
ตารางที่ 4.12 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามเพศ	102
ตารางที่ 4.13 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามอายุ	103
ตารางที่ 4.14 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามสถานภาพการสมรส	103
ตารางที่ 4.15 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามศาสนา	104
ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตาม ศาสนา เป็นรายคู่ โดยวิธีของ Scheffe'	105
ตารางที่ 4.17 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตาม ระดับการศึกษา	106
ตารางที่ 4.18 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามอาชีพ	107
ตารางที่ 4.19 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามรายได้	108

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.20 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามชุมชน.....	109
ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามที่อยู่อาศัยในชุมชนต่าง ๆ โดยวิธีของ Scheffe'.....	110
ตารางที่ 4.22 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่.....	112
ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ เป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe'.....	112
ตารางที่ 4.24 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามบทบาทในชุมชน.....	113
ตารางที่ 4.25 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามบทบาทในชุมชน เป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe'.....	114
ตารางที่ 4.26 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล กับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของ เทศบาลเมืองระนอง.....	115
ตารางที่ 4.27 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาขยะ กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง.....	116
ตารางที่ 4.28 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการคิด และตัดสินใจ เลือกแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหา กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง.....	117

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.29 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการลงมือดำเนินการ แก้ไขปัญหาขยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข ปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง	118
ตารางที่ 4.30 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับผลประโยชน์ จากการแก้ไขปัญหาขยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ แก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง	119
ตารางที่ 4.31 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินผล การแก้ไขปัญหาขยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ แก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง	120
ตารางที่ 4.32 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาขยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข ปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง	121

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างของเทศบาล.....	53
ภาพที่ 2.2 โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาลเมืองระนอง.....	57

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาอุตสาหกรรม การเพิ่มจำนวนประชากร และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย มีผลทำให้ขยะจากแหล่งอุตสาหกรรมและชุมชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จากการสำรวจพบว่าในปี พ.ศ. 2550 มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนทั่วประเทศประมาณ 14.72 ล้านตัน หรือวันละ 40,332 ตัน (ยังไม่รวมข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยก่อนนำมาทิ้งในถัง) เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2549 ประมาณ 0.12 ล้านตัน หรือร้อยละ 1 ปริมาณขยะมูลฝอยต่อคนต่อวันเฉลี่ยทั่วประเทศ อยู่ที่ประมาณ 0.65 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน และจากข้อมูลย้อนหลัง 10 ปี พบว่าปริมาณขยะเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.85 ต่อปี

ตารางที่ 1.1 ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ.2541 – พ.ศ.2550

พุทธศักราช	ปริมาณขยะ (ตัน/วัน)	ปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น	
		ตัน/วัน	ร้อยละ
2541	37,246	-	-
2542	37,879	633	1.70
2543	38,170	291	0.77
2544	38,643	473	1.24
2545	39,225	582	1.51
2546	39,240	15	0.04
2547	39,956	716	1.82
2548	39,221	ลดลง 735	ลดลง 1.84
2549	40,003	782	1.99
2550	40,332	329	0.82

หมายเหตุ : สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ประจำปี พ.ศ.2550 กรมควบคุมมลพิษ

ในเขตกรุงเทพมหานครมีปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บขนได้วันละ 8,532 ตัน คิดเป็น ร้อยละ 21 ในขณะที่ปริมาณขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลและเมืองพัทยา มีประมาณวันละ 13,600 ตัน คิดเป็นร้อยละ 34 และนอกเขตเทศบาลซึ่งครอบคลุมพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด มีประมาณ วันละ 18,200 ตัน คิดเป็นร้อยละ 45 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ

ตารางที่ 1.2 เปรียบเทียบปริมาณขยะที่จัดเก็บได้ทั่วประเทศ

พื้นที่	ปริมาณขยะที่จัดเก็บได้ (ตัน/วัน)	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	8,532	21
เทศบาล และเมืองพัทยา	13,600	34
นอกเขตเทศบาล (พื้นที่ อบต.)	18,200	45
รวม	40,332	100

หมายเหตุ : สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ประจำปี พ.ศ.2550 กรมควบคุมมลพิษ

ขยะมูลฝอยทั่วประเทศ ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการประมาณ 14,432 ตันต่อวัน หรือคิดเป็นร้อยละ 36 แยกเป็น

ขยะมูลฝอยในกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครดำเนินการเก็บขนขยะมูลฝอยเองทั้งหมด และว่าจ้างบริษัทเอกชน เป็นผู้ดำเนินการกำจัด โดยขยะมูลฝอยประมาณร้อยละ 13 จะถูกนำไปหมักทำปุ๋ย และที่เหลืออีก ร้อยละ 87 จะถูกนำไปกำจัดยังสถานที่ฝังกลบ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม และอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลและเมืองพัทยา

เทศบาลจะนำไปกำจัดยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ได้รับการออกแบบก่อสร้างอย่าง ถูกหลักวิชาการ และสามารถเดินระบบได้แล้วที่มีอยู่ทั้งสิ้น 96 แห่ง (จากที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ 101 แห่ง และกำลังก่อสร้างอีก 6 แห่ง) แบ่งเป็น สถานที่ฝังกลบแบบถูกหลักสุขาภิบาล 90 แห่ง ระบบผสมผสาน 3 แห่ง (เทศบาลตำบลเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เทศบาลนครระยอง องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดชลบุรี) และระบบเตาเผา 3 แห่ง (เทศบาลเมืองลำพูน เทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลตำบล

เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี) สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้ประมาณ 4,810 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 35 ของปริมาณขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล

ขยะมูลฝอยนอกเขตเทศบาล

องค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นผู้รับผิดชอบเก็บรวบรวมและนำไปกำจัด ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาลกำจัดด้วยการเทกองทิ้งกลางแจ้งหรือเผากลางแจ้ง มีเพียงไม่กี่แห่งที่นำไปกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาลร่วมกับเทศบาลใกล้เคียง สามารถกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลได้เพียง 1,090 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 6 ของปริมาณขยะมูลฝอยนอกเขตเทศบาล

ตารางที่ 1.3 ปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการในปี พ.ศ. 2550

พื้นที่	ปริมาณขยะมูลฝอย (ตัน/วัน)	
	เกิดขึ้น	กำจัด
กรุงเทพมหานคร *	8,532	8,532
เขตเทศบาลและเมืองพัทยา ** (1,227 แห่ง)	13,600	4,810
นอกเขตเทศบาล (6,500 แห่ง)	18,200	1,090
รวม	40,332	14,432

หมายเหตุ : * ข้อมูลการเก็บขนขยะมูลฝอย รวบรวมจากสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร

** เทศบาลรวมเมืองพัทยา มีเทศบาลที่ได้รับการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 117 แห่ง

เทศบาลเมืองระนองมีพื้นที่ 4.285 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 16,393 คน มีครัวเรือน 6,725 ครัวเรือน (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองระนอง ณ เดือนธันวาคม 2551) ในขณะที่ข้อมูลกองสาธารณสุข อนามัยและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองระนอง ณ เดือนธันวาคม 2551 พบว่ามีปริมาณขยะที่จัดเก็บได้ในเขตเทศบาลฯ วันละ 36 ตัน/วัน คิดเป็นค่าเฉลี่ยประชากร 1 คน ผลิตขยะวันละ 2.20 กิโลกรัม ประชากร 1 ครัวเรือน ผลิตขยะวันละ 5.35 กิโลกรัม และทุกๆตารางเมตรจะมีขยะเกิดขึ้นวันละ 8.40 กิโลกรัม โดยพบว่าขยะที่จัดเก็บได้ร้อยละ 80 เป็นขยะจากครัวเรือนและชุมชน ได้แก่ พลาสติก กระดาษ โฟม เป็นต้น ร้อยละ 10 เป็น

ขยะจากตลาดสด ได้แก่ ซากพืช ซากสัตว์ เป็นต้น และอีกร้อยละ 10 เป็นขยะประเภทเศษวัสดุต่างๆ เช่น เศษไม้ เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น

ข้อมูลกองสาธารณสุข อนามัย และสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองระนองพบว่าในปีงบประมาณ 2551 มีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ ดังนี้

1. เงินเดือนพนักงาน / ลูกจ้าง ในระบบจัดการขยะ	1,272,000 บาท
2. ค่าจ้างเหมาฝังกลบขยะ	11,880,000 บาท
3. ค่าจ้างเหมาชุมชนทำความสะอาด	360,000 บาท
4. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงรถจัดเก็บขยะ	480,000 บาท
5. ค่าจัดซื้อถังขยะ	80,000 บาท
6. ค่าบำรุงเครื่องจักรกล, รถยนต์ที่ใช้ในระบบจัดการขยะ	500,000 บาท
7. ค่าใช้จ่ายในโครงการอบรม ธรรมรงค์ และประชาสัมพันธ์	190,000 บาท
8. ค่าจัดซื้อวัสดุ และอุปกรณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ	237,998 บาท
รวมทั้งสิ้น	14,999,998 บาท

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการจัดการขยะกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งปีประมาณ 13,140,000 กิโลกรัม อัตราค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะ 1 กิโลกรัม เท่ากับ 1.14 บาท

เทศบาลเมืองระนองเป็นชุมชนเมืองที่มีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่มาก ทั้งในลักษณะของประชากรจากต่างอำเภอที่เข้ามาค้าขาย รับจ้างทำงาน และเรียนหนังสือ หรือในลักษณะของแรงงานต่างด้าวที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้คนเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีส่วนในการผลิตขยะให้แก่เทศบาลเมืองระนองทั้งสิ้น และการเพิ่มขึ้นของประชากรก็จะส่งผลให้เกิดขยะมากขึ้นตามไปด้วย เมื่อศึกษาข้อมูลย้อนหลัง 5 ปี ทำให้คาดการณ์ได้ว่าอีก 5 ปีข้างหน้าประชากรในเขตเทศบาลเมืองระนองจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.54 และปริมาณขยะจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.78

ตารางที่ 1.4 เปรียบเทียบและคาดการณ์จำนวนประชากรและปริมาณขยะในอนาคตของเทศบาลเมืองระนอง

พ.ศ.	จำนวน ประชากร (คน)	เพิ่มขึ้น		ปริมาณขยะ (ตัน/ปี)	เพิ่มขึ้น	
		(คน)	(ร้อยละ)		(ตัน/ปี)	(ร้อยละ)
2546	16,053	-	-	7,665	-	-

ตารางที่ 1.4 (ต่อ)

พ.ศ.	จำนวน ประชากร (คน)	เพิ่มขึ้น		ปริมาณขยะ		
		(คน)	(ร้อยละ)	(ตัน/ปี)	(ตัน/ปี)	(ร้อยละ)
2547	16,101	48	0.30	8,030	365	4.76
2548	16,163	62	0.39	9,125	1,095	13.64
2549	16,214	51	0.32	9,855	730	8.00
2550	16,305	91	0.56	11,680	1,825	18.52
2551	16,393	88	0.54	13,140	1,460	12.50
2552	16,478	85	0.52	14,600	1,460	11.11
2553	16,562	84	0.51	15,711	1,111	7.61
2554	16,645	83	0.50	16,365	654	4.16
2555	16,728	83	0.50	16,843	478	2.92
2556	16,810	82	0.49	17,185	342	2.03

หมายเหตุ : รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบเบื้องต้นระบบกำจัด
ขยะมูลฝอย เทศบาลเมืองระนอง พ.ศ.2541

จากข้อมูลข้างต้นเห็นว่าปริมาณขยะจะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเทศบาล เนื่องจากเทศบาลเป็นการปกครองท้องถิ่นในเขตที่มีความเจริญ หรือเป็นท้องถิ่นชนบทที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมือง ดังนั้นปัจจัยด้านการเคลื่อนย้ายประชากรจากชนบทสู่เมืองไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด จะทำให้ประชากรในเขตเทศบาลมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และเมื่อประกอบกับปัจจัยด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมก็จะยิ่งส่งผลให้ปริมาณขยะในเขตเทศบาลเพิ่มมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยจะพบว่าเทศบาลในหลายแห่งของประเทศเกิดปัญหาขยะล้นเมืองและนำไปสู่กรณีพิพาทระหว่างเทศบาลกับชาวบ้าน หรือเทศบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง สำหรับเทศบาลเมืองระนองนั้น ในอดีตได้ซื้อที่ดินในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าวา อ.เมืองระนองในการ ฝังกลบขยะ ต่อมาเมื่อปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้นจนพื้นที่เดิมไม่สามารถรองรับได้ จึงต้องหาพื้นที่ฝังกลบแห่งใหม่แต่ปรากฏว่าไม่สามารถหาได้เนื่องจากถูกคัดค้าน ต่อต้านอย่างรุนแรงจากชาวบ้านในพื้นที่นั้นๆ เทศบาลเมืองระนองแก้ไขปัญหานี้ด้วยการนำขยะไป

ฝั่งกลบในที่ดินของเทศบาลฯ เอง ซึ่งอยู่ใจกลางเมือง แต่ก็ถูกชาวบ้านคัดค้านและขับไล่อุบัติตลอดเช่นกัน จนในที่สุดเทศบาลฯ ได้จ้างเหมาเอกชนเพื่อฝังกลบขยะ โดยมีเงื่อนไขว่าผู้รับจ้างต้องจัดหาพื้นที่ฝังกลบขยะเองซึ่งวิธีการนี้ก็สามารถแก้ไขปัญหาการทิ้งขยะใจกลางเมืองไปได้ระยะหนึ่ง แต่ในขณะที่เดียวกันเทศบาลฯ ก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างเหมาเอกชนถึงวันละประมาณ 30,000 บาท และเชื่อว่าในไม่ช้าพื้นที่ของเอกชนที่ฝังกลบอยู่ในปัจจุบันก็จะไม่สามารถรองรับปริมาณขยะได้อีกอย่างแน่นอน

จากปัญหาดังกล่าวเป็นที่น่าสนใจว่าเทศบาลทั่วประเทศ รวมถึงเทศบาลเมืองระนอง นั้น จะมีวิธีการอย่างไรในการแก้ไขปัญหายขยะ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางหนึ่งก็คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายขยะตั้งแต่ระดับต้นจนถึงสุดกระบวนการ ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายขยะของเทศบาลเมืองระนองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และมีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายขยะของเทศบาลเมืองระนอง รวมถึงมีปัญหาและอุปสรรคใดบ้างต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายขยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยผลจากการวิจัยครั้งนี้จะได้นำไปเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหายขยะของเทศบาลเมืองระนอง และเป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการ ดังนี้

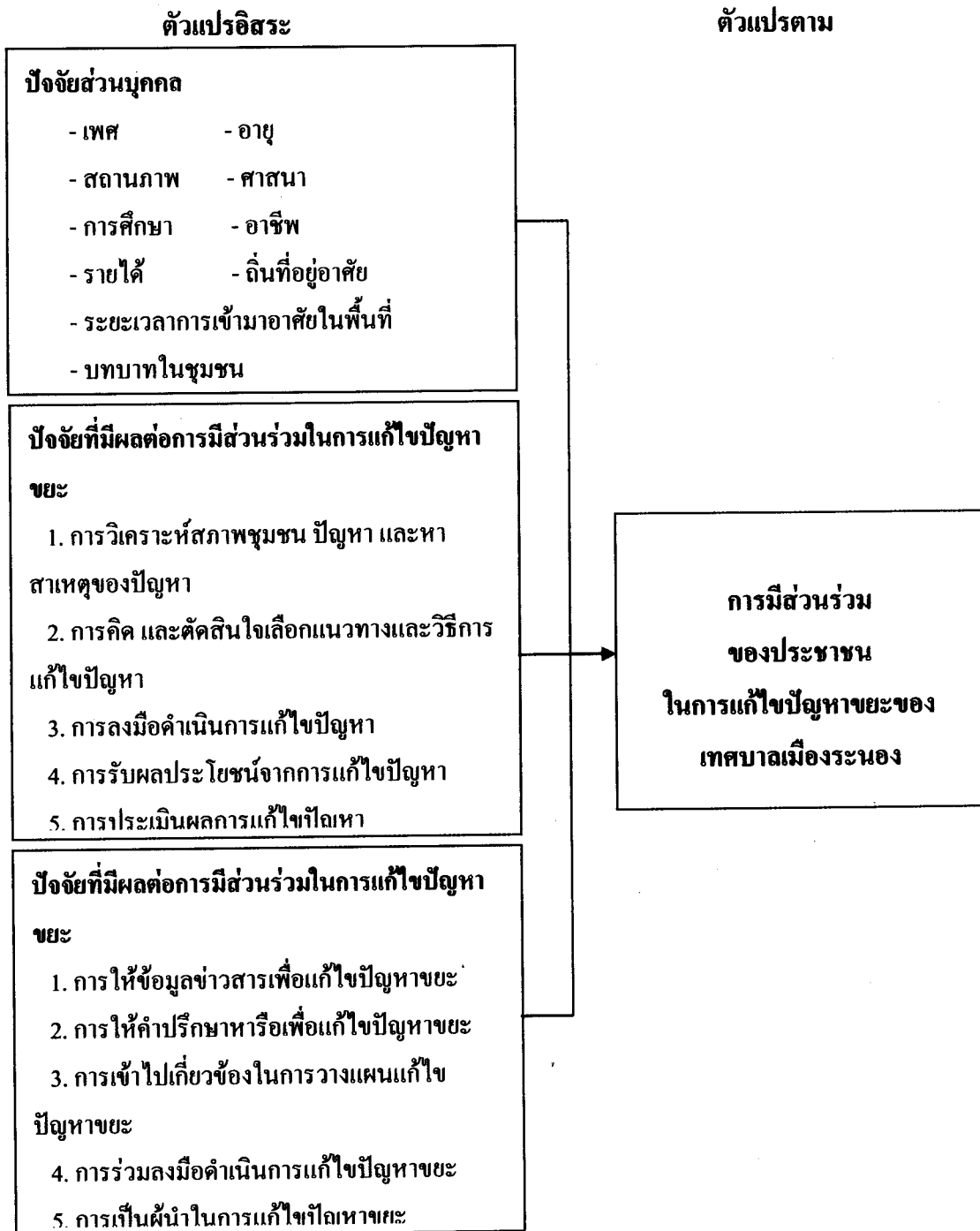
2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายขยะของเทศบาลเมืองระนอง

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายขยะของเทศบาลเมืองระนอง

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายขยะของเทศบาลเมืองระนอง

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาล การมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายยะ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัย สังเคราะห์กรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังได้แสดงไว้ในภาพที่ 1.2

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตในการวิจัยครั้งนี้แบ่งการนำเสนอเป็น 3 หัวข้อตามลำดับ ได้แก่ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านพื้นที่ และขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองระนอง ตำบลเขานิเวศน์ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

4.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองระนอง ณ วันที่ 11 มกราคม พ.ศ.2552 จำนวน 9,817 คน รายละเอียดดังนี้

1) ชุมชนร่วมจิตร	จำนวน	498 คน
2) ชุมชนด่านท่าเมือง	จำนวน	820 คน
3) ชุมชนตรอกชายโสด	จำนวน	603 คน
4) ชุมชนตลาดองค์การ	จำนวน	758 คน
5) ชุมชนตลาดแขก	จำนวน	499 คน
6) ชุมชนสหพันธ์	จำนวน	288 คน
7) ชุมชนชอย 2	จำนวน	232 คน
8) ชุมชนชอย 9	จำนวน	717 คน
9) ชุมชนพ่อตาจิง	จำนวน	352 คน
10) ชุมชนตลาดใหม่-เสาดง	จำนวน	691 คน
11) ชุมชนเสือป่า	จำนวน	325 คน
12) ชุมชนโรงกลวง	จำนวน	630 คน
13) ชุมชนระนองแลนด์	จำนวน	258 คน
14) ชุมชนเสาวลักษณ์พัฒนา	จำนวน	233 คน
15) ชุมชนบางสำนพัฒนา	จำนวน	1,150 คน
16) อื่น ๆ (พื้นที่ที่ไม่ได้จัดตั้งเป็นชุมชน)	จำนวน	1,763 คน

4.3.2 การสุ่มตัวอย่าง

1) กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม คำนวณจากประชากร ผู้มีสิทธิเลือกตั้งของเทศบาลเมืองระนอง ณ วันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2552 จำนวน 9,817 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ YAMANE ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 384 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยแบ่งตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละชุมชน รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1.5 แสดงการสุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บข้อมูลการวิจัย

ลำดับที่	ชุมชน	ประชากร (คน)	ร้อยละ	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	ร่วมจิตร	498	5.07	19
2	ค่านท่าเมือง	820	8.35	32
3	ตรอกชายโสด	603	6.14	24
4	ตลาดองค์การ	758	7.72	30
5	ตลาดแขก	499	5.08	19
6	สหพันธ์	288	2.94	11
7	ชอย 2	232	2.36	9
8	ชอย 9	717	7.30	28
9	พ้อตาจิง	352	3.59	14
10	ตลาดใหม่ – เสาแดง	691	7.04	27
11	เสือป่า	325	3.31	13
12	โรงกลวง	630	6.42	25
13	ระนองแลนด์	258	2.63	10
14	เสาวลักษณ์พัฒนา	233	2.37	9
15	บางสำนพัฒนา	1,150	11.72	45
16	อื่นๆ พื้นที่ที่ไม่ได้จัดตั้งชุมชน	1,763	17.96	69
	รวม	9,817	100	384

2) กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ คัดเลือกจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำนวน 5 คน

5. สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

5.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

ทั้งนี้ ได้กำหนดสมมติฐานย่อยในการวิจัยไว้ดังนี้

1) H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

2) H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

3) H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

4) H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีศาสนาต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีศาสนาต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

5) H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

6) H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

7) H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

8) H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

9) H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการเข้ามาอาศัยในพื้นที่ต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการเข้ามาอาศัยในพื้นที่ต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

10) H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทในชุมชนต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทในชุมชนต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

5.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ

ทั้งนี้ ได้กำหนดสมมติฐานย่อยในการวิจัยไว้ดังนี้

1) H_0 : การวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ

H_1 : การวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ

- 2) H_0 : การคิด และตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายะ
 H_1 : การคิด และตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายะ
- 3) H_0 : การลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายะ
 H_1 : การลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายะ
- 4) H_0 : การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายะ
 H_1 : การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายะ
- 5) H_0 : การประเมินผลการแก้ไขปัญหามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายะ
 H_1 : การประเมินผลการแก้ไขปัญหามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายะ

6. ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เน้นเฉพาะด้านการบริหารจัดการ โดยศึกษาเฉพาะประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองระนอง อำเภอเมือง จังหวัดระนอง เท่านั้น และผู้ศึกษาให้ความสำคัญกับการวิจัยสนามเป็นหลักเพราะต้องการให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อทราบความคิดเห็นของประชาชนที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ของเทศบาลเมืองระนอง อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษายังให้ความสำคัญกับการวิจัยเอกสาร (documentary research) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทบทวนวรรณกรรมและการวิจัยที่เกี่ยวข้องเท่านั้น อนึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ทราบและเข้าใจความหมายของคำที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เหมือนกันหรือไปในทิศทางเดียวกันผู้ศึกษาได้กำหนดความหมายของคำหรือนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าไว้ ดังนี้

7.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ลักษณะการแสดงออกของประชาชนที่มีต่อชุมชน และหน่วยงานของรัฐ ที่เป็นกระบวนการตั้งแต่การร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน ร่วมกันคิดและตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหา ร่วมกันลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหา ร่วมกันรับผลประโยชน์ และร่วมกันประเมินผลการแก้ไขปัญหา

7.2 การแก้ไขปัญหาขยะ หมายถึง นโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการทำลายขยะ การควบคุม และลดปริมาณขยะ

7.3 เทศบาลเมืองระนอง หมายถึง เทศบาลที่ได้รับการจัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง พ.ศ.2479 เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2479 โดยใช้ชื่อว่า เทศบาลเมืองระนอง ตั้งอยู่ ตำบลเขานิเวศน์ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

7.4 ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองระนอง ตำบลเขานิเวศน์ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

7.5 ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ถิ่นที่อยู่อาศัย ระยะเวลาการเข้ามาอาศัยในพื้นที่ บทบาทในชุมชน

7.6 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ หมายถึง สิ่งที่มีผลกระทบต่อ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหา การคิด และตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหา การลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหา การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหา การประเมินผลการแก้ไขปัญหา

7.7 การวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหา หมายถึง การที่ประชาชนได้ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชน การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา การค้นหาหนทางแก้ไข การเรียงลำดับความสำคัญ และการเสนอปัญหา และความต้องการแก้ไขปัญหา

7.8 การคิด และตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหา หมายถึง การที่ประชาชนได้ร่วมกันประชุม ร่วมคิด ร่วมค้นหา และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการในการแก้ไขปัญหา

7.9 การลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหา หมายถึง การที่ประชาชนได้ร่วมกันลงมือปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหาร่วมกันสนับสนุนทรัพยากรหรือวัสดุ/อุปกรณ์ หรือแรงงานในการแก้ไขปัญหาร่วมกันติดตาม ควบคุม และตรวจสอบการดำเนินการแก้ไขปัญหาร่วมกันชี้แนะปัญหา และความบกพร่องในการแก้ไขปัญหาร่วมปรับปรุงวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมร่วมเชิญชวน ชักจูงสมาชิกคนอื่น ๆ ในชุมชน ให้ร่วมกันแก้ไขปัญหาร่วมกัน

7.10 การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหา หมายถึง การที่ประชาชนได้รับประโยชน์ทั้งทางตรง และทางอ้อมจากการแก้ไขปัญหายยะ ได้แก่ ชุมชนสะอาดขึ้น ป้องกันโรคติดต่อได้ มีสุขภาพจิตดีขึ้น ชุมชนและเทศบาลเมืองระนองมีชื่อเสียง และประชาชนมีความภาคภูมิใจที่ได้อาศัยในเขตเทศบาลเมืองระนอง

7.11 การประเมินผลการแก้ไขปัญหาร่วมกัน หมายถึง การที่ประชาชนได้ร่วมกันประเมินนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมแก้ไขปัญหาร่วมกัน ว่าได้ทำจริงมากน้อยเพียงใด มีข้อดี ข้อเสีย และอุปสรรคใดบ้าง มีความสำเร็จ และความคุ้มค่าแค่ไหน รวมถึงการได้ร่วมกันเสนอแนะ และปรับปรุงให้การแก้ไขปัญหาร่วมกันดีขึ้นกว่าเดิม

7.12 ระดับการมีส่วนร่วม หมายถึง ความมากน้อยในการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขปัญหายยะ การให้คำปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหายยะ การเข้าไปเกี่ยวข้องในการวางแผนแก้ไขปัญหายยะ การร่วมลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ และการเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหายยะแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การมีส่วนร่วมทุกครั้ง บางครั้ง และไม่มีส่วนร่วม

7.13 การให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการแก้ไขปัญหายยะ หมายถึง การที่ประชาชนพบเห็นปัญหายยะแล้วแจ้งต่อนายกเทศมนตรี หรือเจ้าหน้าที่ การที่ประชาชนให้ข้อมูลเมื่อมีการสำรวจข้อมูลปัญหายยะ การที่ประชาชนได้แจ้งปัญหา / ความต้องแก้ไขปัญหายยะต่อที่ประชุม การที่ประชาชนเห็นว่าแผนการแก้ไขปัญหายยะที่จัดทำแล้วไม่ตรงกับปัญหาในพื้นที่ จึงให้ข้อมูลเพื่อนำไปแก้ไข และการที่ประชาชนเห็นการดำเนินกิจกรรม/โครงการตามแผนการแก้ไขปัญหายยะที่ควรแก้ไข และได้แจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

7.14 การให้คำปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหายยะ หมายถึง การที่ประชาชนให้คำแนะนำหรือปรึกษาหารือเป็นการส่วนตัวแก่ผู้บริหาร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะ การที่ประชาชนได้เสนอความเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะการจัดทำแผนการ

แก้ไขปัญหายะในการประชุมกลุ่มย่อย หรือเวทีในชุมชน การที่ประชาชนได้เสนอความเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุม หรือเวทีประชาคม หรือประชาพิจารณ์ที่จัดขึ้น การที่ประชาชนได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขหรือข้อควรระวังในการดำเนินการตามแผนการแก้ไขปัญหายะ และการที่ประชาชนได้ให้คำปรึกษาหารือการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขปัญหายะ

7.15 การเข้าไปเกี่ยวข้องในการวางแผนแก้ไขปัญหายะ หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมแผนการแก้ไขปัญหายะ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหายะ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีแก้ไขปัญหายะ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหายะร่วมกับเจ้าหน้าที่ และการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายะ

7.16 การร่วมลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายะ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และ เรียงลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหายะร่วมกับเจ้าหน้าที่เพื่อจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายะ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางของแผนการแก้ไขปัญหายะ การที่ประชาชนร่วมเป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือเกี่ยวข้องด้านใดด้านหนึ่งในกระบวนการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายะ การที่ประชาชนสนับสนุนทรัพย์สิน เงิน หรือวัสดุอุปกรณ์ และ/หรือแรงงาน เพื่อการแก้ไขปัญหายะ และการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหายะ

7.17 การเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหายะ หมายถึง การที่ประชาชนเป็นแกนนำ หรือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจกำหนดแนวทางและเป้าหมายในการแก้ไขปัญหายะ การที่ประชาชนได้ให้ข้อเสนอ ข้อสรุป ลงคะแนนเสียง หรือยกมือเลือกสิ่งที่ต้องการในการลงประชามติหรือประชาพิจารณ์เกี่ยวกับแผนการแก้ไขปัญหายะ การที่ประชาชนทำหน้าที่ในการดำเนินงานจัดทำแผนหรือการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขปัญหายะ และการที่ประชาชนได้ตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขปัญหายะ

8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษานี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ประโยชน์ในทางปฏิบัติ ด้านการแก้ไขปัญหายะของเทศบาลเมืองระนอง และประโยชน์ในด้านการสร้างความรู้ แนวทาง และวิธีการในการแก้ไขปัญหายะแก่ท้องถิ่นอื่นๆ

8.1 ประโยชน์ในด้านการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

8.1.1 เทศบาลเมืองระนองได้รับประโยชน์จากการศึกษาครั้งนี้ โดยอาจนำข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อเสนอแนะไปใช้ประโยชน์ เช่น นำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะ รวมถึงการนำไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาอื่นๆ

8.1.2 เทศบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ สามารถนำข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ เพื่อปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาขยะ หรือปัญหาอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกันได้

8.1.3 ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการแก้ไขปัญหาขยะ ได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีความรักและหวงแหนและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะในพื้นที่ของตนมากยิ่งขึ้น

8.2 ประโยชน์ในทางปฏิบัติด้านการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง การศึกษาครั้งนี้ช่วยสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการใหม่ให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้รู้และเข้าใจในเรื่องระดับและปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

8.3 ประโยชน์ในด้านการสร้างความรู้ แนวทาง และวิธีการในการแก้ไขปัญหาขยะ

การศึกษาครั้งนี้ช่วยสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการใหม่ให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้รู้และเข้าใจในเรื่องระดับและปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ซึ่งจะนำไปปรับใช้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีลักษณะปัญหาคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ยังได้รู้แนวทางในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัย เรื่องในลักษณะเดียวกันนี้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง” ผู้ศึกษาได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย สร้างแบบสอบถาม รวบรวมผลถึงอภิปรายผลและข้อเสนอแนะต่อไป สำหรับหัวข้อที่จะนำเสนอในบทนี้มี 4 หัวข้อดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะ
3. แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของเทศบาล
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

สำหรับการมีส่วนร่วมนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายและคำจำกัดความหลากหลายและแตกต่างกัน ดังนี้

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันจะมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเองการที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้ทำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาการพัฒนา บทที่ว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ในว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง

ถือชัย ศรีเงินยวง และผาสุก อเนกวนิช (2526:12 – 13) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงจะต้องไม่หมายความเพียงแต่การดึงประชาชนเข้าร่วมโครงการที่รัฐเป็นผู้กำหนดรูปแบบเป้าหมายของงานและกำหนดให้มีการเข้าร่วมงาน แต่จะต้องเป็นการมีส่วนร่วม

อย่างดี มีสำเนียงรับผิดชอบ และมีบทบาทอย่างเต็ม ตั้งแต่คิดค้นปัญหา วางแผน ปฏิบัติงาน ดูแล กำกับ ตลอดจนประเมินผลติดตามงาน การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงจะต้อง หมายถึง การมอบอำนาจอธิปไตยขั้นพื้นฐานคืนสู่ประชาชน การพยายามจัดตั้งและพัฒนาองค์กรประชาชนให้เข้มแข็งบนพื้นฐานของการพึ่งตนเองเป็นสำคัญ

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527,1-5) ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตน ในการจัดการและควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม โดยในการมีส่วนร่วม นั้นประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเอง

พัฒน์ บุญรัตนพันธ์ (2527, 129) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า กระบวนการทำให้ประชาชนมีความสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาตัวเอง โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยตัวเอง และมีส่วนดำเนินการ เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังที่ปรารถนา หรือที่ตั้งไว้ทั้งนี้ต้องมีใช่เป็นการกำหนดกรอบแนวคิดจากบุคคลภายนอก

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, 6-7) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า หมายถึง กระบวนการรัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกันให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

ทวนธง ทรุฑข้อน (2528, 32) กล่าวว่า “การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมในการพิจารณาตัดสินใจร่วมปฏิบัติงานทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการบริหารจัดการ

ดิน ปรัชญพฤทธิ (2533: 624) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การเลือกตั้งหรือเข้าไปมีส่วนมีเสียงในการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติตลอดจนการเข้าไปพิจารณาผลกระทบของนโยบายเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงเป็นนโยบายครั้งใหม่ต่อไป

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540: 13) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจการปฏิบัติและการรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นผลกระทบถึง

อนุสรณ์ สุวรรณทิศกร (2549, 23.) ได้กล่าวถึงแนวทางการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. ร่วมคิด คือ ร่วมในการประชุมปรึกษาหารือในการวางแผนโครงการวิธีการดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบ และการดูแลรักษาเพื่อให้กิจกรรมโครงการได้ผลตามวัตถุประสงค์

2. ร่วมตัดสินใจ คือ ร่วมตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด

3. ร่วมปฏิบัติตามโครงการ คือ ร่วมดำเนินงานตามโครงการ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์

4. ร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ คือ เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วได้มีการดูแลรักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการร่วมกัน

ความร่วมมือร่วมใจ หมายถึง ความตั้งใจของบุคคลที่จะมาทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

การประสานงาน หมายถึง ห่วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่มีประสิทธิภาพในการทำกิจกรรมหรือการทำงาน

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกผูกพันในการทำงานและในการทำให้เชื่อถือไว้วางใจ

อาร์นสไตน์ (Arnstein) (ดิน ปรัชญพฤทธิ 2533 ซ 622-623; Arnstein 1969) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าไปมีส่วนร่วมจะต้องมีอำนาจและการควบคุมอย่างแท้จริงในอันที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้บังเกิดผลขึ้นมา มิใช่เพียงแต่เข้าไปมีส่วนร่วมเฉย ๆ โดยมีได้อะไรเป็นการตอบแทนความเหนื่อยยาก

วิลเลียม เออร์วิน (William Erwin 1976:138) เสนอแนวคิดการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือกระบวนการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหาร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ไวท์ (Whit 1982 : 18) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมประกอบไปด้วย

3 มิติ

มิติที่ 1 คือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรทำ หรือทำอย่างไร

มิติที่ 2 คือมีส่วนเสียสละในการพัฒนา ลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ

มิติที่ 3 คือมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินการ ซึ่งคล้ายคลึงกับ (Alastair, อ้างถึงใน ขวัญชัย วงศ์นิติกร 2532 : 18) ซึ่งได้

ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติด้วยการ คือ

มิติที่ 1 คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรทำอย่างไร

มิติที่ 2 คือการมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาการลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ

มิติที่ 3 คือการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานและในการประเมินผล ทั้งยังให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มนั้นด้วย นอกจากนี้ยังกล่าวถึงเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมว่ามีอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม
2. ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า “การมีส่วนร่วม” หมายถึง ลักษณะการแสดงออกของประชาชนที่มีต่อชุมชน และหน่วยงานของรัฐ ที่เป็นกระบวนการตั้งแต่ การร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน ร่วมกันคิดและตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ไข ปัญหา ร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหา ร่วมกันรับผลประโยชน์ และร่วมกันประเมินผลการแก้ไข ปัญหา

1.2 กระบวนการและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

กรณีกา ชมดี (2524, 13) ได้สรุปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม (attendance at meeting)
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน (financial contribution)
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (membership on committees)
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (position of leadership)
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ (interviewer)

6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน (solicitor)
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริจาค (customers)
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้สร้าง (entrepreneurs)
9. การมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ใช้แรงงานหรือเป็นลูกจ้าง (employee)
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุ อุปกรณ์ (material contribution)

เจมส์ คี ปีนทอง (2527, 272-273) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาของชุมชนเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าชาวบ้านไม่สามารถเข้าใจปัญหาและสาเหตุของ ปัญหาด้วยตนเอง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะตามมาก็ไร้ประโยชน์และในอีกแง่หนึ่ง ประชาชนเป็นผู้อยู่กับปัญหา ย่อมเป็นผู้ที่รู้ปัญหาดีที่สุด

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ขาดไม่ได้ หากประชาชนไม่ได้เข้าร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ประชาชนก็ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้เองโดยไม่มีผู้ช่วย

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของประชาชนแต่ละคน โดยที่ใครมีทุนก็สามารถช่วยเหลือด้านเงินทุนหากใครไม่มีเงินทุนก็สามารถช่วยในด้านแรงงาน

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นหากประชาชนมีส่วนร่วม ก็คือ จะทราบข้อดีข้อเสียของการดำเนินงานของตนเองได้

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527 : 15-17) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน อาจจะตีกรอบได้แตกต่างกัน แต่เดิมรัฐมักจะมองในแง่การร่วมสมทบแรงงาน วัสดุเงิน ร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมกันทำงานหรืออาจจะมองในแง่หนึ่งของการเน้นการมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน และร่วมบำรุงรักษามากกว่าร่วมสมทบ ด้านวัตถุและเงิน แม้ว่า จะยังจำเป็นอยู่ โดยภาพรวมก็ยังเน้นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นจะต้องเกี่ยวกับประเด็นสำคัญต่อไปนี้

1. ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหา สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และความต้องการของชุมชน ตลอดจนร่วมค้นหา สร้างรูปแบบ วิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน

2. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อขจัดแก้ไขและสนองความต้องการของชุมชน ร่วมปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

3. ร่วมปฏิบัตินโยบาย แผนงานโครงการ และกิจกรรม ให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเอง และหน่วยงาน

4. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งภาครัฐบาล และเอกชนให้ใช้ประโยชน์ต่อไป

อดิน รพีพัฒน์ (2527, 101) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้การค้นคว้าปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางการแก้ไข ดังนี้

1. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
2. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
3. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นมาก และในการที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จำเป็นที่จะต้องมีการให้ข้อมูลข่าวสารที่แท้จริงและถูกต้อง โดยจะต้องมีการกำหนดขั้นตอนการมีส่วนร่วมอย่างถูกวิธี และมีประสิทธิภาพ อาจพอจำแนกได้ดังนี้

1. รูปแบบของการสร้าง กฎเกณฑ์ กติกา ของการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนของตนเอง

2. รูปแบบของการสร้างเครือข่าย เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ไม่สามารถจำกัดเขตหรือพรหมแดนได้ เมื่อเกิดปัญหาในที่ใดที่หนึ่งแล้วมักจะขยายอาณาบริเวณของปัญหากว้างไกลออกไป ดังนั้นรูปแบบของการสร้างความร่วมมือจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการรวมตัวของกลุ่มตัวแทนประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นองค์กรประชาชน หรือเป็นรูปแบบองค์กรเอกชนที่เป็นลักษณะเฉพาะ

3. การจัดตั้งกลุ่มเฉพาะกิจในการศึกษาและติดตามปัญหา ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดจากการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการใดโครงการหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชนประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ อาจมีการรวมตัวกันและจัดตั้งคณะผู้แทนในการศึกษาและติดตามปัญหาเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการยับยั้งปัญหา และให้เกิดพลังอำนาจของข้อมูลข่าวสารในการเจรจาต่อรอง

4. การจัดประชาพิจารณ์ (Public Hearing) กรณีที่เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐและประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในเรื่องที่เกี่ยวกับนโยบายหรือโครงการที่อาจจะส่งผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมต่อประชาชนในท้องถิ่น

นพกาญจน์ เมตตานนท์ (2541,18.) ได้อธิบายขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนไว้ 5 ลักษณะ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพชุมชน วิเคราะห์ปัญหา และหาสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจว่าควรทำอะไร อย่างไร เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นขั้นตอนนี้รวมถึงการร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการวางแผนจนถึงสิ้นสุดกิจกรรม ร่วมระบุความต้องการ ตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนา และร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากร
3. การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ โดยร่วมกันบริหารกิจกรรมการใช้ทรัพยากร หรือช่วยสนับสนุนทรัพยากรและการร่วมลงทุน การร่วมลงแรงในกิจกรรมพัฒนา
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทั้งในแง่วัตถุและสังคมในพื้นที่เท่าเทียมกัน
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อหาข้อดี ข้อเสีย และอุปสรรคของการดำเนินงานแล้วนำมาเป็นบทเรียนหรือประสบการณ์เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของชุมชน

John M. Chen and Norman T. Uphoff (1970 : 216) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการตัดสินใจไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้นตอนการปฏิบัติการด้วย การตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของผลประโยชน์และการประเมินผลในกิจกรรมการพัฒนาด้วย จะเห็นได้ว่าการตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องกับเกือบโดยตรงกับการปฏิบัติการ และผลประโยชน์ก็มาเป็นตัวกำหนดให้มีการประเมินผล ซึ่งต่างก็

ได้รับผลมาจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้วทั้งสิ้น นอกจากนี้ก็จะมีผลสะท้อนกลับจากการประเมินและปฏิบัติการไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย

Cohen, J.M. and Uphoff (1984), pp. 219 – 222.) กล่าวว่า “ การมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบมากที่สุด ซึ่งมีลักษณะและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมดังนี้”

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่จะต้องกระทำคือ การกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญต่อนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใดเช่นการช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงาน และการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือความเห็น (View) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่ม ต่างๆ ได้

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่ได้ทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะได้ผลประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ศาสตราจารย์เอกเบยานี (Agbayani อ้างถึงในเกียรติศักดิ์ เรือนทองดี 2536, 11) ได้จัดลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ คือ

1. การร่วมประชุม
2. การออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
3. การตีปัญหาให้กระจ่าง

4. การออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา
5. การออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการ
6. การบริจาคเงิน
7. การบริจาควัตถุ
8. การช่วยเหลือด้านแรงงาน
9. การใช้โครงการที่เป็นประโยชน์ให้ถูกต้อง
10. การร่วมกันปรับปรุงซ่อมแซมโครงการ

1.3 ระดับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นมาก และในการที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จำเป็นที่ต้องมีการให้ข้อมูลข่าวสารที่แท้จริงและถูกต้อง โดยจะต้องมีการกำหนดขั้นตอนการมีส่วนร่วมอย่างถูกวิธี และมีประสิทธิภาพ อาจพอจำแนกได้ดังนี้

1.3.1 รูปแบบของการสร้าง กฎเกณฑ์ กติกา ของการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนของตนเอง

1.3.2 รูปแบบของการสร้างเครือข่าย เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ไม่สามารถจำกัดเขตหรือพรหมแดนได้ เมื่อเกิดปัญหาในที่ใดที่หนึ่งแล้วมักจะขยายอาณาบริเวณของปัญหากว้างไกลออกไป ดังนั้นรูปแบบของการสร้างความร่วมมือจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการรวมตัวของกลุ่มตัวแทนประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นองค์กรประชาชน หรือเป็นรูปแบบองค์กรเอกชนที่เป็นลักษณะเฉพาะ

1.3.3 การจัดตั้งกลุ่มเฉพาะกิจในการศึกษาและติดตามปัญหา ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดจากการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการใดโครงการหนึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชุมชนประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ อาจมีการรวมตัวกันและจัดตั้งคณะผู้แทนในการศึกษาและติดตามปัญหาเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการขยับยั้งปัญหา และให้เกิดพลังอำนาจของข้อมูลข่าวสารในการเจรจาต่อรอง

1.3.4 การจัดประชาพิจารณ์ (Public Hearing) กรณีที่เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐและประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในเรื่องที่เกี่ยวกับนโยบายหรือโครงการที่อาจจะส่งผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมต่อประชาชนในท้องถิ่น

ดร.ไพรัตน์ สุขสัมฤทธิ์ ได้แบ่งระดับ (Degree) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนจากน้อยไปหามากดังนี้ (ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ 2531 :50-60)

ระดับที่ 1 ถูกบังคับ ประชาชนที่เข้าร่วมในโครงการเพราะถูกบังคับโดยไม่มีทางเลือกเลย

ระดับที่ 2 ถูกล่อ ประชาชนถูกล่อใจด้วยผลประโยชน์ในรูปแบบของค่าจ้างแรงงาน หรือความสะดวกสบายบางอย่าง แต่เบื้องหลังจริง ๆ แล้วเป็นการหาเสียงของนักการเมือง ผู้หยิบยื่นโครงการมาหลอกเท่านั้น

ระดับที่ 3 ถูกชักชวน การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ส่วนมากเป็นโครงการที่ทางราชการคิดขึ้นเองเรียบร้อยแล้ว พยายามชักชวนประชาชนให้ร่วมมือทุกรูปแบบโดยอาศัยระบบการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ ว่าเป็นโครงการที่ดี ขอให้ประชาชนให้การร่วมมือ

ระดับที่ 4 สัมภาษณ์แล้ววางแผนให้ ในลักษณะนี้ผู้ที่วางโครงการจะสำรวจปัญหาความต้องการของประชาชนด้วยการเรียกประชุม สอบถาม สัมภาษณ์ แต่การตัดสินใจว่าปัญหาของชาวบ้านคืออะไร ควรแก้ไขด้วยวิธีใด จะวางแผนอย่างไร ยังเป็นเรื่องของทางการ

ระดับที่ 5 มีโอกาสเสนอความเห็น ประชาชนเริ่มเข้าไปมีส่วนร่วมเสนอความเห็นที่เกี่ยวกับการวางโครงการและการดำเนินการตามโครงการ แต่การตัดสินใจยังคงเป็นส่วนราชการอยู่

ระดับที่ 6 มีโอกาสเสนอโครงการ ระดับนี้ทางราชการกับประชาชนจะมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด ประชาชนจะมีโอกาสตัดสินใจว่าปัญหาของตนคืออะไร จะแก้ไขปัญหายังไง วิธีใดดีที่สุด จนกระทั่งมีสิทธิเสนอโครงการและเข้าร่วมปฏิบัติด้วย

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531, 25) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งอ้างถึง ความหมายของการมีส่วนร่วมที่องค์การสหประชาชาติอ้างไว้ว่าการมีส่วนร่วมจะต้องมีความหมายครอบคลุมถึง

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนา

3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกขั้นตอนในกระบวนการพัฒนาและยังได้แสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 7 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ถูกบังคับ	= ไม่มีส่วนร่วม
ระดับที่ 2 ถูกล่อ	= มีส่วนร่วมน้อย

ระดับที่ 3 ถูกชักชวน	= มีส่วนร่วมน้อย
ระดับที่ 4 ถูกสัมภาษณ์ความต้องการ	= ไม่มีส่วนร่วม
ระดับที่ 5 มีโอกาสเสนอความเห็น	= มีส่วนร่วมปานกลาง
ระดับที่ 6 มีโอกาสเสนอความเห็น	= มีส่วนร่วมในระดับสูง
ระดับที่ 7 มีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเอง	= มีส่วนร่วมในอุดมคติ

ชินรัตน์ สมสืบ (2547 : 261) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 8 ระดับดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบเฉยเมย (passive participation) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยถูกบอกเล่าว่ามีอะไรเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้น การประกาศต่าง ๆ ของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายจัดการโครงการได้ทำเพียงข้างเดียวไม่รับฟังการตอบสนองจากประชาชน ข่าวสารจะได้รับการมีส่วนร่วมเพียงจากผู้ประกอบวิชาชีพจากภายนอก

2. การมีส่วนร่วมในการให้ข่าวสาร (participation in information giving) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตอบคำถามที่ออกมาจากนักวิจัยโดยใช้แบบสอบถามสำรวจหรือแนวทางอื่น ๆ ที่คล้าย ๆ กัน ประชาชนไม่มีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามที่ข้อค้นพบของการวิจัย และไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องและไม่มีส่วนร่วมในการวิจัย

3. การมีส่วนร่วมโดยให้คำปรึกษา (participation by consultation) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยถูกปรึกษาและบุคคลภายนอกฟังความเห็นต่าง ๆ นักวิชาชีพจากภายนอกนิยามทั้งปัญหาและแนวทางแก้ไขและอาจจะตัดแปลงตามที่ประชาชนให้ความเห็น แต่กระบวนการปรึกษาหารือเช่นนี้ไม่ยอมให้มีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและนักวิชาชีพไม่ได้อยู่ภายใต้ข้อผูกพันที่จะทำตามความเห็นของประชาชน

4. การมีส่วนร่วมด้วยสิ่งจูงใจทางวัตถุ (participation for material incentives) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการให้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น แรงงาน อาหาร เงินสด หรือสิ่งจูงใจทางวัตถุต่าง ๆ การวิจัยหรือทดลองในโรันามักเป็นแบบนี้ โดยเกษตรกรให้หน้าเพื่อการสาธิตแต่ไม่มีส่วนร่วมในการทดลองหรือกระบวนการเรียนรู้ โดยปกติแม้จะเรียกว่าการมีส่วนร่วมแต่ประชาชนยังไม่มีส่วนในการดำเนินกิจกรรมที่ยาวนานออกไปเมื่อสิ่งจูงใจนั้นหมดลง

5. การมีส่วนร่วมเชิงหน้าที่ (functional participation) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยก่อตั้งกลุ่มที่ริเริ่มจากภายนอกเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ การมีส่วนร่วมของชุมชนไม่ได้ถูกชักชวนตั้งแต่ขั้นตอนแรกของวงจรโครงการ แต่มีขึ้นหลังจากการตัดสินใจที่สำคัญ

ได้ผ่านไปแล้ว กลุ่มประชาชนนี้จึงขึ้นอยู่กับผู้ริเริ่มและผู้อำนวยความสะดวกจากภายนอก แต่อาจกลายเป็นการขึ้นต่อตนเองได้ในที่สุด

6. การมีส่วนร่วมเชิงปฏิสัมพันธ์ (interactive participation) ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ซึ่งนำไปสู่แผนปฏิบัติการและการก่อตั้งสถาบันใหม่ ๆ ในท้องถิ่นหรือสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันที่มีอยู่ มีการใช้วิธีการจากสหวิทยาการที่มีมุมมองหลากหลายและใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มีโครงสร้างและเป็นระบบ กลุ่มประชาชนจะควบคุมการตัดสินใจของท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในการธำรงรักษาโครงสร้างและการปฏิบัติ

7. การระดมตน (self – mobilization) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยไม่ขึ้นกับสถาบันภายนอก ประชาชนพัฒนาการติดต่อกับภายนอกเพื่อทรัพยากรต่าง ๆ และคำแนะนำทางวิชาการที่ตนจำเป็นแต่ยังคงควบคุมวิธีใช้ทรัพยากร การระดมความคิดริเริ่มของตนเอง และการทำงานร่วมกันอาจจะเกิดหรือเกิดจากการต่อต้านจากการแจกจ่ายที่ไม่ยุติธรรมของความมั่งคั่งและอำนาจ

8. การเป็นตัวเร่งการเปลี่ยนแปลง (catalyzing change) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สมาชิกในชุมชนมีส่วนผลักดันให้คนอื่น ๆ ในชุมชนริเริ่มการเปลี่ยนแปลง

1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, 183) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคล ซึ่งบังเอิญพ้องต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนร่วม

2. ความเดือดร้อน และความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ผลักดันให้พุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือกระทำร่วมกัน

3. การตกลงใจร่วมกัน ที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชน ไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มการกระทำที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

4. ความศรัทธา ที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร

5. ความเกรงใจ ที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง การให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้ง ๆ ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเสียใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ออกปากขอแรง ผู้น้อยก็ช่วยแรง

6. อำนาจบังคับ ที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ เช่น บีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนควรพิจารณาการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 นัย คือ (John M. Cohen and Norman T. Uphoff, 1970 : 235)

1. มิติการมีส่วนร่วมและบริบทหรือสภาพเงื่อนไขสถานการณ์สิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมสำหรับในแง่บริบท ได้แก่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการมีส่วนร่วม อาจเป็นบุคคลภายในหรือภายนอกหมู่บ้านก็ได้ และประเด็นที่น่าสนใจก็คือ ลักษณะฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้มีส่วนร่วม วิธีการเข้าร่วมพิจารณาจากสาเหตุของแรงจูงใจ ลักษณะการร่วม ขอบเขตระยะเวลา หรือลักษณะกิจกรรมที่เข้าร่วม ตลอดจนผลของการเข้าร่วม

วิลเลียม ริดเดอร์ (William Rceder 1974 , 39-53) ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. การปฏิบัติตนให้คล้ายตามความเชื่อพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลแต่ละบุคคลดูเหมือนจะเลือกแบบวิธีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง

2. มาตรฐานคุณค่า บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของตนเอง

3. เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะส่งเสริม ปกป้อง และรักษาเป้าหมายของตนเอง

4. ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา

5. ความคาดหวัง บุคคล และกลุ่มบุคคลจะประพฤติดตามแบบที่คาดหวังว่า จะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วยเช่นกัน

6. การมองแต่ตัวเอง บุคคล และกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตนเองต้องกระทำเช่นนั้น

7. การบีบบังคับ บุคคล และกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ

8. นิสัยและประเพณี บุคคล และกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเรามีนิสัยชอบกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ

9. โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งโครงสร้างของสังคมเอื้ออำนวยให้เข้ามามีส่วนร่วมกันในการกระทำเช่นนั้น เท่าที่พวกเขาได้รับรู้มา

10. ความสามารถ บุคคลและกลุ่มบุคคล มักจะเข้ามามีส่วนร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างที่ตนเห็นว่าสามารถทำในสิ่งที่ต้องการให้เขาในสถานการณ์เช่นนั้น

11. การสนับสนุน บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อเขาารู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุนที่ดี พอให้กระทำการเช่นนั้น

คอฟแมน (Kaufman อ้างถึงใน สุวรรณิ คงทอง 2536, 19) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบท พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้ และความยาวนานในการอยู่อาศัยในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดในการวิจัยเพื่อนำไปสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยกำหนดให้ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขณะดำเนินการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อไขปัญหาขณะ การให้คำปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาขณะ การเข้าไปเกี่ยวข้องในการวางแผนแก้ไขปัญหาขณะ การร่วมมือดำเนินการแก้ไขปัญหาขณะ และการเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาขณะ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขณะ

2.1 ความหมายของขณะ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับ พ.ศ. 2525 กล่าวว่า ขณะ หมายถึง มูลฝอย มูลฝอย หมายถึง เศษสิ่งของที่ทิ้งแล้ว หยากเยื่อ

พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ให้คำจำกัดความว่า มูลฝอย หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เราไม่ต้องการ ที่เป็นของแข็งหรืออ่อน มีความชื้น ได้แก่ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร ถูพลาสติก ภาชนะกล่องใส่อาหาร เต้า มูลสัตว์ หรือซากสัตว์รวมตลอดถึงวัตถุอื่น สิ่งใดที่เก็บกวาดได้จากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ให้ความหมายขยะมูลฝอย ว่าหมายถึง สิ่งเหลือใช้และสิ่งปฏิกูลที่อยู่ในรูปของแข็ง ซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์และสัตว์ ทั้งจากการบริโภค การผลิต การขับถ่าย การดำรงชีวิตและอื่น ๆ

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความหมายของขยะหรือมูลฝอย ว่าหมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เศษมูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชนหรือครัวเรือน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ให้คำจำกัดความของคำว่าของเสีย หมายความว่า ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย อากาศเสีย มลสารหรือวัตถุอันตรายอื่นใด ซึ่งถูกปล่อยทิ้งหรือมีที่มาจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งกากตะกอนหรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้นที่อยู่ในสภาพของแข็งของเหลวหรือก๊าซ

ในทางวิชาการจะใช้คำว่า ขยะมูลฝอย ซึ่งหมายถึง บรรดาสิ่งของที่ไม่ต้องการใช้แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นของแข็ง จะเนาเปื่อยหรือไม่ก็ตาม รวมตลอดถึง เศษ ซากสัตว์ มูลสัตว์ ฝุ่นละออง และเศษวัตถุที่ทิ้งแล้วจากบ้านเรือน ที่พักอาศัย สถานที่ต่าง ๆ รวมถึงสถานที่สาธารณะ ตลาดและโรงงานอุตสาหกรรม ยกเว้น อุจจาระ และปัสสาวะของมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งปฏิกูล วิธีจัดเก็บและกำจัดแตกต่างกันไปจากวิธีการจัดขยะมูล

2.2 ประเภทของขยะ

ขะนั้นสามารถจำแนกได้เป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

จำแนกตามประเภทของการจัดการ ได้ดังนี้

1. ขยะมูลฝอยที่เผาไหม้ได้ เช่น เศษไม้, ใบหญ้า, พลาสติก, กระดาษ, ผ้า, สิ่งทอ, ยาง ฯลฯ
2. ขยะมูลฝอยที่เผาไหม้ไม่ได้ ได้แก่ เศษโลหะ เหล็ก แก้ว กระเบื้อง เปลือกหอย หิน ฯลฯ
3. ขยะมูลฝอยที่ไม่เป็นพิษหรือขยะมูลฝอยทั่วไป ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่เกิดจากบ้านเรือน ร้านค้า เช่น พวเศษอาหาร กระดาษ พลาสติก เปลือกและใบไม้ เป็นต้น

4. ขยะมูลฝอยที่เป็นพิษ ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพและชีวิตมนุษย์ตลอดจน สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ได้แก่ ของเสียที่มีส่วนประกอบของสารอันตรายหรือของเสียที่มีฤทธิ์กัดกร่อน หรือติดไฟง่าย หรือมีเชื้อโรค ติดต่อบะป่นอยู่ เช่น ซากถ่านไฟฉาย ซากแบตเตอรี่ ซากหลอด ฟลูออเรสเซนต์ กาก สารเคมี สำลี และ ผ้าพันแผลจากโรงพยาบาล

แบ่งประเภทขยะตามลักษณะของส่วนประกอบของขยะมูลฝอย มีประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. กระดาษ ถุงกระดาษ กล่อง ถัง เศษกระดาษจากสำนักงาน
2. พลาสติก มีความทนทานต่อการทำลายได้สูง วัสดุ หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจาก พลาสติก เช่น ถุงภาชนะ ของเด็กเล่น ของใช้
3. แก้ว วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากแก้ว เช่น ขวด หลอดไฟ เศษกระจก ฯลฯ
4. เศษอาหาร ผัก ผลไม้ ซึ่งเป็นสารประกอบอินทรีย์ ย่อยสลายได้ง่าย เป็น ส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้ขยะเกิดกลิ่นเหม็น ส่งกลิ่นรบกวนหากไม่มีการเก็บขนออกจากแหล่ง ที่ทุกวัน
5. ผ้าสิ่งทอต่าง ๆ ที่ทำมาจากเส้นใยธรรมชาติ และใยสังเคราะห์ เช่น ผ้าไนลอน ขนสัตว์ ลินิน ผ้าฝ้าย
6. ขางและหนัง เช่น รองเท้า กระเป๋า บอล
7. ไม้ เศษเฟอร์นิเจอร์ โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ
8. หิน กระจัง กระจุก และเปลือกหอย พวกนี้ไม่น่าเบื่อ พบมากในแหล่ง ก่อสร้างตึกที่ทุบทิ้ง
9. โลหะต่าง ๆ เช่น กระจัง ลวด สายไฟ ตะปู
10. อื่น ๆ ที่ไม่อาจจัดกลุ่มได้

แบ่งประเภทขยะตามแหล่งที่มา

1. ขยะมูลฝอยจากถนน (Street Refuse) ได้แก่ เศษสิ่งของต่าง ๆ ที่ปรากฏและ กวาดจากถนน ตรอก ซอย เช่น เศษกระดาษ ผง ผุ่น ใบไม้ พลาสติก อิฐ หิน ทราช กรวด
2. ขยะมูลฝอยที่เกิดจากสิ่งที่เหลือจากการเผาไหม้ที่เรียกว่า ขี้เถ้า (Ashes) เช่น เถ้าที่เกิดจาก เตาไฟ, การเผาถ่าน ฯลฯ
3. ขยะมูลฝอยจากการก่อสร้าง (Construction Refuse) ได้แก่ เศษวัสดุก่อสร้าง เช่น เศษไม้ เศษกระจัง เศษปูน อิฐหัก ฯลฯ

4. ขยะมูลฝอยจากการรื้อถอนสิ่งก่อสร้าง (Demolition Refuse) ได้แก่ เศษสิ่งที่ไม่ต้องการที่เกิดจากการรื้อถอนอาคาร บ้านเรือนเก่า ฯลฯ

5. ซากสัตว์ (Dead Animal) จากสัตว์ตาย นำเปื้อน เหม็น

6. ซากยานพาหนะ (Abandoned Vehicles) ทุกชนิดที่หมดสภาพ ใช้งานไม่ได้ รวมทั้งชิ้นส่วนประกอบ เช่น แบตเตอรี่ ฯลฯ

7. ขยะมูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม (Industrial Refuse) ได้แก่ เศษวัสดุที่เกิดจากการผลิต หรือขั้นตอนการผลิต

8. ขยะมูลฝอยประเภททำลายยาก (Hazardous Refuse) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่ต้องการใช้กรรมวิธีทำลายเป็นพิเศษ เช่น พลาสติก พิล์มถ่ายรูป กากแร่ธาตุต่าง ๆ

9. ขยะสด (Garbage)

10. ขยะแห้ง (Rubbish)

11. ขยะพิเศษ (Special Wastes)

12. ของใช้ชำรุด (Buldy Wastes)

13. ขยะจากการกสิกรรม (Agricultural Wastes)

14. กากตะกอนของน้ำโสโครก (Sewage treatment residues)

ประเภทของขยะมูลฝอย ที่สำนักรักษาความสะอาดของกรุงเทพมหานคร กล่าวไว้มี 3 ประเภทใหญ่คือ

1. มูลฝอยเปียก ได้แก่ พวงเศษอาหาร เศษพืชผัก เปลือกผลไม้ อินทรีย์วัตถุที่สามารถย่อยสลายนำไปอย่างง่าย มีความชื้นสูง และส่งกลิ่นเหม็นได้รวดเร็ว

2. มูลฝอยแห้ง ได้แก่ พวงเศษกระดาษ เศษผ้า แก้ว โลหะ ไม้ พลาสติก ฯลฯ ขยะมูลฝอย ชนิดนี้จะมีทั้งที่เผาไหม้ได้และเผาไหม้ไม่ได้ ขยะแห้ง เป็นขยะมูลฝอยที่สามารถเลือกวัสดุที่ยังมีประโยชน์ กลับมาใช้ได้อีก โดยการคัดแยกมูลฝอยก่อนนำทิ้งซึ่งจะช่วยให้สามารถลดปริมาณมูลฝอยที่จะต้องนำไปทำลายลงได้ และถ้านำส่วนที่ใช้ประโยชน์ได้นี้ไปขายก็จะทำรายได้กลับคืนมา

3. ขยะมูลฝอยอันตราย มูลฝอยนี้ ได้แก่ ของเสียที่เป็นพิษ มีฤทธิ์กัดกร่อนและระเบิดได้ง่าย ต้องใช้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นวัสดุที่มีอันตราย เช่น สารฆ่าแมลง ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ รถยนต์ หลอดไฟ สเปรย์ฉีดผม ฯลฯ

ตารางที่ 2.1 ระยะเวลาที่ขยะแต่ละชนิดย่อยสลายตามธรรมชาติ

ชนิดของขยะ	ระยะเวลาย่อยสลาย
เศษกระดาษ	2-5 เดือน
เปลือกส้ม	6 เดือน
ถ้วยกระดาษเคลือบ	5 ปี
ก้นกรองบุหรี่	12 ปี
รองเท้าหนัง	25 - 40 ปี
กระป๋องอะลูมิเนียม	40 - 100 ปี
ถุงพลาสติก	450 ปี
โฟม	ไม่ย่อยสลายควรหลีกเลี่ยงการใช้

หมายเหตุ : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.3 การเกิดขยะมูลฝอย

สามารถจำแนกแหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอย โดยดูจากกิจกรรมและองค์ประกอบของมูลฝอย ได้ดังนี้

2.3.1 ขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนที่อยู่อาศัย (Residential Waste) เป็นมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมการดำรงชีพของคนที่อยู่อาศัยในบ้านพักอาศัย อาคารชุด หรืออพาทเมนต์ ได้แก่ เศษอาหารจากการเตรียมอาหาร หรือจากการเหลือใช้เศษกระดาษ เศษพืชผัก ถุงพลาสติก ขวดพลาสติก ใบไม้ใบหญ้า ฯลฯ

2.3.2 ฝอยจากธุรกิจการค้า (Commercial Waste) หมายถึงมูลฝอยจากสถานที่ที่มีการประกอบกิจการการค้าและบริการ มูลฝอยที่เกิดขึ้นก็ขึ้นอยู่กับว่าเป็นกิจกรรมประเภทใด อาจมี เศษอาหาร เศษแก้ว พลาสติก กระดาษ หรืออาจเป็นของเสียอันตราย

2.3.3 มูลฝอยจากหน่วยงานและสถาบัน (Institution Waste) เป็นมูลฝอยที่เกิดจากหน่วยงานหรือสถาบันต่าง

2.3.4 มูลฝอยจากสิ่งก่อสร้างและรื้อถอน (Construction and Demolition Waste) หมายถึงเศษวัสดุต่างๆ ที่เกิดจากการก่อสร้าง หรือการรื้อถอน อาคารบ้านเรือน รวมถึงสิ่ง ที่หลงเหลือจากการตกแต่งอาคารด้วย เช่นเศษอิฐ เศษไม้

2.3.5 มูลฝอยจากการพักผ่อนหย่อนใจ (Recreation Waste) เป็นมูลฝอยจาก สถานที่พักผ่อนหย่อนใจหรือท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นแหล่งธรรมชาติ หรืออาจเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทางด้านศิลปกรรม กิจกรรมในการพักผ่อนมักต้องมีการรับประทานอาหาร เครื่องดื่ม ของว่างต่างๆ ทำให้เกิดมูลฝอย ส่วนใหญ่มูลฝอยที่เกิดจากการพักผ่อนหย่อนใจจะเป็น เศษอาหาร เศษวัสดุ บรรจุภัณฑ์ ทั้งหลาย เช่น ถูกระดาษ พลาสติก กระจัง ขวดแก้ว

2.3.6 มูลฝอยจากโรงพยาบาล (Hospital Waste) เป็นมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรม ต่างๆ ในโรงพยาบาล ส่วนมากมักถูกจัดไว้ในกลุ่มมูลฝอยอันตราย

2.3.7 มูลฝอยจากระบบบำบัดน้ำเสีย (Sewage Treatment Residues) เป็นมูล ฝอยที่เกิดจากสถานที่ที่มีการบำบัดน้ำเสียโดยวิธีต่างๆ เช่น ตะกอน

2.3.8 มูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม (Industrial Waste) มูลฝอยจากโรงงาน อุตสาหกรรมมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับกระบวนการผลิต และ ประเภทของอุตสาหกรรม มูล ฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรมบางชนิดเป็นของเสียอันตราย

2.3.9 มูลฝอยจากพื้นที่เกษตรกรรม (Agricultural Waste) แหล่งมูลฝอยที่ สำคัญมักมาจากการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นอาหารมูลฝอยจากแหล่งดังกล่าว มัก ประกอบด้วยมูลสัตว์ เศษหญ้า และเศษพืชผัก ภาชนะบรรจุสารเคมีทางการเกษตร เป็นต้น

2.4 ผลกระทบจากขยะ

ขยะมูลฝอยได้ก่อให้เกิดผลเสียแก่สิ่งแวดล้อมดังนี้ คือ

2.4.1 ปัญหาผดุงน้ำ ขยะมูลฝอยมีอินทรีย์สารที่เน่าเปื่อยปะปนอยู่ เมื่อทิ้งลงในแม่น้ำ ลำคลอง ผลที่ตามมานอกจากจะทำให้แหล่งน้ำตื้นเขินเป็นอุปสรรคต่อการสัญจรทางน้ำ แล้ว ยังมีส่วนทำให้แหล่งน้ำนั้นเกิดความเน่าเสียขึ้น และทำให้เกิดอันตรายในการใช้น้ำเพื่อการ ดำรงชีวิตของมนุษย์และสัตว์ รวมทั้งผลเสียในด้านความสวยงามและการใช้แหล่งน้ำเพื่อการ พักผ่อนหย่อนใจ ดังจะเห็นได้จากสภาพแม่น้ำลำคลองในกรุงเทพมหานครในปัจจุบันปัญหา ดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นได้ในทำนองเดียวกันกับแหล่งน้ำที่อยู่ในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยซึ่งขาดการ ดูแลและกำจัดให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ บางฤดูกาล เช่น ในฤดูฝน ฝนที่ตกลงบนกองขยะจะ สลายสารอินทรีย์ที่เน่าเปื่อยพัดพาไปกับสายน้ำด้วย

2.4.2 ปัญหามลภาวะอากาศ ปัญหากลิ่นเหม็นจากขยะมูลฝอย มีตัวอย่างปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในบริเวณสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยหลายแห่ง ซึ่งสร้างความเดือนร้อนรำคาญแก่ผู้คนที่อาศัยอยู่ข้างเคียงเป็นซึ่งสร้างความเดือนร้อนรำคาญแก่ผู้คนที่อาศัยอยู่ข้างเคียงเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ปัญหาเกี่ยวกับกลิ่นแล้ว มลภาวะอากาศอาจเกิดขึ้นได้จากควันและละอองเถ้าถ่านต่างๆ ที่เกิดจากการเผาไหม้ของขยะเองรวมทั้งการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองและเศษขยะชิ้นเล็กๆ ต่อบริเวณใกล้เคียง

2.4.3 เป็นบ่อเกิดของโรค การเก็บขยะมูลฝอยไปทำลายไม่หมดก็ดี การกำจัดหรือการทำลายขยะมูลฝอยโดยไม่ถูกวิธีก็ดี เป็นบ่อเกิดของโรคต่างๆ และกองขยะที่กองหมักหมมกันอยู่ก็จะเป็นแหล่งกำเนิด และอาหารของหนู แมลงวัน และสัตว์เลื้อยคลานอื่นๆ ซึ่งเป็นพาหะนำโรคมารู้อันได้

2.4.4 ทำให้บ้านเมืองขาดความสะอาดและสวยงาม จนอาจเป็นการเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงในด้านการรักษาความสะอาดของประเทศชาติและมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวด้วย

2.4.5 การสูญเสียทางเศรษฐกิจ ค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวมและการกำจัดขยะของกรุงเทพฯฯ โดยเฉลี่ยลูกบาศก์เมตรละ 19.95 บาท สหรัฐอเมริกา 60-160 บาท/คน/ปี ซึ่งพบว่าทุกแห่งเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากประชาชนผู้ใช้บริการได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้จริงๆ ทุกแห่ง เงินค่าธรรมเนียมที่เก็บได้เป็นเงินค่าชดเชยส่วนหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้การกำจัดขยะที่ไม่ถูกต้องจะส่งผลกระทบต่อ ทำให้สูญเสียทางเศรษฐกิจด้านอื่นๆตามมามากด้วย เช่น ขยะที่ทิ้งลงในแหล่งน้ำ ทำให้น้ำสกปรกหรือเน่าเสีย เป็นการทำลายทรัพยากรสัตว์น้ำ

2.5 วิธีการกำจัดขยะ

วิธีการกำจัดขยะมูลฝอย (Method of Refuse Disposal) มีหลายวิธีด้วยกัน เป็นวิธีที่ดีถูกสุขลักษณะบ้าง ไม่ถูกสุขลักษณะบ้าง เช่น นำไปกองไว้บนพื้นดิน, นำไปทิ้งทะเล, นำไปฝังกลบ, ใช้ปรับปรุงพื้นที่, เผา, หมักทำปุ๋ย, ใช้เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ การจัดการและการกำจัดขยะ แต่ละวิธีต่างมีข้อดีข้อเสียต่างกัน การพิจารณาว่าจะเลือกใช้วิธีใดต้องอาศัยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่สำคัญ คือ ปริมาณของขยะที่เกิดขึ้น รูปแบบการบริหารของท้องถิ่น, งบประมาณ, ชนิด - ลักษณะสมบัติของขยะมูลฝอย, ขนาด สภาพภูมิประเทศของพื้นที่ที่จะใช้กำจัดขยะมูลฝอย, เครื่องมือเครื่องใช้, อาคารสถานที่, ความร่วมมือของประชาชน, ประโยชน์ที่ควรจะได้รับ,

คุณสมบัติของขยะ เช่น ปริมาณของอินทรีย์ อินทรีย์สาร การปนเปื้อนของสารเคมีที่มีพิษและเชื้อโรค ปริมาณของของแข็งชนิดต่าง ๆ ความหนาแน่น ความชื้น

ขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนเมืองมีแหล่งที่มาจาก อาคาร บ้านเรือน บริษัท ห้างร้าน โรงงาน อุตสาหกรรม โรงพยาบาล ตลาด และสถานที่ราชการ ขยะที่ทิ้งในแต่ละวันจะประกอบด้วยเศษอาหาร กระดาษ เศษแก้ว เศษไม้ พลาสติก เศษดิน เศษหิน ขี้เถ้า เศษผ้า และใบไม้ กิ่งไม้ โดยมีปริมาณของสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ในอัตราส่วนที่แตกต่างกัน

การกำจัดขยะมูลฝอย ถ้าไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการจะก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม เกิดผลร้ายต่อชีวิต เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย การกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะจะต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. ต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ เสียหายต่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุข และวิถีชีวิตที่ดำรง ตลอดจนองค์ประกอบของสังคมด้านใด ๆ
2. ต้องไม่ก่อให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์หรือแมลงที่เป็นพาหะนำโรค เช่น แมลงวัน แมลงสาบ หนู ยุง สัตว์พิษ ที่กัดต่อยมนุษย์ สัตว์เลี้ยง เช่น ตะขาบ งู
3. ต้องไม่ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อน รำคาญ ชัดประ โยชน์ ต่อประชาชนในอาณาบริเวณใกล้เคียงกัน อันเนื่องมาจากฝุ่นละออง เสียงดัง กลิ่นเหม็น อุจจารดา เศษขยะปลิวกระจาย เกะกะ ฯลฯ
4. ต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางดิน มลพิษทางทัศนียภาพ

การกำจัดขยะมูลฝอยในแต่ละวิธีต่างก็มีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันไป ฉะนั้นควรเลือกวิธีที่เหมาะสม ของแต่ละพื้นที่ โดยกระทำควบคู่กัน ไปทั้งการลดปริมาณขยะมูลฝอย การนำกลับไปใช้ใหม่ และการกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน คือ การลดปริมาณขยะ ซึ่งมีแผนหรือแนวคิด 5 R.

R. 1 (Reduce) เป็นการลดปริมาณมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น เช่น ใช้ตะกร้าใส่ของแทนถุงพลาสติก การลดปริมาณวัสดุ (Reduce material volume) เป็นการพยายามเลือกใช้สินค้าที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่แทนบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก เพื่อลดปริมาณของบรรจุภัณฑ์ที่จะกลายเป็นขยะมูลฝอย การลดความเป็นพิษ (Reduced toxicit) เป็นการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

R. 2 (Reuse) นำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่อีกหรือเป็นการใช้ซ้ำ ใช้แล้วใช้อีก เช่น ขวดน้ำหวาน นำมาบรรจุน้ำดื่ม ขวดกาแฟที่หมดแล้ว นำมาใส่น้ำตาล การนำผลิตภัณฑ์

กลับมาใช้ใหม่ (Product reuse) เป็นการพยายามใช้สิ่งของต่าง ๆ หลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะทิ้งหรือเลือกใช้ของใหม่

R. 3 (Repair) การนำมาแก้ไข นำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย ซึ่งจะทิ้งเป็นมูลฝอยมาซ่อมแซมใช้ใหม่ เช่น แก้ว

R. 4 (Recycle) การหมุนเวียนกลับมาใช้ นำขยะมาแปรรูป ตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมแล้วนำมาใช้ใหม่ เช่น พลาสติก กระดาษ ขวด โลหะต่าง ๆ ฯลฯ นำมาหลอมใหม่ นำยางรถยนต์ที่ใช้ไม่ได้แล้วมาทำรองเท้า นำแก้วแตกมาหลอมผลิตเป็นแก้วหรือกระจกใหม่ การนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ (Material recycling) เป็นการนำวัสดุมาผ่านกระบวนการเพื่อผลิตเป็นสินค้าใหม่

R. 5 (Reject) การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก หรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น โฟม ปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก หลีกเลี่ยงการใช้ที่ฉีควัสดุประสงค์

การจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่ใช้กันอยู่ มีวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. การนำขยะไปหมักทำปุ๋ย (Composting method)

โดยแยกขยะอันตราย ขยะติดเชื้อออกไปกำจัดเป็นพิเศษเสียก่อน ส่วนขยะพวกสารอินทรีย์ย่อยสลายได้ง่าย พวกผักผลไม้ไม่ต้องการ เมื่อปล่อยให้ทิ้งไว้จะเกิดการเน่าเปื่อยสามารถนำขยะที่ผ่านการย่อยสลายนั้นมาใส่ปรับปรุงคุณภาพดินได้ นำขยะไปทำเป็นปุ๋ยสำหรับใช้บำรุงดินเพื่อการเกษตรการย่อยสลายตามกระบวนการธรรมชาติ (Composting) เป็นการนำขยะประเภทอินทรีย์วัตถุไปรวมกันไว้ แล้วปล่อยให้ขยะถูกย่อยสลายไปเองตามธรรมชาติหรือโดยวิธีช่วยกระตุ้นให้ขยะถูกย่อยสลายเร็วขึ้น การกำจัดขยะโดยวิธีนี้ใช้กันทั่วไปในยุโรปและเอเชีย ในประเทศไทยเองโดยเฉพาะกรุงเทพมหานครก็ใช้วิธีนี้คือ การนำขยะไปรวมกันไว้ในแหล่งรวมขยะ เช่นที่ รามอินทรา แขวงท่าแร้ง หนองแขม และซอยอ่อนนุช จนขยะเหล่านั้นเปลี่ยนสภาพไป นอกจากนี้กรุงเทพมหานครยังใช้หลักการกำจัดขยะดังกล่าว โดยการนำขยะประเภทอินทรีย์วัตถุไปผลิตเป็นปุ๋ยจำหน่ายแก่ประชากรทั่วไป

การกำจัดขยะโดยวิธีนี้ จะมีปัญหาอยู่ที่การแยกขยะประเภทอินทรีย์วัตถุออกมาจากขยะประเภทอื่น ๆ บริเวณที่รวมขยะอาจไม่อยู่ห่างไกลจากชุมชนและขยะที่นำมากองรวมไว้ในปริมาณมากจะส่งกลิ่นเหม็น ทำให้แหล่งน้ำในบริเวณใกล้เคียงเน่าเสีย เกิดทัศนียภาพที่ไม่น่าดู และจำเป็นต้องใช้พื้นที่ในการกำจัดขยะเป็นบริเวณกว้าง ขยะประเภทอินทรีย์สารที่สามารถย่อยสลายได้ก็นำไปรวมกันไว้ จะอาศัยกระบวนการทางชีวเคมีของจุลินทรีย์ให้กลายเป็น

แร่ธาตุที่ค่อนข้างคงรูป ที่เรียกว่า “ ปุ๋ย ” มีสีเทา หรือน้ำตาลเข้มเกือบดำ ไม่มีกลิ่น กากที่เหลือจากการย่อยสลายจะมีลักษณะคล้ายดินร่วน มีความร่วนซุยสูง มีประสิทธิภาพในการอุ้มน้ำได้ดี ดูดซึมน้ำได้ดี แลกเปลี่ยนประจุไฟฟ้ากับผิวดินได้ดีเท่ากับดินเหนียว จึงเหมาะที่จะนำปุ๋ยนี้ไปใช้ในการปรับสภาพดิน แม้ดินทรายเมื่อนำปุ๋ยนี้ไปใส่ จะทำให้อุ้มน้ำได้ดีขึ้น หรือใช้กับดินเหนียวจะทำให้ดินร่วนซุยขึ้น และยังสามารถนำไปเป็นอาหารของพืชเพื่อบำรุงต้นไม้ได้ดี มีสารอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม ซึ่งเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ไม่ทำให้ดินเป็นกรดหรือด่าง

ขยะที่เก็บมากองรวมกันไว้นั้น มักจะมีอินทรีย์วัตถุปนอยู่มาก ซึ่งขยะประเภทนี้เป็นอาหารของ จุลินทรีย์ในธรรมชาติ จะเกิดปฏิกิริยาการย่อยสลายอินทรีย์สารด้วย จุลินทรีย์ ซึ่งมีอยู่ 2 กลุ่มใหญ่ คือ Aerobic organisms ซึ่งมีความร้อนเกิดจากปฏิกิริยาของจุลินทรีย์ อันเป็นความร้อนเกิดจากการสลายตัวของขยะ สูงถึง 65 องศาเซลเซียส เมื่อทำการหมักในเวลานาน ก็จะทำให้เชื้อโรคและพยาธิถูกทำลายไปได้ กับอีกกลุ่มคือ Anaerobic organisms ก็มีความร้อนที่เกิดจากปฏิกิริยา แม้จะไม่สูงมากนัก แต่เชื้อจุลินทรีย์และพยาธิต่าง ๆ ก็จะตายได้เหมือนกัน ความร้อนนำไปใช้เป็นพลังงานได้ การหมักด้วย Aerobic process จะต้องปรับปรุงสถานะของขยะให้เหมาะสมก่อนหมัก เช่น ขนาดของขยะไม่ควรโตกว่า 5 ซม. ความชื้น 40 – 65 % ต้องพยายามคัดแยกวัตถุพวกที่ไม่ย่อยสลายออกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถึงหมักจะต้องมีช่องให้อากาศผ่านได้ โดยอาจจะต้องใช้เครื่องเป่าอากาศช่วย พร้อมทั้งจะต้องมีการกลับขยะให้สัมผัสอากาศอยู่เสมอ จึงจะย่อยสลายได้อย่างรวดเร็ว ระยะเวลาที่ใช้หมักประมาณ 5 – 20 วัน แต่การหมักด้วย Anaerobic Process ไม่ต้องใช้อากาศช่วย จึงหมักได้ในถังปิดหรือในหลุมดิน ความชื้นควรสูงเกินกว่า 70 องศาเซลเซียส ขึ้นไป ถ้าใช้ถังปิดจะต้องมีท่อระบายก๊าซออก ขยะจากกลีกรวมและพวกมูลสัตว์ จะได้พวกก๊าซชีวภาพ (Bio – gas) ซึ่งมีปริมาณมีเทน (CH₄) ปะปนอยู่ 40 – 70% โดยปริมาตรทำให้สามารถใช้เป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้ม แสงสว่าง ตู้เย็น เครื่องยนต์ เกิดปฏิกิริยาเคมีดังนี้ $CH_4 + 2O_2 \rightarrow 2H_2O + CO_2 + Heat$

ข้อดี

- ได้ปุ๋ย ไปใช้

- ตั้งโรงงานกำจัดในเขตชุมชนได้ ถ้าหากมีมาตรการป้องกันความเสื่อม

โทรมของสิ่งแวดล้อม และเหตุรำคาญ ประหยัดค่าขนส่ง

- การแยกขยะมูลฝอย ก่อนหมักทำปุ๋ย จะได้เศษโลหะแก้ว กลับไปทำประโยชน์ได้อีก

ข้อเสีย

- ถ้าดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการจะเกิดปัญหากลิ่นเหม็น เนื่องจากการย่อยสลายไม่สมบูรณ์

- สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการแยกขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายไม่ได้ เพื่อนำไปกำจัดโดยวิธีอื่น

2. การนำขยะไปเทกองกลางแจ้ง หรือการนำขยะไปทิ้งไว้ตามธรรมชาติ (

Open Dump)

เทศบาล สุขาภิบาล ในประเทศไทย มีให้เห็นกันอยู่ทั่วไป เนื่องจากไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการฝังกลบ วิธีนี้มีปัญหา เรื่องกลิ่นรบกวนรุนแรง เป็นการรบกวนผู้ที่อาศัยใกล้เคียงก่อปัญหาเกี่ยวกับทัศนียภาพ การแพร่กระจายของเชื้อโรค สัตว์แมลงต่าง ๆ เช่น แมลงวัน แมลงหวี่ และยังพบปัญหาน้ำชะจากกองขยะ เกิดความเน่าเสียแก่น้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน การจัดการกับขยะวิธีนี้เป็นวิธีเก่าแก่ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมานานแล้ว เป็นวิธีที่นำขยะไปกองทิ้งไว้ในที่ดินกว้าง ๆ เฉย ๆ แล้วปล่อยให้ย่อยสลายตามธรรมชาติเป็นการกำจัดขยะที่ง่ายและลงทุนน้อย แต่ในปัจจุบันที่ดินแพงมาก ที่สาธารณะ หรือที่รกร้างว่างเปล่าก็เกือบไม่หลงเหลืออยู่เลย วิธีนี้ต้องใช้พื้นที่มากด้วยและชุมชนเมืองยิ่งขยายตัวมากขึ้น การนำขยะไปกองทิ้งไว้ในพื้นที่กว้างขวางเช่นนี้ จึงไม่เหมาะสม เศษวัสดุบางอย่างในกองขยะใช้เวลานานกว่าจะย่อยสลาย เช่น โฟม ไม่ย่อยสลาย, กระจก 1,000 ปี, กระจกอลูมิเนียม 200 – 500 ปี, ถุงพลาสติก 450 ปี, ก้นบุหรี่ 12 ปี, ถุงเท้าขนแกะ 1 ปี, กระดาษ 2 – 5 เดือน, ผ้าฝ้าย 1 – 5 เดือน

ข้อดี ของการกำจัดขยะโดยนำไปกองไว้กลางแจ้งแทบไม่มีเลย เป็นวิธีที่เลวที่สุด เป็นวิธีที่ง่ายที่สุด แทบไม่ต้องลงทุนอะไรเลย ถ้ามีที่ดินอยู่แล้ว

ข้อเสีย

- รบกวนผู้ที่อยู่ใกล้เคียง
- แพร่กระจายเชื้อโรค
- ก่อเกิดปัญหามลพิษทางน้ำ ดิน อากาศ ทัศนียภาพ
- ใช้พื้นที่มาก

วิธีกองไว้ให้เน่าเปื่อย แต่วิธีนี้ใช้ได้ผลดีต่อเมื่อชุมชนมีผู้ผลิตขยะน้อยเท่านั้น นอกจากนี้แล้ว ขยะต้องเป็นวัตถุที่เน่าเปื่อยไปตามธรรมชาติได้ง่าย เช่น ใบตอง เศษอาหาร เชือกกล้วย แต่ส่วนใหญ่ในเมืองไทยยังใช้วิธีจัดขยะด้วยวิธีนี้แทบทุกแห่ง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาทางด้านกลิ่นรบกวน

3. การเผาด้วยความร้อนสูง หรือการกำจัดโดยใช้เตาเผา หรือการสร้างโรงงานเผาขยะ (Incineration)

ข้อดี คือใช้พื้นที่น้อย และสามารถนำความร้อนที่เกิดจากการเผาขยะไปใช้ประโยชน์อื่น ๆ ได้อีก เช่น ผลิตไฟฟ้า แต่มีข้อเสียจำกัดที่ราคาในการก่อสร้างและดำเนินการเผาสูง และยังอาจก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศได้ การสร้างโรงงานเผาขยะ (Incineration) เป็นการเก็บขยะไปเผาในเตาเผาในโรงงานที่จัดสร้างขึ้น โดยใช้ความร้อนสูงประมาณ 1,700 – 1,800 องศาฟาเรนไฮด์ (หรือ 676 – 1,100 องศาเซลเซียส) ซึ่งจะทำให้ขยะมูลฝอยที่เผาไหม้ได้ถูกเผาอย่างสมบูรณ์กลายเป็นขี้เถ้า ทำให้ขยะลดปริมาณลงได้ดีถึงร้อยละ 75 – 95 การกำจัดขยะโดยวิธีนี้ช่วยให้ลดปริมาณขยะลงได้มาก โดยเพียงแต่นำขี้เถ้าที่เหลือจากการเผาไปทิ้งในบริเวณที่จัดไว้ต่อไป

ข้อเสีย ของการกำจัดขยะโดยวิธีนี้คือ ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสร้างโรงงาน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ การดูแลรักษาค่อนข้างสูง ต้องแยกขยะที่เผาไหม้ได้และที่เผาไหม้ไม่ได้ออกจากกัน และการเผาขยะเองก็ย่อมให้เกิดอากาศเสียขึ้น อย่างไรก็ตาม การกำจัดขยะโดยการเผาในโรงงานนี้เป็นที่นิยมใช้กันมาก เพราะเป็นวิธีการกำจัดขยะที่ดีที่สุดเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน

การเผา (Incineration) หมายถึงการกำจัดขยะโดยการเผาด้วยเตาเผาขยะ (Incinerator) ไม่รวมถึงการกองแล้วเผากลางแจ้ง ทั้งนี้เพราะการเผากลางแจ้งจะอยู่ในอุณหภูมิไม่พอที่จะทำให้เกิดการเผาไหม้ที่สมบูรณ์ได้ จึงมักจะเกิดปัญหาภาวะมลพิษในอากาศ (air pollution) และก่อให้เกิดความรำคาญเนื่องจากกลิ่นควัน และละอองเขม่า การเผาด้วยเตาเผาขยะควรมีความร้อนระหว่าง 676 – 1,100 องศาเซลเซียส ความร้อนตั้งแต่ 676 องศาเซลเซียส ขึ้นไปจะช่วยทำให้ก๊าซเผาไหม้ได้อย่างสมบูรณ์ ถ้าความร้อนเกินกว่า 760 องศาเซลเซียส จะช่วยทำให้ไม่มีกลิ่นรบกวนการเผาไหม้จะสมบูรณ์มากที่สุดเมื่อมีอุณหภูมิ 1,100 องศาเซลเซียส ดังนั้น ถ้ามีขยะสดหรือขยะเปียกปนอยู่มาก ขยะมีความชื้นสูงก็อาจจะต้องใช้เชื้อเพลิงช่วยในการเผาไหม้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณของขยะกับปริมาณของขยะแห้งที่เผาไหม้ได้ปะปนอยู่ด้วยมากน้อยเพียงใด โดยปกติแล้วเตาเผาขยะที่ดีจะไม่ก่อให้เกิดสภาวะมลพิษในอากาศ

การเผาขยะด้วยเตาเผาขยะเหมาะสมมากที่จะใช้ในการกำจัดขยะพิเศษบางชนิด เช่น ขยะที่มีการปนเปื้อนของเชื้อโรค และขยะที่มีส่วนที่เผาไหม้ได้ปนอยู่ด้วยมาก ข้อดีของการเผาขยะในเตาเผา คือ ใช้พื้นที่น้อย สามารถสร้างเตาเผาไว้ในชุมชนซึ่งจะช่วยลดค่าขนส่งขยะ อีกทั้งหากที่เหลือจากการเผาไหม้จะปราศจากอินทรีย์สารที่ย่อยสลายได้อีกต่อไป อนึ่ง เตาเผาขยะสามารถใช้เผาขยะได้แทบทุกชนิด แม้บางชนิดไม่ไหม้ไฟก็อาจยุบตัวลง และสภาพของดินฟ้าอากาศไม่เป็นปัญหาในการกำจัด สามารถปรับระยะเวลาในการทำงานได้ ข้อเสียของการใช้เตาเผาขยะ คือ เตาเผาขยะมีราคาแพง หากทำเลที่ตั้งเตาเผาลำบาก เพราะราษฎรรังเกียจว่าอาจจะก่อให้เกิดความรำคาญและภาวะมลพิษในอากาศได้

การกำจัดขยะโดยใช้เตาเผาในต่างประเทศนิยมใช้มาก เนื่องจากสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยได้สูงถึงร้อยละ 75 - 95 ใช้พื้นที่น้อย สามารถนำพลังงานความร้อนที่ได้ใช้ประโยชน์หลายอย่าง เช่น นำไปต้มน้ำเพื่อนำเอาไอน้ำไปให้ความร้อนแก่อาคารประเภทต่าง ๆ ตลอดจนนำไปใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยได้มีโครงการสร้างไฟฟ้าจากขยะมูลฝอยอยู่แล้ว 4 โครงการด้วยกัน คือ 1. โครงการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม 2. โครงการของเทศบาลจังหวัดสมุทรปราการ 3. โครงการของกรุงเทพมหานคร และ 4. โครงการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดเชียงใหม่ เตาเผาขยะนี้ยังเหมาะสำหรับการกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อจากโรงพยาบาลต่าง ๆ อีกด้วย ขยะมูลฝอยที่เหมาะสมสำหรับการกำจัดโดยวิธีเผาต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ ความชื้นไม่เกิน 50 % มีสารที่เผาไหม้ได้อย่างน้อย 25 % และมีสารที่เผาไหม้ไม่ได้ไม่เกิน 60 % ในกรณีที่ขยะมูลฝอยไม่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้น เตาเผาขยะจะต้องออกแบบให้นำเชื้อเพลิงอย่างอื่นเข้ามาช่วยในการเผาไหม้ เนื่องจากตัวขยะมูลฝอยเองไม่สามารถให้ความร้อนได้เพียงพอ นอกจากนี้แล้วจะต้องมีการออกแบบหรือใช้เทคโนโลยีที่จะป้องกัน ควบคุมมิให้กระบวนการเผาไหม้ อุณหภูมิ คว้น ฝุ่นละออง ไอเสีย ฝ้า ฯลฯ เกิดปัญหามลพิษต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมลพิษทางอากาศ

ข้อดี

- ใช้พื้นที่น้อยเมื่อเทียบกับการใช้วิธีฝังกลบขยะมูลฝอย
- กำจัดขยะมูลฝอยได้เกือบทุกชนิด และขี้เถ้าที่เหลือจากการเผามีน้อยไม่มีปัญหาในการกำจัดขั้นต่อไป
- หากเป็นเตาเผาขนาดใหญ่ ไม่จำเป็นต้องอาศัยเชื้อเพลิงอย่างอื่นเข้ามาช่วย

- สามารถก่อสร้างเตาเผาไว้ใกล้เคียงกับแหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอยได้ ทำให้ประหยัดค่าขนส่ง

- สามารถนำพลังงานความร้อนมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น นำมาผลิตกระแสไฟฟ้า

ข้อเสีย

- ค่าลงทุนในการก่อสร้างสูงมาก โดยเฉพาะเตาเผาขนาดใหญ่
- ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมบำรุงรักษาค่อนข้างสูง รวมทั้งมีความร้อนสูง จึงทำให้เกิดการสึกหรองง่าย

- เตาเผาขนาดใหญ่ไม่เหมาะสมสำหรับการกำจัดขยะมูลฝอยที่มีปริมาณน้อยกว่า 1 ตันต่อวัน

- เตาเผาขนาดเล็กมักพบปัญหาเกี่ยวกับกลิ่นและควันที่เกิดจากการเผาไหม้

- การติดตั้งอุปกรณ์ควบคุมมลพิษจากการเผาขยะ จะทำให้มีค่าใช้จ่ายสูง

วิธีการเผาขยะที่นำมาเผาต้องผ่านการคัดเลือก คือ ของที่ไหม้ไฟได้ ซึ่งเศษวัสดุบางอย่างเมื่อถูก ความร้อนก็ยังปล่อยก๊าซที่เป็นพิษออกมาเช่น พลาสติกบางประเภท พวกนี้ต้องแยกออกต่างหาก ในเมืองใหญ่ถ้าเทศบาลต้องแยกเองก็ต้องเพิ่มต้นทุนลงไป ในขบวนการสูงมาก นอกจากนี้ขยะในเมืองไทยนั้นค่อนข้างและ การระบายขยะประเภทนี้อาจต้องใช้พลังงานช่วย ซึ่งก็ยิ่งสิ้นเปลืองขึ้นไปใหญ่ แต่เมืองใหญ่ของกรุงเทพฯ นั้นดูเหมือนไม่มีทางเลือก เพราะใช้วิธีอื่นไม่ได้ผล เหตุนี้รัฐบาลจึงมีความคิดในเรื่องการตั้งโรงงานเผาขยะขนาดใหญ่ ๆ กันขึ้น ซึ่งมีราคาแพงมาก

4. การฝังกลบอย่างถูกสุขอนามัยหรือถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill)

นิยมใช้วิธีนี้กันมาก เพราะค่าใช้จ่ายต่ำ บริเวณที่มีการฝังกลบอย่างถูกสุขอนามัยจะมีการปูพลาสติกพิเศษเพื่อป้องกันน้ำชะจากกองขยะ เมื่อเทกองขยะแล้วก็จะกลบเสร็จในแต่ละวัน วิธีนี้จะสามารถลดกลิ่น รบกวน ลดการแพร่กระจายจากสัตว์น้ำ โรคต่าง ๆ ตลอดจนสามารถควบคุมน้ำชะจากกองขยะได้ การปรับปรุงพื้นที่ด้วยขยะ (Sanitary Landfill) เป็นวิธีกำจัดขยะที่นิยมแพร่หลายโดยเฉพาะในยุโรปและสหรัฐอเมริกา เนื่องจากสามารถกำจัดขยะ mixed refuse ได้โดยไม่ต้องคัดแยกขยะ และสามารถปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นพื้นที่ที่ดีมีประโยชน์ได้

ในการปรับปรุงพื้นที่ด้วยขยะ ทำได้โดยนำเอาขยะมาบดอัดลงในดินด้วยรถแทรกเตอร์ แล้วใช้ดินกลบทับหน้าขยะพร้อมบดอัดทับให้แน่นอีกครั้ง ทำเป็นชั้น ๆ จนสามารถปรับระดับพื้นดินได้ตามต้องการ ปล่อยให้ขยะเกิดการสลายตัว สามารถใช้พื้นดินดังกล่าวนั้นเป็นสนามเด็กเล่น สนามกีฬา ที่พักผ่อนหย่อนใจ หรือก่อสร้างอาคารบางประเภทได้ นิยมจัดทำเป็น 3 แบบ คือ

- แบบร่องดิน (Trench method)
- แบบคันดิน (Area – ramp method)
- แบบถมที่ลุ่ม (Area – fill method)
- ซึ่งมีหลักเกณฑ์การปฏิบัติดังนี้

ร่องรวมขยะ นิยมทำเป็นร่องดินให้มีความกว้างพอที่รถขยะหลักกันได้ 2 คัน ความลึกประมาณ 1.8 – 3.00 เมตร ด้านข้างทำมุม 30 องศา กับก้นร่อง เมื่อรถขนขยะนำขยะมากองลงในร่องแล้วใช้รถแทรกเตอร์เกลี่ยและบดอัดทับขยะให้แน่น นำดินมาปิดทับผิวหน้าขยะพร้อมกับบดทับให้แน่นด้วยรถแทรกเตอร์ ชั้นบนสุดจะต้องกลบดินบดทับให้แน่นมีความหนาไม่น้อยกว่า 60 เซนติเมตร ร่องดินแต่ละร่องควรเว้นห่างกันไม่น้อยกว่า 60 เซนติเมตร ขยะที่นำมากำจัดจะต้องไม่ปล่อยให้กองทิ้งค้างไว้ในหลุมโดยเด็ดขาด หลังจากปรับระดับดินได้ตามต้องการแล้วจะปล่อยให้กองทิ้งไว้จนขยะสลายตัวสมบูรณ์ดีแล้ว จึงจะใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นได้ ในระหว่างการรอเวลาสลายตัวสมบูรณ์ดีนั้น ควรตรวจสอบอยู่เสมอ ๆ และความถี่รั้วรอบบริเวณปฏิบัติการ เพื่อป้องกันการบุกรุกและการรบกวนอื่น ๆ การกำจัดขยะมูลฝอยวิธีการกลบฝังนี้จะต้องระวังไม่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญและเป็นอันตรายต่อสุขภาพและสภาพแวดล้อม โดยการเทขยะมูลฝอยลงไปแล้วเกลี่ยให้กระจาย บดอัดให้แน่นแล้วใช้ดินหรือวัสดุอื่นที่มีดินปนอยู่ไม่น้อยกว่า 50 % กลบแล้วบดอัดให้แน่นอีกครั้งหนึ่ง

วิธีการฝังกลบขยะมูลฝอยที่ดี คือ

1. แบบถมพื้นที่ (Area Method) เป็นการฝังกลบขยะให้พื้นที่ที่เป็นหลุมเป็นบ่อ หรือเป็นพื้นที่ที่ต่ำอยู่ก่อนแล้ว และต้องการถมให้พื้นที่แห่งนั้นให้สูงขึ้นกว่าระดับเดิม เช่น บริเวณบ่อดินลูกรัง ริมตลิ่ง เหมืองร้าง หรือบริเวณที่ดินถูกขุดออกไปทำประโยชน์อย่างอื่นมาก่อนแล้ว เป็นต้น การฝังกลบลงในพื้นที่ เช่นนี้ก็จะเทขยะมูลฝอยลงไปได้เลย แล้วเกลี่ยขยะให้กระจายพร้อมกับบดอัดให้แน่น จากนั้นใช้ดินกลบแล้วจึงบดอัดให้แน่นอีกครั้งหนึ่ง

2. แบบขุดเป็นร่อง (Trench Method) เป็นการกำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบในพื้นที่ราบ จึงต้องใช้วิธีขุดเป็นร่องก่อน การขุดร่องต้องให้มีความกว้างอย่างน้อยประมาณ 2 เท่า

ของขนาดเครื่องจักรกลที่ใช้ เพื่อให้ความสะดวกในการทำงานของเครื่องจักร ส่วนความลึกขึ้นอยู่กับระดับน้ำใต้ดินจะลึกเท่าไรก็ได้ แต่ต้องไม่ให้ถึงระดับน้ำใต้ดิน ส่วนมากจะขุดลึกประมาณ 2 – 3 เมตร และต้องทำให้ลาดเอียงไปทางใดทางหนึ่งเพื่อไม่ให้น้ำขังในร่องเวลาฝนตก ดินที่ขุดมาจากร่องก็กองไว้ทางด้านใดด้านหนึ่งสำหรับใช้เป็นดินกลบต่อไป นอกจากนั้นขยะมูลฝอยก็ทำเช่นเดียวกันกับแบบถมพื้นที่ คือ เมื่อเทขยะมูลฝอยลงไปในเรื่องแล้ว ก็เกลี่ยให้กระจาย บดทับให้แน่นแล้วใช้ดินกลบและบดทับอีกครั้งหนึ่ง

มาตรการต่าง ๆ ในการดำเนินงานเพื่อป้องกันและควบคุมมิให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม

1. ต้องควบคุมไม่ให้มีการนำขยะอันตรายมากำจัดรวมกับขยะทั่วไปในบริเวณที่ฝังกลบขยะ นอกจากจะมีมาตรการกำจัดโดยวิธีการพิเศษตามลักษณะของเสีย นั้น ๆ
2. ต้องควบคุมให้ขยะมูลฝอยกลบถูกกำจัดอยู่เฉพาะภายในขอบเขตที่กำหนดไว้ ทั้งบนพื้นผิวดินและใต้ดิน
3. การใช้ดินกลบต้องมีการบดทับขยะมูลฝอยและดินกลบให้แน่นเพียงพอ ปกติอัตราส่วนของความหนาของชั้นขยะต่อความหนาของชั้นดินที่กลบ ประมาณ 4 : 1
4. ต้องมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ เช่น ตรวจสอบการปนเปื้อนของแหล่งน้ำใต้ดินบริเวณ ใกล้เคียง
5. ต้องคำนึงถึงทัศนียภาพของพื้นดินและบริเวณใกล้เคียง เช่น การจัดให้มีสิ่งป้องกันการปลิวของขยะหรือปลุกต้นไม้ล้อมรอบ เป็นต้น

ข้อดี

- ถ้ามีพื้นที่อยู่แล้วจะเป็นวิธีที่ประหยัดที่สุด
- ค่าใช้จ่ายในการลงทุนครั้งแรกถูกกว่าวิธีอื่น
- สามารถใช้ได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว
- กำจัดขยะมูลฝอยได้เกือบทุกชนิด
- ได้พื้นที่ดินไปทำประโยชน์อื่น เมื่อฝังกลบเสร็จแล้วและง่ายต่อการ

ดำเนินงาน

ข้อเสีย

- หาสถานที่ยากเพราะไม่มีชุมชนใดต้องการให้อยู่ใกล้
- ต้องควบคุมการดำเนินงานฝังกลบให้ถูกต้อง

- ถ้าขมิ้นที่เกิดจากการย่อยสลายของขยะมูลฝอย และน้ำชะขยะมูลฝอย อาจทำให้เกิดอันตรายได้

- พื้นที่ฝังกลบบางแห่งต้องหาดินมาจากที่อื่น ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย การฝังกลบ ที่ฝังกลบขยะต้องอยู่ห่างไกลชุมชนพอสมควร หลุมขนาดใหญ่ที่ ขุดขึ้นต้องมีการกรูกันอย่างดี เพราะจะย่อยได้ง่าย การกำจัดขยะด้วยวิธีนี้มีปัญหาเรื่องการขนส่ง หากเมืองขนาดใหญ่อย่างกรุงเทพฯ จะขนขยะไปฝังกลบที่ไหนจึงจะไม่สิ้นเปลืองค่าขนส่งขยะ จนเกินไป วิธีฝังกลบจึงทำได้เฉพาะเมืองขนาดเชิงใหม่ หาดใหญ่ นครราชสีมา ทำนองนั้น

5. การนำขยะไปทิ้งทะเล (Dumping at sea)

ตามปกติ ผิวดินของพื้นน้ำแหล่งต่าง ๆ โดยเฉพาะทะเล มหาสมุทร เป็นที่ทับถมสิ่งปฏิกูลตาม ธรรมชาติได้อย่างกว้างขวางอยู่แล้ว แต่เมื่อในปัจจุบัน พื้นผิวโลกที่เป็นพื้นดิน นับวันจะมีน้อยลงและมีค่า มากขึ้น การนำขยะไปทิ้งในทะเล มหาสมุทร จึงนิยมทำกันในประเทศ ที่พัฒนาแล้ว เช่น ในสหรัฐอเมริกา ขณะที่นิยมนำไปทิ้งในทะเล มหาสมุทร ได้แก่ สิ่งปฏิกูลจาก โรงงานอุตสาหกรรม สารพิษต่าง ๆ กากสารกัมมันตรังสี และ วัสดุแข็งอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม การนำขยะและสิ่งปฏิกูลไปทิ้งในทะเล – มหาสมุทร ก็ปรากฏว่า ได้เกิดการแพร่กระจายของสารพิษเข้าสู่องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนิเวศน์ทางทะเล เช่น พืช และ สัตว์น้ำ สถาบันป้องกันสารพิษสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection Agency) จึงออกกฎหมายห้ามนำสารพิษหลายชนิดไปทิ้งในแหล่งน้ำดังกล่าว

ข้อดี ของการกำจัดขยะโดยนำไปทิ้งทะเล

- เป็นวิธีที่ง่าย
- ทะเล มหาสมุทรกว้างใหญ่ รับขยะได้มาก

ข้อเสีย

- สารพิษแพร่กระจายเข้าสู่องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนิเวศน์ทางทะเล
- การนำขยะไปทิ้งตามที่ลุ่มน้ำท่วมขัง ถมที่

วิธีนี้มีปัญหาตามมามากคล้ายกับการเทกอง และปัญหาที่ร้ายคือการทำลายระบบนิเวศน์ที่น้ำขัง จากการทับถมโดยตรง จากกองขยะ และจากน้ำชะจากกองขยะที่มีความเป็นกรดสูง จะแพร่กระจายไปตามน้ำที่ท่วมขังอยู่เดิม ทำให้ที่ลุ่มตรงนั้นสกปรกอย่างทั่วถึงและยิ่งใน หน้าฝนน้ำที่ท่วมขัง ขยะก็จะเอ่อล้นไปยังที่ใกล้เคียงได้ ขยะที่ทิ้งต้องเป็นประเภทที่ไม่มีสารพิษไม่มีเชื้อโรค

6. การนำขยะกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ (Re-cycle and Re-use)

ขยะบางประเภทสามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้ใหม่ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะต่าง ๆ วิธีนี้ช่วยลดขยะและลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การนำกลับไปใช้ใหม่ (Re-cycle and Re-use) ขยะที่ทิ้งในแต่ละวันจากอาคารสถานที่ต่าง ๆ มากมายนั้น ยังนับว่ามีสิ่งของบางอย่างที่แม้ไม่มีประโยชน์สำหรับสถานที่หนึ่ง แต่อาจเป็นความต้องการของผู้อื่นได้ เช่น กระดาษทุกชนิด สามารถนำกลับไปทำเป็นกระดาษกลับมาใช้ใหม่ได้ ซึ่งเป็นการลดต้นทุนการผลิตกระดาษลงได้ส่วนหนึ่งและเป็นการสงวนทรัพยากรธรรมชาติได้ด้วย หรือแม้แต่กล่องกระดาษที่ทิ้งตามบริษัท ห้างร้าน ก็อาจนำไปใช้บรรจุสินค้าต่าง ๆ ตามท้องตลาดได้ เป็นต้น

การนำวัสดุที่ทิ้งเป็นขยะกลับไปใช้นับว่าเป็นผลดีทั้งในแง่เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม แต่วิธีการคัดเลือกสิ่งของที่จะนำกลับไปใช้ได้ใหม่ ได้ก่อให้เกิดความล่าช้าในการขนถ่ายขยะ เกิดความสกปรกในบริเวณที่มีการคัดเลือกสิ่งของจากขยะ และผู้คัดเลือกขยะก็มักได้รับเชื้อโรคจากกองขยะ

7. การนำขยะไปเป็นอาหารสัตว์ (Hog Feeding)

ขยะจำพวกเศษอาหาร ผัก ผลไม้ จากอาคารบ้านเรือน ร้านอาหาร ภัตตาคาร ตลาดสด นำไปเลี้ยงสัตว์ เช่น หมู วัว เป็ด ไก่ แพะ แกะ ปลา จะเป็นการลดปริมาณขยะลงได้จำนวนหนึ่ง เพราะในแต่ละวันเศษอาหารจะมีปริมาณนับร้อยตันทีเดียว การแยกขยะประเภทเศษอาหารเพื่อนำไปเลี้ยงสัตว์จึงนับเป็นวิธีที่สะดวกและประหยัดได้มากที่สุด แต่ข้อเสียในการนำขยะพวกเศษอาหารไปเลี้ยงสัตว์นี้ อาจทำให้เกิดอันตรายแก่สัตว์เลี้ยงและผู้บริโภคสัตว์เลี้ยงขึ้นได้ ถ้าในเศษอาหารมีพวกเชื้อโรคปะปนอยู่ และถ้าจะนำเศษอาหารที่ได้ไปให้ความร้อนก่อนก็จะทำให้เกิดความปลอดภัยยิ่งขึ้น

นอกจากการกำจัดขยะด้วยวิธีต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ในประเทศที่พัฒนาแล้วยังมีการกำจัดขยะอื่น ๆ อีก เช่น การย่อยหรือการทำให้เศษอาหารเป็นของเหลวแล้วทิ้งลงในท่อน้ำทิ้ง ซึ่งเป็นการกำจัดขยะขั้นต้นจากบ้านเรือน การอัดสิ่งปฏิกูลที่เป็นของเหลวลงสู่ใต้ชั้นหิน ซึ่งมักเป็นการกำจัดสิ่งปฏิกูลจากโรงงานอุตสาหกรรม และการทิ้งสิ่งปฏิกูลลงสู่ถังรองรับที่จัดสร้างขึ้นเพื่อการกำจัดสิ่งปฏิกูลขึ้น โดยเฉพาะ แต่ไม่ได้กล่าวเน้นถึงวิธีการกำจัดขยะดังกล่าว เพราะเป็นวิธีที่ยังไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในประเทศไทยในปัจจุบัน

ขยะและสิ่งปฏิกูลนับวันจะยังมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งขยะและของเสียจะเพิ่มความเป็นพิษหรือเป็นอันตรายแก่สิ่งแวดล้อมและการดำรงชีวิตของมนุษย์มากยิ่งขึ้น แม้จะได้รับความพยายามป้องกันแก้ไขและกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

แต่การป้องกันแก้ไขจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกประเทศและประชาชนทุกคน ในขณะที่มีการเพิ่มปริมาณขยะและสิ่งปฏิกูลมากขึ้น และยังขาดความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขอยู่ จึงเป็นที่หวั่นวิตกกันว่าโลกที่เราอาศัยอยู่นี้จะเต็มไปด้วยขยะ สิ่งปฏิกูลและสารพิษ แล้วจะก่อให้เกิดโรคระบาดขึ้นอย่างกว้างขวางจนไม่อาจป้องกันรักษาได้ทันทั่วทั้งที่ได้ในอนาคต

การกำจัดขยะของกรุงเทพมหานคร

การกำจัดขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน ใช้วิธีการทำลาย 4 วิธี คือ

1. วิธีหมักเพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ในปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีโรงงานหมักขยะอยู่ 2 โรงงาน คือ โรงงานหมักขยะที่อยู่ซอยอ่อนนุช และที่หนองแขม โรงงานทั้งสองมีความสามารถรับขยะไปหมักเป็นปุ๋ยได้เพียง 100 ตัน / วัน ดังนั้นขยะที่เหลือจากการนำเข้าโรงงานจึงถูกนำไป เทกองทิ้งไว้กลางแจ้งให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นวิธีที่ไม่ถูกสุขลักษณะ (ขณะนี้ที่ราม อินทรา ยกเลิกการดำเนินงาน ทั้งโรงงานหมักปุ๋ยอินทรีย์และที่เทกองกลางแจ้ง รวมทั้งยกเลิกเทกองขยะมูลฝอยที่ซอยวัชรพลด้วย)

2. การเทกองกลางแจ้งให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติ มีสถานที่เทกองกลางแจ้ง 3 แห่ง คือ บริเวณโรงหมักขยะอ่อนนุช หนองแขม และสถานีขนถ่ายมูลฝอยแขวงท่าแร้ง

3. การเผา การเผาขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร จะทำเฉพาะขยะมูลฝอยติดเชื้อที่เก็บมาจากสถานพยาบาลในกรุงเทพมหานคร และขยะมูลฝอยส่วนที่ถูกแยกออกมาจากขยะมูลฝอยของโรงงานซึ่งไม่สามารถใช้หมักเป็นปุ๋ยอินทรีย์ได้

4. การฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะ กรุงเทพมหานครได้จ้างเอกชนให้นำขยะมูลฝอยจากโรงงานกำจัดขยะหนองแขมและสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยท่าแร้ง เขตบางเขน ไปฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะที่ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

2.6 องค์ประกอบที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงขยะมูลฝอย

ปริมาณและลักษณะของขยะมูลฝอยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

2.6.1 ลักษณะชุมชนหรือที่ตั้งของท้องถิ่น ชุมชนการค้า (ตลาด ศูนย์การค้า) จะมีปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่าชุมชนที่อยู่อาศัย ส่วนบริเวณเกษตรกรรม จะมีปริมาณขยะมูลฝอยอีกรูปแบบหนึ่ง

2.6.2 ความหนาแน่นของประชากรในชุมชน บริเวณที่อยู่อาศัยหนาแน่น ปริมาณขยะเก็บมากกว่าบริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่น้อย เช่น บริเวณ แฟลต คอนโดมิเนียม ทาวน์เฮาส์ ซึ่งมีผู้อยู่อาศัยหลาย ครอบครัว ปริมาณขยะมีมาก

2.6.3 ฤดูกาล มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณขยะเป็นอย่างมาก เช่น ฤดูที่ผลไม้มีมาก ปริมาณขยะมูลฝอยจำพวกเปลือก เม็ดของผลไม้จะมีมาก เพราะเหลือจากการบริโภคของประชาชน ถ้าผลไม้ยังออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก ยิ่งทำให้มีเปลือกและเศษผลไม้ทิ้งมากในปีนั้น

2.6.4 สภาวะเศรษฐกิจ ชุมชนที่มีฐานะดี ย่อมมีกำลังซื้อสินค้าสูงกว่าชุมชนที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ จึงมีขยะมูลฝอยมากตามไปด้วย ชุมชนที่มีฐานะเศรษฐกิจดี จะมีขยะมูลฝอยจากบรรจุภัณฑ์ เช่น กล่อง กระจัง ฟิล์ม ถุงพลาสติก ส่วนพวกฐานะที่ไม่ดีมักเป็นเศษอาหาร เศษผัก

2.6.5 อุปนิสัยของประชาชนในชุมชน ประชาชนที่มีอุปนิสัยรักษาความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยจะมีปริมาณขยะมูลฝอยในการเก็บขนมากกว่าประชาชนที่มีอุปนิสัยมักง่ายและไม่เป็นระเบียบ ซึ่งจะทิ้งขยะมูลฝอยกระจัดกระจาย ไม่รวบรวมเป็นที่เป็นทาง ปริมาณขยะมูลฝอยที่จะเก็บขนจึงน้อยลง แต่ไปมากอยู่ตามลำคลอง ถนนสาธารณะ ถนน ที่สาธารณะ เป็นต้น ตัวแปรอีกตัวหนึ่งคือ พฤติกรรมการบริโภคและค่านิยมของคนแต่ละกลุ่ม มีผลต่อลักษณะของขยะมูลฝอย เช่น กลุ่มวัยรุ่นนิยมอาหารกระป๋อง น้ำขวด อาหารใส่ฟิล์ม พลาสติก กล่องกระดาษ

2.6.6 การจัดการบริการเก็บขยะมูลฝอย องค์ประกอบนี้ก็เป็นผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณขยะมูลฝอย ถ้าบริการเก็บขยะมูลฝอยไม่สม่ำเสมอประชาชนก็ไม่กล้านำขยะมูลฝอยออกมา ความไม่สะดวกในการจัดเก็บขยะมูลฝอย เพราะรถขนขยะมูลฝอยไม่สามารถเข้าชุมชนได้ เนื่องจากถนนหรือตรอก ซอยแคบมาก ต้องใช้ภาชนะขนถ่ายอีกทอดหนึ่ง ก็ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยเหลือจากการเก็บอีกมาก

2.6.7 เนื่องจากคนบริโภคอาหารสำเร็จรูปกันมากขึ้น ทั้งภาชนะฟุ่มเฟือย ขวด กระป๋อง กล่อง ถุงพลาสติก ฯลฯ กันมาก

2.7 การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่

การใช้ประโยชน์จากขยะหรือมูลฝอย จะช่วยลดปริมาณขยะหรือมูลฝอย ที่ก่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

2.7.1 การคัดแยกของเสียจากแหล่งกำเนิดมาหมุนเวียนใช้ใหม่

การคัดแยกของเสียจากแหล่งกำเนิด คือของเสียจากอาคารบ้านเรือนที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น ขวด กระจก พลาสติก ยาง โลหะ ฯลฯ ซึ่งจะนำของเสียดังกล่าวไปขายต่อ ๆ ไปจนถึงโรงงานเพื่อผลิตเป็นสินค้าได้

2.7.2 การนำมูลฝอยหรือของเสียมาใช้ประโยชน์ด้านพลังงาน

ของเสียมีสารประกอบจำนวนมากที่สามารถเปลี่ยนเป็นผลผลิตทางพลังงาน โดยขบวนการเผาไหม้จากมูลฝอยสามารถใช้ประโยชน์ในด้านพาณิชย์และอุตสาหกรรม ทั้งสามารถเก็บเป็นพลังงานได้อีก

2.7.3 การนำกากของเสียไปเป็นอาหารสัตว์และใช้ประโยชน์ทางการเกษตร

กากของเสียชนิดมูลฝอยสดมีคุณค่าทางอาหารสัตว์และพืช จากผลการศึกษาพบว่ามูลฝอยสดประเภทอาหารจำนวน 2.5 – 3 กิโลกรัม มีคุณค่าเทียบเท่าข้าวบาเลย์คุณภาพดี จำนวน 1 กิโลกรัม สามารถนำไปเลี้ยงสัตว์ได้ และขยะหรือของเสียยังผลิตเป็นโปรตีนโดยเทคโนโลยีใหม่ เรียกว่า ไบโอบีโอสเทค (Biowastech) หมายถึง การแปรรูปขยะโดยชีววิธีสามารถเปลี่ยนขยะหรือกากของเสียทั้งจากโรงงานอุตสาหกรรมและจากบ้านเรือนให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้เป็นอาหารสัตว์ นอกจากนี้สามารถใช้มูลฝอยสดเป็นประโยชน์ทางการเกษตร คือ ใช้เป็นอาหารของพืชได้ เพราะมูลฝอยสดมีคาร์บอนและไนโตรเจนสูง มูลฝอยสดยังมีคุณสมบัติปรับดินให้ร่วนซุยด้วย ทั้งนี้การนำกากของเสียไปเป็นอาหารสัตว์ และพืชจะต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของเสีย บดอัด และฆ่าเชื้อโรคในกากของเสียก่อน เพื่อมิให้เป็นอันตรายต่อสัตว์และพืช และให้ได้ประโยชน์จากอาหารในกากของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ

2.7.4 การนำมูลฝอยมาหมักทำปุ๋ย

การหมักทำปุ๋ยเป็นขบวนการทางชีวเคมีที่เปลี่ยนแปลงหรือย่อยสลายสารอินทรีย์ในของเสีย เพื่อได้ปุ๋ยเป็นอาหารของพืช หรือใช้ดินกลบฝังมูลฝอยในขบวนการฝังกลบมูลฝอย กากของเสียหรือมูลฝอยที่เหมาะสมสำหรับการหมักปุ๋ย ได้แก่ มูลฝอยสด พืช ผัก ผลไม้ กระจก เป็นต้น

2.7.5 การนำขยะหรือมูลฝอยมาแปรสภาพให้เป็นวัสดุก่อสร้าง

ในประเทศญี่ปุ่นมีโรงงานอัดขยะหรือของเสียให้เป็นแท่ง แท่งขยะที่ได้นำไปชูปยางและแอสฟัลต์หรือเทคอนกรีต จากนั้นนำไปใช้ในการก่อสร้างแทนอิฐ หรือคอนกรีตบดอีก

2.7.6 การนำกากของเสียมาปรับปรุงพื้นที่

กากของเสียสามารถนำไปใช้ปรับปรุงพื้นที่ โดยถมพื้นที่ที่เป็นหลุมเป็นบ่อ พื้นที่ที่ต้องการยกระดับความสูง เมื่อถมกากของเสียในพื้นที่ดังกล่าวแล้ว สามารถนำพื้นที่นั้น ๆ ไปใช้ประโยชน์ เช่น ปลูกพืช สร้างอาคาร สร้างสวนสาธารณะ เป็นต้น

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของเทศบาล

3.1 ความเป็นมา

เทศบาล เป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น การปกครองรูปแบบเทศบาลเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นดำเนินการปกครองตนเอง ตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเกิดขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเริ่มจากการจัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพ ฯ ร.ศ.116 (พ.ศ. 2440) โดยมีพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพ ฯ ร.ศ. 116 ในส่วนภูมิภาค มีการตราพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาล ท่าฉลอม ร.ศ. 124 (พ.ศ. 2448) ขึ้นมีวิวัฒนาการเรื่อย ๆ มาจนถึงปี พ.ศ. 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้มีการ กระจายอำนาจการปกครองที่สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น

โดยมีการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. 2476 โดยมีการตราพระราชบัญญัติ จัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 มีการยกฐานะสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาลหลายแห่ง ต่อมาได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงยกเลิก กฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลหลายครั้ง จนในที่สุดได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ยกเลิกพระราชบัญญัติเดิม ทั้งหมดขณะนี้ยังมีผลบังคับใช้ซึ่งมีการแก้ไขครั้งสุดท้าย โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2543 จากวิวัฒนาการรูปแบบการปกครองท้องถิ่นจนถึงปัจจุบัน มีรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ยกเลิกการปกครองท้องถิ่น รูปแบบจนหมดสิ้น ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ทำให้มีเทศบาลในปัจจุบันทั้งสิ้น จำนวน 1,164 แห่ง

การปกครองท้องถิ่นได้เริ่มต้นมาเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว แต่การปกครองท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นรูปใดก็ยังไม่เข้มแข็งพอแต่พอจะเป็นหลักได้บ้างก็คือการปกครองท้องถิ่นรูปแบบของกรุงเทพมหานคร และเทศบาลเท่านั้น ซึ่งรัฐบาลหลายรัฐบาลได้พยายามที่จะพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับประเทศไทยอยู่หลายครั้ง โดยมี การทดลองรูปแบบเมืองพัทยาแต่ก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควรจึงกลับมาดำเนินการในรูปแบบเทศบาล โดยให้เมืองพัทยบริหารตาม รูปแบบของเทศบาลนคร ในปัจจุบันนี้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติไว้ใน

มาตรา 78 ให้ สามารถรวมการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดให้เป็นท้องถิ่นขนาดใหญ่ทั้งจังหวัดได้ ดังนี้"มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณเทคโนโลยีในท้องถิ่นให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่วประเทศรวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อม ให้ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัด นั้นๆ

เทศบาลในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามจำนวนประชากรและรายได้ ของเทศบาลนั้นๆ ในพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 มาตรา 9,10,11 ได้กำหนดขนาด เทศบาลดังนี้

1. มาตรา 9 เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีการประกาศกระทรวงมหาดไทย ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย
2. มาตรา 10 เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดหรือ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มี ราษฎรตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ อันต้องทำตาม พระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลเมือง พระราช กฤษฎีกานั้นให้ระบุชื่อ และเขตของเทศบาลไว้ด้วย
3. มาตรา 11 เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ 50,000 คน ขึ้นไป ทั้งมีรายได้ พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีพระ ราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลนคร พระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุชื่อ และเขตของเทศบาลไว้ ด้วย

3.2 โครงสร้างของเทศบาล

3.2.1 ฝ่ายบริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรีซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจาก ประชาชนในท้องถิ่น และนายกเทศมนตรีสามารถแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษา และ เลขานุการ ได้ดังนี้

เทศบาลตำบล รองนายกเทศมนตรีไม่เกิน 2 คน

ที่ปรึกษาและเลขานุการรวมกันได้ไม่เกิน 2 คน

เทศบาลเมือง รองนายกเทศมนตรีไม่เกิน 3 คน

ที่ปรึกษาและเลขานุการรวมกันได้ไม่เกิน 3 คน

เทศบาลนคร รองนายกเทศมนตรีไม่เกิน 4 คน

ที่ปรึกษาและเลขานุการรวมกันได้ไม่เกิน 5 คน

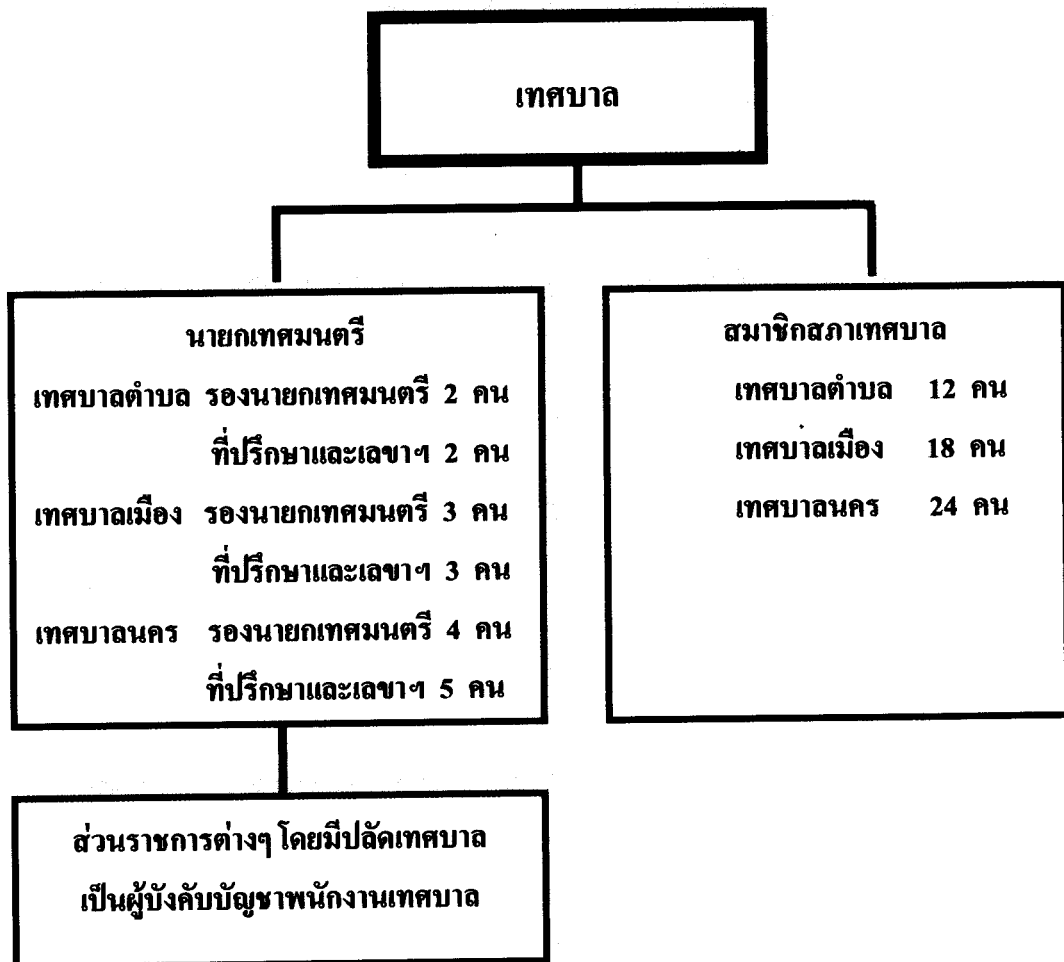
3.2.2 ฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในแต่ละเขต ดังนี้

เทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 12 คน

เทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 18 คน

เทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 24 คน

ทั้งนี้ สภาเทศบาล ประกอบไปด้วย ประธานสภาเทศบาลหนึ่งคน และรองประธานสภาเทศบาลสองคน

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างของเทศบาล

3.3 อานาจหน้าที่

เทศบาลตำบล

เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังนี้

1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
3. รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัด

ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
6. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
7. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
8. บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
9. หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล ได้ดังนี้

1. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
2. ให้มีโรงฆ่าสัตว์
3. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
4. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
5. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
6. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
7. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
8. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
9. เทศพาณิชย์

เทศบาลเมือง

เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังนี้

1. หน้าที่ที่เทศบาลตำบลต้องทำทั้งหมด
2. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
3. ให้มีโรงฆ่าสัตว์

4. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
5. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
6. ให้มีการบำรุงส้วมสาธารณะ
7. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
8. ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น เทศบาลเมืองอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาลได้ดังนี้
 1. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
 2. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
 3. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากิจของราษฎร
 4. ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
 5. ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
 6. ให้มีการสาธารณสุข
 7. จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
 8. จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
 9. ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษาและพลศึกษา
 10. ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
 11. ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
 12. เทศพาณิชย์

เทศบาลนคร

เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังนี้

1. หน้าที่ที่เทศบาลเมืองต้องทำทั้งหมด
2. ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
3. กิจการอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
4. การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพ และ

สถานบริการอื่น

5. จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
6. จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
7. การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง

8. การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว
นอกจากนั้นเทศบาลนครอาจจัดทำกิจการอื่น ๆ ตามที่เทศบาลตำบล และ
เทศบาลเมือง สามารถเลือกทำได้

3.4 รายได้ และรายจ่ายของเทศบาล

เทศบาลอาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

1. ภาษีอากรตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
2. ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
3. รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล
4. รายได้จากการสาธารณูปโภคและทรัพย์สิน
5. พันธบัตร หรือเงินกู้ ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
6. เงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การ หรือนิติบุคคลต่าง ๆ
7. เงินอุดหนุนจากรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด
8. เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อุทิศให้
9. รายได้อื่นใดตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

เทศบาลอาจมีรายจ่ายดังต่อไปนี้

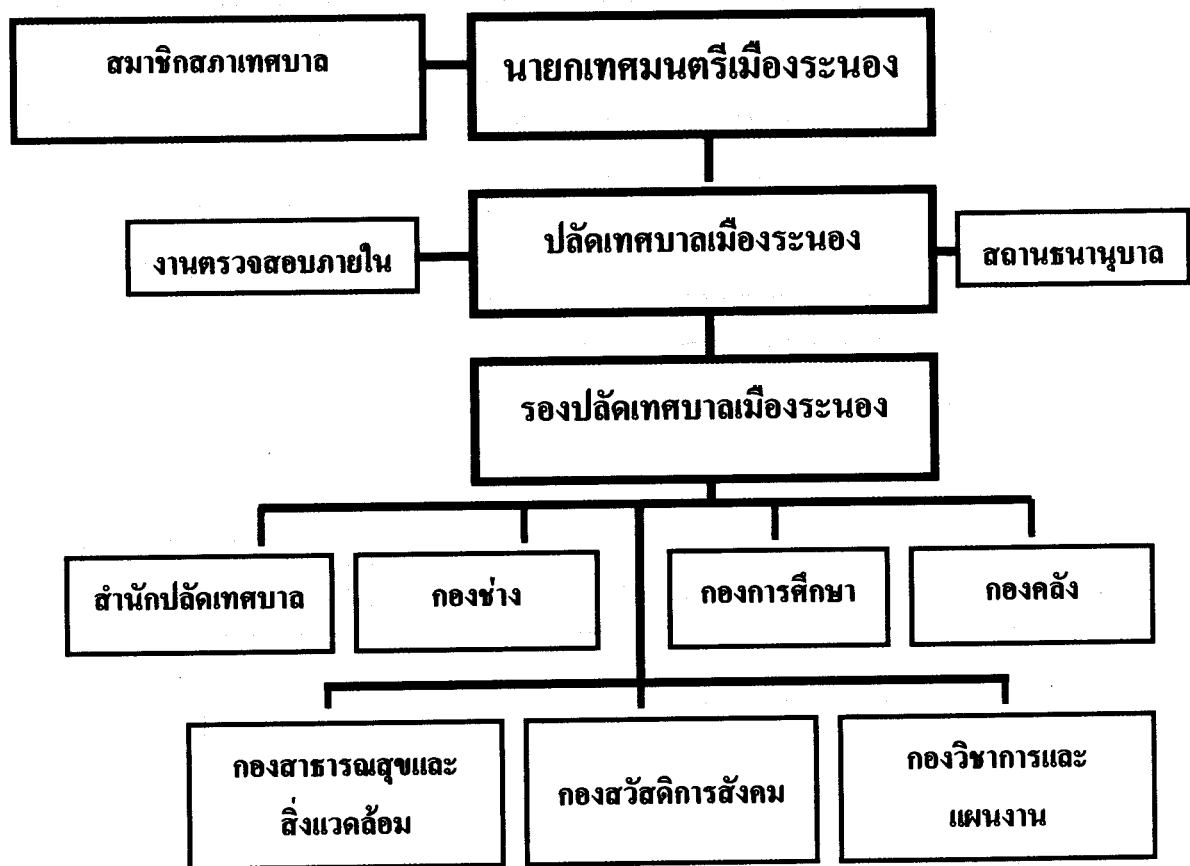
1. เงินเดือน
2. ค่าจ้าง
3. เงินค่าตอบแทนอื่น ๆ
4. ค่าใช้สอย
5. ค่าวัสดุ
6. ค่าครุภัณฑ์
7. ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่น ๆ
8. เงินอุดหนุน
9. รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพันหรือตามที่กฎหมายหรือระเบียบของ

กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

3.5 เทศบาลเมืองระนอง

เทศบาลเมืองระนองได้ยกฐานะจากสุขาภิบาลระนองเป็นเทศบาลเมืองเมื่อวันที่
14 มีนาคม 2479 โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง พ.ศ.2479

โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาลเมืองระนอง ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี 3 คน ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี 2 คน และเลขานุการนายกเทศมนตรี 1 คน ฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 18 คน และฝ่ายราชการประจำ ได้แก่ พนักงานเทศบาล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป จำนวน 194 คน

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาลเมืองระนอง

เทศบาลเมืองระนองมีพื้นที่ 4.285 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็นพื้นที่ที่จัดตั้งเป็นชุมชนและมีคณะกรรมการชุมชนรับผิดชอบอยู่ทั้งสิ้น 15 ชุมชน และมีพื้นที่บางส่วนที่ยังไม่ได้ประกาศจัดตั้งเป็นชุมชน มีประชากรที่ปรากฏในทะเบียนบ้านทั้งสิ้น 16,393 คน (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนเทศบาลเมืองระนอง ณ เดือนธันวาคม 2551) นอกจากนี้ยังมีประชากรแฝงอีกกว่า 10,000 คน มีครัวเรือน 6,725 ครัวเรือน (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองระนอง

ณ เดือน ธันวาคม 2551) ในด้านการจัดการขยะนั้นพบว่า ข้อมูลกองสาธารณสุข อนามัยและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองระนอง ณ เดือนธันวาคม 2551 มีปริมาณขยะที่จัดเก็บได้ในเขตเทศบาลฯ วันละ 36 ตัน/วัน คิดเป็นค่าเฉลี่ยประชากร 1 คน ผลิตขยะวันละ 2.20 กิโลกรัม ประชากร 1 คน ผลิตขยะวันละ 5.35 กิโลกรัม และทุกๆตารางเมตรจะมีขยะเกิดขึ้นวันละ 8.40 กิโลกรัม โดยพบว่าขยะที่จัดเก็บได้ร้อยละ 80 เป็นขยะจากครัวเรือนและชุมชน ได้แก่ พลาสติก กระดาษ โฟม เป็นต้น ร้อยละ 10 เป็นขยะจากตลาดสด ได้แก่ซากพืช ซากสัตว์ เป็นต้น และอีกร้อยละ 10 เป็นขยะประเภทเศษวัสดุต่างๆ เช่น เศษไม้ เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น

ข้อมูลกองสาธารณสุข อนามัย และสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองระนองพบว่าในปีงบประมาณ 2551 มีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ ดังนี้

1. เงินเดือนพนักงาน / ลูกจ้าง ในระบบจัดการขยะ	1,272,000 บาท
2. ค่าจ้างเหมาฝังกลบขยะ	11,880,000 บาท
3. ค่าจ้างเหมาชุมชนทำความสะอาด	360,000 บาท
4. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงรถจัดเก็บขยะ	480,000 บาท
5. ค่าจัดซื้อถังขยะ	80,000 บาท
6. ค่าบำรุงเครื่องจักรกล,รถยนต์ที่ใช้ในระบบจัดการขยะ	500,000 บาท
7. ค่าใช้จ่ายในโครงการอบรม รมรงค์ และประชาสัมพันธ์	190,000 บาท
8. ค่าจัดซื้อวัสดุ และอุปกรณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ	237,998 บาท
รวมทั้งสิ้น	14,999,998 บาท

เทศบาลเมืองระนองเป็นชุมชนเมืองที่มีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่มาก ทั้งในลักษณะของประชากรจากต่างอำเภอที่เข้ามาค้าขาย รับจ้างทำงาน และเรียนหนังสือ หรือในลักษณะของแรงงานต่างด้าวที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้คนเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีส่วนในการผลิตขยะให้แก่เทศบาลเมืองระนองทั้งสิ้น และการเพิ่มขึ้นของประชากรก็จะส่งผลให้เกิดขยะมากขึ้นตามไปด้วย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรณีศึกษา ชมดี (2524) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในแบบต่าง ๆ คือ การร่วมประชุม การร่วมออกแรง การร่วมออก

วัสดุ อุปกรณ์ การร่วมเป็นผู้นำ การร่วมเป็นคณะกรรมการ การร่วมเป็นผู้ริเริ่ม และมีส่วนร่วมในการประชุมมากที่สุด รองลงมาคือร่วมออกแรงและร่วมเป็นผู้ชักชวน นอกจากนั้นสิ่งจูงใจที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุดได้แก่ ความต้องการที่จะได้รับความรู้ในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น ส่วนผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจคือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีในการประกอบอาชีพ การมีผลผลิตและรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งการได้รับความรู้เพิ่มขึ้นในการประกอบอาชีพส่วนปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้แก่ เกียรติยศ ความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนสมาชิก ความสัมพันธ์อันดีกับเจ้าหน้าที่ การได้รับการชักจูงเพื่อนสมาชิก ความต้องการที่จะได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มได้แก่ เงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ และความช่วยเหลือในการจำหน่ายผลผลิต การได้รับอาชีพใหม่เพิ่มขึ้น รวมทั้งรายได้เพิ่มขึ้น โดยการเพิ่มผลผลิตการได้รับการชักจูงจากผู้นำในท้องถิ่น โดยแบ่งผู้นำออกเป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน พัฒนาการ เจ้าหน้าที่โครงการสารภี และเจ้าหน้าที่เกษตร

รัฐจวน ทองรอด (2528) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนใจ การพัฒนาความจำเป็นพื้นฐานที่บ้านลุงเขว้า ต.สารภี กิ่งอำเภอหนองบุญนาค จังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษากับหัวหน้าครัวเรือน 75 คน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานมากที่สุด ในลักษณะสมทบเงิน ออกแรง และเข้าร่วมประชุม

ขวัญชัย วงศ์นิติกร (2532) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมือง ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านจัดสรรเทพประทาน อำเภอ บางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่าผู้ที่อาศัยในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมืองมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของตนเองในด้านร่วมบำรุงรักษาและติดตามผลการพัฒนาชุมชนมากที่สุด รองลงมามีส่วนร่วมปฏิบัติการเสนอความคิดเห็นและวางแผนพัฒนาชุมชน ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่าปัจจัยทางฐานะเศรษฐกิจ การเป็นผู้นำทั้งนอกและในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมการติดต่อผู้นำ การได้รับข่าวสารกิจกรรมชุมชน เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนคือ ระดับการศึกษา ความรู้ความเข้าใจในแบบการพัฒนาชุมชน

จิระพัฒน์ หอมสุวรรณ (2539) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของสภาตำบล : กรณีศึกษาสภาตำบลในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษายืนยันว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน ต่อกิจกรรมของสภาตำบลในระดับ ได้แก่ ระดับการศึกษา การมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ระดับรายได้และระดับความรู้เกี่ยวกับองค์กรประชาชนที่ทำหน้าที่ในการพัฒนา ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านและปัจจัยด้านที่ตั้งตำบล ส่วนประเภทของการมีส่วนร่วมที่มากที่สุดได้แก่ การ

มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการ การมีส่วนร่วมที่น้อยที่สุดได้แก่การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหามุมชนในด้านอุปสรรคต่อการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมสภาตำบล คือระบบอุปถัมภ์ที่คณะกรรมการสภาตำบลมีต่อพ่อค้า ข้าราชการ และราษฎรบางกลุ่ม เพราะทำให้ราษฎรมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีต่อสภาตำบล นอกจากนี้ พบว่าการที่ข้าราชการเข้าไปกำกับ ควบคุมช่วยเหลือการทำงานของสภาตำบล มีผลให้สภาตำบลไม่สามารถพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้น

วรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์ (2540) ศึกษาเรื่อง ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนดวงแข เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยด้านบุคคลเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน 4 ลักษณะ คือ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติการ และร่วมติดตามประเมินผล ตัวแปรอิสระ เช่น ภูมิฐานะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในลักษณะของการติดตาม และประเมินผลสถานภาพของคนที่เป็นไฮโดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ร่วมคิดและร่วมวางแผน ส่วนรายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในระดับการร่วมคิด ร่วมวางแผนและร่วมติดตามผลนอกจากนั้นยังพบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการร่วมปฏิบัติการ และปัจจัยทางด้านสังคมที่สำคัญ ๆ คือ ความต้องการเป็นกลุ่มเป็นพวก การได้รับการชักจูงจากเพื่อนบ้าน การเข้าร่วมจะเป็นประโยชน์ต่อตัวเอง และการได้ร่วมทำบุญทำกุศล ส่วนลักษณะการมีส่วนร่วม พบว่าประชาชนเข้าร่วมในระดับปฏิบัติการมากที่สุด

วิทวัส แก้วทอนง (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำค่อนข้างน้อยทั้งตามขั้นตอนและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำ โดยที่ เพศ อายุ รายได้ระดับการศึกษาไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ประชาชนในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดการทรัพยากรน้ำโดยปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเข้ามามีส่วนร่วม คือ สถานภาพทางอาชีพและสภาพการถือครองที่ดิน ส่วนความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำมีปัจจัยหลักคือ สถานภาพทางอาชีพเนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่ได้เริ่มตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับศักยภาพความสามารถของคนในชุมชน จึงเกิดข้อสรุปร่วมกันว่าองค์กรและประชาชนในท้องถิ่น น่าจะเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย วิเคราะห์ปัญหา ตัดสินใจ ปฏิบัติการและประเมินผลด้วยตนเองมากกว่าบทบาทของคนภายนอกชุมชน ปัญหาความเดือดร้อนในการจัดการน้ำเพื่อดำรงชีพและประกอบอาชีพเกษตรกรรมของ

ประชาชนในท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีจุดร่วมของความต้องการที่จะเข้าร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

สมรักษ์ กิ่งรุ่งเพชร (2541) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชาวสมุทรสงครามในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนชาวสมุทรสงครามมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลองในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ และระยะเวลาที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชาวสมุทรสงครามในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง ส่วนรายได้มีความสัมพันธ์ หรือมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชาวสมุทรสงครามในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง พบว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมของชาวสมุทรสงครามในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง และปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลองส่วนใหญ่ เห็นว่าเกิดจากประชาชนส่วนใหญ่มีก่ง่าย ไม่ให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง และไม่เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง และเห็นว่าส่วนราชการทำการประชาสัมพันธ์น้อยไม่ทั่วถึงทุกหมู่บ้านและตำบล ไม่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ ขาดการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลองอย่างจริงจัง รวมทั้งประชาชนมักไม่มีเวลาเข้าร่วมโครงการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง เนื่องจากต้องทำมาหากินเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพ

นรินทร์ กาญจนฤกษ์ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ในพื้นที่อำเภออมก๋อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผลการศึกษาพบว่า

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุส่วนมากอยู่ในช่วง 36 ถึง 45 ปี ในด้านการศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา โดยมากประกอบอาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ และมีขนาดครอบครัวขนาดกลาง จำนวนสมาชิกระหว่าง 5 ถึง 7 คน รายได้ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 15,000บาท ต่อปี ทางด้านการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การเข้าร่วมการอบรมในโครงการต่าง ๆ ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรม

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ในพื้นที่อำเภออมก๋อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยรวมพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมปานกลาง แตกต่างจากประชาชนซึ่งมีความต้องการมีส่วนร่วมมาก

3. ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัย ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ในพื้นที่อำเภออมก๋อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้แก่ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การฝึกอบรม และการรับรู้ข่าวสาร ส่วนปัจจัยตัว

แปรที่ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ในพื้นที่อำเภออมก๋อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้แก่เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ความคาดหวังผลประโยชน์ตอบแทนและความคิดเห็นต่อกิจกรรมโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้

4. ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ การเพิ่มประสิทธิภาพให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ในพื้นที่อำเภออมก๋อย ควรจะมีการส่งเสริมอาชีพเพิ่มรายได้การจัดตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน การจัดฝึกอบรมเสริมความรู้ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ด้านการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต และการประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ให้มากขึ้นและต่อเนื่อง

นุกูล วัฒนาก (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า

1. การมีส่วนร่วมไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและการเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภา หรือประชุมคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับ “ต่ำ”

2. สภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นเป็นรูปธรรมในการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น โดยเฉพาะการเข้ามีส่วนร่วมรับฟังการประชุมสภา หรือประชุมคณะกรรมการบริหาร

3. สถานภาพทางเศรษฐกิจของประชาชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ในการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาหรือประชุมคณะกรรมการบริหาร การเข้าร่วมกิจกรรม การตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าอยู่ในระดับ “ต่ำ”

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย,สถาบันดำรงราชานุภาพ (2542) ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างผสมผสานในพื้นที่ระดับตำบล รายงานการวิจัย พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในพื้นที่ศึกษามีปัญหาเกิดขึ้นหลายประการ กล่าวคือ ชุมชนหลายแห่งมีปัญหาขยะมูลฝอยเกิดขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งปัญหาดังกล่าวถ้าไม่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าถึงการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมแล้วคงจะเป็นปัญหาที่สำคัญของชุมชน เหมือนกับเมืองใหญ่ที่พบปัญหาขยะมูลฝอยล้นเมือง ไม่สามารถหาที่ทิ้งขยะมูลฝอยได้ และหน่วยงานที่เข้า

มาแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ให้ความสำคัญกับองค์กรที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด คือ อบต. และ คณะกรรมการหมู่บ้าน สำหรับบทบาทของภาคเอกชนในการจัดการยาเสพติดยังไม่เป็นที่ ยอมรับของประชาชน เนื่องจากคาดว่าจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นหรือเปรียบเทียบกับ การดำเนินงาน และการให้บริการจากหน่วยงานภาครัฐ นอกจากนี้ประชาชนให้ความสำคัญ และ ยอมรับการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการ ดำเนินงานมากกว่าการให้องค์กรหนึ่งเข้ามารับผิดชอบ ประชาชนยังขาดการร่วมมือ หรือจิตสำนึก และการเข้ามาแก้ไขปัญหาร่วมกันทั้งในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ ต้องนำไปกำจัดและบทบาทของ อบต. ในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกให้กับ ประชาชน

วลัยภรณ์ ชินศิริ (2543) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ อณรงค์ขากโคโนเสาร์ตามนโยบายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผล การศึกษาพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอณรงค์ขากโคโนเสาร์อยู่ในระดับ มากมีส่วนร่วมน้อย 2. ปัจจัยด้านสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ส่วนปัจจัยด้านเพศ อายุ และระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอณรงค์ขากโคโนเสาร์ 3. ปัจจัยสนับสนุนที่มีความสัมพันธ์ กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอณรงค์ขากโคโนเสาร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ได้แก่การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและบทบาทของผู้นำท้องถิ่น ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความ เข้าใจเรื่องการอณรงค์และการได้รับประโยชน์ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชน

นพวรรณ เสวตานนท์ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา จังหวัดสงขลา ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือการ เข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อทำประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาท้องถิ่น การได้รับการฝึกอบรม และผลประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ต่อครอบครัว และระดับ 0.05 คือ อาชีพ และการได้รับความรู้ด้านการอณรงค์ทรัพยากรป่าไม้ สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขั้นตอนต่าง ๆ พบว่า 1) ขั้นตอนการตัดสินใจ ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญยังทางสถิติที่ ระดับ 0.01 คือ การเข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อทำประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาท้องถิ่น และ การได้รับการฝึกอบรมความรู้ด้านป่าไม้ที่ระดับ 0.05 คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การได้รับ

ความรู้ด้านการอนุรักษ์ ประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ต่อครอบครัว 2) ขั้นตอนการเข้าร่วมกิจกรรม ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อทำประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาท้องถิ่น และการได้รับการฝึกอบรม และที่ระดับ 0.05 คืออาชีพ และประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ต่อครอบครัว 3) ขั้นตอนการร่วมรับประโยชน์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือจำนวนประโยชน์ที่ได้รับจากทรัพยากรป่าไม้ และประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ต่อครอบครัว ที่ระดับ 0.05 คือการเข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อทำประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาท้องถิ่น และขนาดพื้นที่ถือครอง 4) ขั้นตอนการควบคุม ติดตามประเมินผล ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในการพัฒนาท้องถิ่นและจำนวนประโยชน์ที่ได้รับจากทรัพยากรป่าไม้ในปัจจุบัน ที่ระดับ 0.05 คือ ประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ต่อครอบครัว

ทานตะวัน อินทร์จันทร์ (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อย ในเขตเทศบาลเมืองลำพูน ผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน การคิดสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน การค้นหาความต้องการของชุมชน การตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมประเมินผล โครงการ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งน้อยกว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

วรรณดี มัยยะ (2551) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า (1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชบ้างเป็นบางครั้ง (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลได้แก่ ร่วมในการปฏิบัติตามแผน ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผล ร่วมในการเลือกแนวทางและวางแผน ร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามลำดับ (3) สำหรับปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมได้แก่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การพัฒนาการตรวจสอบและติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและการวางแผน การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อม

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง” ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยไว้ 6 หัวข้อตามลำดับ ได้แก่

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. ระยะเวลาทำการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เนื่องจากเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาจากประชากรจำนวนมาก

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หัวข้อนี้ แบ่งเป็น 2 หัวข้อย่อย คือประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองระนอง ณ วันที่ 11 มกราคม พ.ศ.2552 จำนวน 9,817 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม คำนวณจากประชากร ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งของเทศบาลเมืองระนอง ณ วันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2552 จำนวน 9,817 คน กำหนดขนาดของกลุ่ม

ตัวอย่างโดยใช้สูตรของ YAMANE ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 384 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยแบ่งตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละชุมชน รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ชุมชน	ประชากร (คน)	ร้อยละ	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	ร่วมจิตร	498	5.07	19
2	ค่านท่าเมือง	820	8.35	32
3	ตรอกชายโสด	603	6.14	24
4	ตลาดองค์การ	758	7.72	30
5	ตลาดแขก	499	5.08	19
6	สหพันธ์	288	2.94	11
7	ชอย 2	232	2.36	9
8	ชอย 9	717	7.30	28
9	พ้อตางิง	352	3.59	14
10	ตลาดใหม่ – เสาแดง	691	7.04	27
11	เสือป่า	325	3.31	13
12	โรงกลวง	630	6.42	25
13	ระนองแลนด์	258	2.63	10
14	เสวลักษณ์พัฒนา	233	2.37	9
15	บางสันพัฒนา	1,150	11.72	45
16	อื่นๆ(พื้นที่ที่ไม่ได้จัดตั้งชุมชน)	1,763	17.96	69
	รวม	9,817	100	384

2.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ คัดเลือกจากผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำนวน 6 คน ดังนี้

- 1) นายสมบุญ ตีควัฒนานนท์ ตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองระนอง

- 2) นายวินิจ สุริยจันทร์ ตำแหน่งผู้อำนวยการกองสาธารณสุข อนามัย และสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองระนอง
- 3) นายวิชา วัฒนาปรีชาเกียรติ ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข 6ว กองสาธารณสุข อนามัย และสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองระนอง
- 4) นายปรมัตต์ ปัญญาเศษตะกุด ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป กองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองระนอง
- 5) นายฉัฐรัชชัย หงส์ชูเกียรติ ตำแหน่งประธานชุมชนบางลำพัฒนา
- 6) นายเทพฤทธิ์ ดีห้ำ ตำแหน่งประธานชุมชนสหพันธ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) รายละเอียดดังนี้

3.1.1 แบบสอบถาม ได้แบ่งคำถามออกเป็น 4 ตอน สำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

ตอนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค การให้ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

ผู้ศึกษาได้เลือกสร้างแบบสอบถาม แบบมาตราประเมินค่า (rating scale) ที่แบ่งเป็น 5 ระดับ แบบสอบถามตอนที่ 2 ได้กำหนดคำตอบเป็น 5 ระดับ อันได้แก่ น้อยที่สุด น้อยปานกลาง มากและมากที่สุด ตามแบบของ อาร์. เอ. ลิเคิร์ท (R. A. Likert) โดยกำหนดให้มีน้ำหนักเปรียบเทียบ โดยให้ระดับของการวัดออกเป็น 5 ช่วง คือ เห็นด้วยมากที่สุด = 5 เห็นด้วยมาก = 4 เห็นด้วย ปานกลาง = 3 เห็นด้วยน้อย = 2 เห็นด้วยน้อยที่สุด = 1 และตอนที่ 3 ได้กำหนดคำตอบเป็น 3 ระดับ อันได้แก่ มีส่วนร่วมทุกครั้ง = 3 มีส่วนร่วมบางครั้ง = 2 ไม่เคยมีส่วนร่วม =

1 โดยผู้ตอบสอบถามเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ อัจฉรา ชำนิ ประศาสน์ ระเบียบวิธีการวิจัย 2545: 149 เอกสารการสอนชุดวิชาขอบข่ายและวิธีวิจัยทางรัฐ ประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2546: 378 และประมวลสาระชุดวิชาการระเบียบ วิธีวิจัยทางรัฐ 2548 : 277 – 278 และประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 2 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2548)

ในส่วนของการวิเคราะห์หาค่าความค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา(Alpha coefficient) ของ Cronbach ดังนี้

$$\alpha = \frac{N}{N-1} \left(1 - \frac{\sum_{j=1}^N \sigma_{j.}^2}{\sigma_X^2} \right)$$

เมื่อ α = ค่าความเชื่อมั่น
 N = จำนวนข้อ
 σ_X^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 $\sigma_{j.}^2$ = ความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถาม

ค่า α ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ถือว่ามีความเที่ยงใช้ได้ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้ค่า $\alpha = 0.81$

3.1.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ออกแบบแบบสัมภาษณ์โดยยึดวัตถุประสงค์การวิจัยและความสอดคล้องกับแบบสอบถามเป็นหลัก จากนั้นได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาความถูกต้อง และความสอดคล้องกับเนื้อหาการวิจัย เมื่อได้รับคำแนะนำก็แก้ไขจนถูกต้อง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การศึกษานี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องช่วยในการทำวิจัยสนาม โดยผู้ศึกษาได้สร้างหรือออกแบบ แบบสอบถามและสร้างตัวชี้วัดตามวัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องนี้ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจะต้องมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และค่าเชื่อมั่น (Reliability) และหลังจากสร้างข้อคำถามหรือแบบสอบถาม สำหรับกลุ่มตัวอย่างเสร็จแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและค่าเชื่อมั่น ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่หนึ่ง ขกร่างแบบสอบถาม โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และขอบเขตการวิจัย

ขั้นตอนที่สอง การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เป็นลักษณะของการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความสมบูรณ์ ตลอดจนเนื้อหาและถ้อยคำของแบบสอบถามให้รัดกุมและถูกต้อง ขั้นตอนนี้ดำเนินการโดย

1) นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1.1 ดร.ชยพล บัวคิช ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดระนอง วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.บ) , การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา และปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

1.2 นายจำเริญ ทิพยพงศ์ธาดา ตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานจังหวัด ระนอง วุฒิการศึกษาศิลปศาสตร์บัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พัฒนบริหาร ศาสตร์มหาบัณฑิต (พบ.ม.) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)

1.3 นายสุทธิเดช จันทวิชานวงษ์ ตำแหน่งรองเลขาธิการสันนิบาต เทศบาลแห่งประเทศไทย วุฒิการศึกษา นิติศาสตร์บัณฑิต (น.บ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)

1.4 นายณัฐรัชชัย หงส์ชูเกียรติ ตำแหน่งทนายความ วุฒิการศึกษา นิติศาสตร์บัณฑิต (น.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)

1.5 นายปรมัตต์ ปัญญาเดชะตกุล ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายบริหารงาน ทัวไป กองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองระนอง วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) มหาวิทยาลัย เกษมบัณฑิต

2) การคำนวณค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความ สอดคล้อง(IOC: Index of Item-Objective Congruence)ระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม การมีส่วนร่วม

ในกรณีที่พบข้อบกพร่องผู้ศึกษาได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม เช่น ตัด ข้อคำถามที่ไม่จำเป็นออกและเพิ่ม-ลดข้อความที่สำคัญบางข้อจนกระทั่งแบบสอบถามมีความ เที่ยงตรงเท่ากับ 0.81

3) นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเมื่อพบข้อบกพร่องผู้ศึกษาได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์และมีความเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีจำนวน 2 คน คือ 1. รศ.ดร.เฉลิมพงศ์ มีสมนัย 2. รศ.ดร.จีระ ประทีป

ขั้นตอนที่สาม การตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามดำเนินการโดยผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดสอบ (pre-test) เพื่อทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำไป pre - test กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริง ได้แก่ประชาชนผู้ไม่มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองระนอง จำนวน 30 ชุด ต่อจากนั้นจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1951 : 297 – 334) โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์สำหรับคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ได้กำหนดค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป จึงจะถือว่าแบบสอบถามดังกล่าวมีความเชื่อถือได้ และสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ และหลังจากนำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ดังกล่าว มาทดสอบหาค่าความเชื่อถือได้พบว่าค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.91 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จริงได้

ขั้นตอนที่ดี การนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง ทั้งนี้ หากพบข้อบกพร่องในขั้นตอนใด ผู้ศึกษาก็จะนำไปปรับปรุงแก้ไขจนผ่านทุกขั้นตอน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แบบสอบถาม

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดจำนวน 384 ชุด โดยดำเนินการ ดังนี้

4.1.1 กำหนดตัวผู้รับผิดชอบการเก็บข้อมูลในแต่ละชุมชน

4.1.2 ประชุมคณะผู้รับผิดชอบในการเก็บข้อมูลของทุกชุมชน เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแบบสอบถามและวิธีการเก็บข้อมูลให้ถูกต้อง และครบถ้วน

4.1.3 เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับทั้งหมดแล้วก็ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4.2 แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน ด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์และบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการจับบันทึก จากนั้นได้รวบรวมและแก้ไขข้อความให้ถูกต้อง ก่อนจะนำไปสรุปผล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ส่งห้สแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วทำการประมวลผลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปดังนี้

5.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการแจกแจงความถี่แสดงผลเป็นคำร้อยละ

5.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมโดยการหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามโดยพิจารณาเกณฑ์ต่อไปนี้ การแปรผลของแบบสอบถามตอนที่ 2 กำหนดคะแนนเฉลี่ย (บุญศรี พรหมมาพันธ์และคณะ,2547) ดังนี้

ช่วงคะแนน 4.51 – 5.00 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุด

ช่วงคะแนน 3.51 – 4.50 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมมาก

ช่วงคะแนน 2.51 – 3.50 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า มีผลต่อการมีส่วนร่วมปานกลาง

ช่วงคะแนน 1.51 – 2.50 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า มีผลต่อการมีส่วนร่วมน้อย

ช่วงคะแนน 1.00 – 1.50 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า มีผลต่อการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

5.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ แก้ไขปัญหาขยะ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมโดยใช้ เกณฑ์การคำนวณช่วงการวัด ตามแนวคิดของเบสส์ (Best 1977:174) ซึ่งแยกออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ร่วมทุกครั้ง	ช่วงคะแนน	2.34 – 3.00	คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม
ร่วมบางครั้ง	ช่วงคะแนน	1.67 – 2.33	คะแนน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม
	ช่วงคะแนน	1.00 - 1.66	คะแนน หมายถึง ไม่มีส่วนร่วม

5.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วม โดยวิธีการสรุปความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันและการบรรยาย

5.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ ใช้ t - Test F-test ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' และการหาความสัมพันธ์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

การแปลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ค่า r	ค่าสัมประสิทธิ์	คำอธิบาย
ค่า r มีค่าอยู่ระหว่าง	-1 ถึง 0	แสดงว่าตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกัน
ค่า r มีค่าอยู่ระหว่าง	0 ถึง 1	แสดงว่าตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน
ค่า r มีค่าเข้าใกล้	1	แสดงว่าตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์กันมาก
ค่า r มีค่าเข้าใกล้	-1	แสดงว่าตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามและมีความสัมพันธ์กันมาก

การแปลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่าความสัมพันธ์กันดังนี้ (สิทธรา สัจวารกรณ์, 2550:99)

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.00 – 0.30 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก
 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.31 – 0.50 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.51 – 0.70 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.71 – 0.90 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.91 ขึ้นไป มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ใช้วิธีการจัดเรียงข้อมูลให้เข้ากลุ่มตามวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นสรุปข้อมูลที่คล้ายคลึงกัน และใช้วิธีการนำเสนอแบบบรรยาย

6. ระยะเวลาทำการวิจัย

ระยะเวลาทำการวิจัย 8 เดือน นับตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2551 - เดือนมิถุนายน พ.ศ.2552

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 6 ตอน โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

ตอนที่ 4 ข้อเสนอที่ได้จากความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค การให้ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

ตอนที่ 5 การสรุปความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ และการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาขยะ ด้านการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาขยะ ด้านการลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะ ด้านการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาขยะและด้านการประเมินผลการแก้ไขปัญหาขยะ ที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ ที่นำเสนอแบ่งออกได้เป็นเรื่องเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่อยู่ อาศัย ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ บทบาทในชุมชน นำเสนอในรูปแบบตาราง โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และ ค่าร้อยละ รายละเอียดในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ลักษณะทางประชากร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	200	52.1
หญิง	184	47.9
รวม	384	100
อายุ		
18 – 30 ปี	80	20.8
31 – 40 ปี	97	25.3
41 – 50 ปี	112	29.2
51 – 60 ปี	67	17.4
มากกว่า 60 ปี	28	7.3
รวม	384	100
สถานภาพการสมรส		
โสด	115	29.9
สมรส	225	58.6
หม้าย / หย่าร้าง	44	11.5
อื่นๆ	-	-
รวม	384	100
ศาสนา		
พุทธ	354	92.2
อิสลาม	24	6.2
คริสต์	6	1.6
รวม	384	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	117	30.5
มัธยมศึกษา / ปวช.	128	33.3
อนุปริญญา	49	12.8
ปริญญาตรี	71	18.5
สูงกว่าปริญญาตรี	17	4.4
อื่น ๆ	2	0.5
รวม	384	100
อาชีพ		
นักเรียน / นักศึกษา	37	9.6
รับจ้าง	99	25.8
เกษตรกร (ทำสวน / ปศุสัตว์ / ประมง)	40	10.4
ค้าขาย / อาชีพส่วนตัว	137	35.7
ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	43	11.2
อื่น ๆ	28	7.3
รวม	384	100
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	83	21.6
5,001 – 10,000 บาท	133	34.6
10,001 – 15,000 บาท	87	22.7
15,001 – 20,000 บาท	32	8.3
20,001 – 25,000 บาท	15	3.9
สูงกว่า 25,000 บาท	34	8.9
รวม	384	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ที่อยู่อาศัย		
ชุมชนร่วมจิตร	19	5.0
ชุมชนค่านท่าเมือง	32	8.3
ชุมชนตรอกชายโสด	24	6.3
ชุมชนตลาดองค์การ	30	7.8
ชุมชนตลาดแขก	19	5.0
ชุมชนสหพันธ์	11	2.9
ชุมชนซอย 2	9	2.3
ชุมชนซอย 9	28	7.3
ชุมชนพ่อดาจิง	14	3.6
ชุมชนตลาดใหม่ - เสาแดง	27	7.0
ชุมชนเสือป่า	13	3.4
ชุมชนโรงกลวง	25	6.5
ชุมชนระนองแลนด์	10	2.6
ชุมชนเสาวลักษณ์พัฒนา	9	2.3
ชุมชนบางสำนพัฒนา	45	11.7
พื้นที่ที่ไม่ได้จัดตั้งเป็นชุมชน	69	18.0
รวม	384	100
ระยะเวลาในการเข้ามาอยู่ในพื้นที่		
ไม่ถึง 5 ปี	28	7.3
5 – 10 ปี	102	26.6
มากกว่า 10 ปี	254	66.1
รวม	384	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
บทบาทในชุมชน		
เป็นคณะกรรมการชุมชน	26	6.8
เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)	30	7.8
ไม่ได้เป็นอาสาสมัครใด ๆ	310	80.7
อื่น ๆ	18	4.7
รวม	384	100

จากตารางที่ 4.1 จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 384 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 200 คน (ร้อยละ 52.1) เป็นเพศหญิง 184 คน (ร้อยละ 47.9) อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 41-50 ปี คือมีจำนวน 112 คน (ร้อยละ 29.2) รองลงมาผู้ที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวน 97 คน (ร้อยละ 25.3) ผู้ที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี มีจำนวน 80 คน (ร้อยละ 20.8) ผู้ที่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีจำนวน 67 คน (ร้อยละ 17.4) และนอกจากนั้น ผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวน 28 คน (ร้อยละ 7.3) สถานภาพการสมรสของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสถานภาพการสมรสโดยแต่งงานแล้ว คือมีจำนวน 225 คน (ร้อยละ 58.6) รองลงมา คือ โสด จำนวน 115 คน (ร้อยละ 29.9) หม้ายหรือหย่าร้าง จำนวน 44 คน (ร้อยละ 11.5) การนับถือศาสนาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด มีจำนวน 354 คน (ร้อยละ 92.2) นับถือศาสนาอิสลาม มีจำนวน 24 คน (ร้อยละ 6.2) และนับถือศาสนาคริสต์จำนวน 6 คน (ร้อยละ 1.6) ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช.มากที่สุด มีจำนวน 128 คน (ร้อยละ 33.3) ประถมศึกษา มีจำนวน 117 คน (ร้อยละ 30.5) ปริญญาตรี มีจำนวน 71 คน (ร้อยละ 18.5) ถัดมา อนุปริญญา มีจำนวน 49 คน (ร้อยละ 12.8) สูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 17 คน (ร้อยละ 4.4) และอื่น ๆ มีจำนวน 2 คน (ร้อยละ 0.5) อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย/อาชีพส่วนตัว ซึ่งมีจำนวน 137 คน (ร้อยละ 35.7) รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้าง จำนวน 99 คน (ร้อยละ 25.8) ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 43 คน (ร้อยละ 11.2) และอาชีพอื่นๆ เช่น แม่บ้าน ว่างงาน เป็นต้น จำนวน 28 คน (ร้อยละ 7.3) นักเรียนนักศึกษา จำนวน 37 คน (ร้อยละ 9.6) รายได้ต่อเดือนของผู้ตอบ

แบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเนื่องอยู่ระหว่าง 5,001– 10,000 บาท คือมีจำนวน 133 คน (ร้อยละ 34.6) รองลงมาเป็นผู้มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท มีจำนวน 87 คน (ร้อยละ 22.7) ผู้มีรายได้ระหว่าง ต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวน 83 คน (ร้อยละ 21.6) นอกจากนั้นผู้มีรายได้สูงกว่า 25,000 บาท มีจำนวน 34 คน (ร้อยละ 8.9)ผู้มีรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท มีจำนวน 32 คน(ร้อยละ 8.3) และ มีรายได้อยู่ระหว่าง 20,001 – 25,000 บาท มีจำนวน 15 คน (ร้อยละ 3.9) ที่อยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ไม่ได้จัดตั้งเป็นชุมชน (อื่นๆ) จำนวน 69 คน (ร้อยละ 18.0) รองลงมาตามลำดับได้แก่ชุมชนบางลำพัฒนา จำนวน 45 คน (ร้อยละ 11.7) ชุมชนค่านท่าเมือง จำนวน 32 คน (ร้อยละ 7.8) ชุมชนชอย 9 จำนวน 28 คน (ร้อยละ 7.3) ชุมชนตลาดใหม่ – เสาแดง จำนวน 27 คน (ร้อยละ 7.0) ชุมชนโรงกลวง จำนวน 25 คน (ร้อยละ 6.5) ชุมชนตรอกชายโสด จำนวน 24 คน (ร้อยละ 6.3) ชุมชนร่วมจิตร จำนวน 19 คน (ร้อยละ 5.0) ชุมชนตลาดแขก จำนวน 19 คน (ร้อยละ 5.0) ชุมชนพ่อตาจิง จำนวน 14 คน (ร้อยละ 3.6) ชุมชนเสื่อป่า จำนวน 13 คน (ร้อยละ 3.4) ชุมชนสหพันธ์ จำนวน 11 คน (ร้อยละ 2.9) ชุมชนระนองแลนด์ จำนวน 10 คน (ร้อยละ 2.6) และน้อยที่สุดจำนวนเท่ากันสองชุมชนคือ ชุมชนชอย 2 จำนวน 9 คน (ร้อยละ 2.3) และชุมชนเสาวลักษณ์พัฒนา จำนวน 9 คน (ร้อยละ 2.3)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

ในการนำเสนอเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จะนำเสนอปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เพื่อแสวงหาคำตอบสำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

2.1 ปัจจัยด้านการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาขยะ

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ปัจจัยการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาขยะ

ข้อที่	ปัจจัยด้านการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาขยะ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	การวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชน	3.6875	0.86187	มาก
2	การค้นหาปัญหาขยะของชุมชน	3.4896	0.86709	ปานกลาง
3	การค้นหสาเหตุของปัญหาขยะของชุมชน	3.5703	0.87927	มาก
4	การค้นหาหนทางแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน	3.6615	0.89674	มาก
5	การเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา / ความต้องการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน	3.3021	0.95453	ปานกลาง
6	การเสนอปัญหา/ความต้องการแก้ไขปัญหาขยะ	3.6563	0.81536	มาก
	รวม	3.5612	0.75767	มาก

จากตารางที่ 4.2 เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายขยะของเทศบาลเมืองระนองแล้วพบว่าในภาพรวมนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาขยะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.56 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการวิเคราะห์สภาพปัญหา กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.68 การค้นหาปัญหาขยะของชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.48 การค้นหสาเหตุของปัญหาขยะของชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.57 การค้นหาหนทางแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.66 และการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา/ความต้องการแก้ไขปัญหาของชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.30

2.2 ปัจจัยด้านการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการในการแก้ไขปัญหาขยะ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ปัจจัยด้านการการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาขยะ

ข้อที่	ปัจจัยด้านการการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหาขยะ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	การประชุมเพื่อพิจารณาแนวทาง และวิธีการ แก้ไขปัญหาขยะของชุมชน	3.7318	0.80367	มาก
2	การเสนอแนะแนวทาง และวิธีการแก้ไข ปัญหาขยะของชุมชน	3.6719	0.89771	มาก
3	การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไข ปัญหาขยะของชุมชน	3.5755	0.89357	มาก
4	การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองระนอง	3.5443	0.93837	มาก
5	การจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาขยะของ เทศบาลเมืองระนอง	3.6901	0.78518	มาก
6	การตัดสินใจใช้ทรัพยากรเพื่อการแก้ไขปัญหา ขยะของเทศบาลเมืองระนอง	3.2604	0.93098	ปานกลาง
รวม		3.5790	0.73515	มาก

จากตารางที่ 4.3 เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองแล้วพบว่าในภาพรวมนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาขยะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.57 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการประชุมเพื่อพิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.73 การเสนอแนะแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.67 การตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาขยะของ

ชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.57 การวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองระนอง กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผล ต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.54 การจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาของ เทศบาลเมืองระนอง กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.69 และการตัดสินใจใช้ทรัพยากรเพื่อการแก้ไขปัญหาของเทศบาลเมืองระนอง กลุ่มตัวอย่างเห็น ว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.26

2.3 ปัจจัยด้านการลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ปัจจัยด้านการลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะ

ข้อที่	ปัจจัยด้านการลงมือดำเนินการ แก้ไขปัญหาขยะ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	การปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหาขยะ	3.6042	0.86690	มาก
2	การสนับสนุนทรัพยากร หรือวัสดุ / อุปกรณ์ หรือแรงงานในการแก้ไขปัญหาขยะ	3.1745	0.92444	ปานกลาง
3	การติดตาม ควบคุม และตรวจสอบการ ดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะ	3.4349	0.84020	ปานกลาง
4	การชี้แนะปัญหา และความบกพร่องในการ ดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะ	3.5417	0.88700	มาก
5	การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแนวทาง และ วิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะ	3.6276	0.83923	มาก
6	การมีส่วนร่วมในการเชิญชวน หรือชักจูง สมาชิกคนอื่นๆ ในชุมชนให้ปฏิบัติตาม นโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการ แก้ไขปัญหาขยะ	3.8490	0.96848	มาก
	รวม	3.5386	.68461	มาก

จากตารางที่ 4.4 เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของเทศบาลเมืองระนองแล้วพบว่าในภาพรวมนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหาหยาบมีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.53 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหาหยาบ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.60 การสนับสนุนทรัพยากรหรือวัสดุ/อุปกรณ์ หรือแรงงานในการแก้ไขปัญหาหยาบ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.17 การติดตาม ควบคุม และตรวจสอบการดำเนินการแก้ไขปัญหาหยาบกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.43 การชี้แนะปัญหาและความบกพร่องในการดำเนินการแก้ไขปัญหาหยาบ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.54 การปรับปรุงแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหาหยาบ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.62 และการเชิญชวนหรือชักจูงสมาชิกคนอื่นๆ ในชุมชนให้ปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหาหยาบ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.84

2.4 ปัจจัยด้านการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาหยาบ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อปัจจัยด้านการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาหยาบ

ข้อที่	การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาหยาบ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	การแก้ไขปัญหาหยาบทำให้ชุมชนสะอาดขึ้นกว่าเดิม	4.0208	0.88774	มาก
2	การแก้ไขปัญหาหยาบสามารถป้องกันโรคติดต่อได้	3.9453	0.79793	มาก
3	การแก้ไขปัญหาหยาบทำให้ประชาชนมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม	3.9297	0.80323	มาก
4	การแก้ไขปัญหาหยาบทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อชุมชน	3.9089	0.79458	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อที่	การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายยะ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
5	การแก้ไขปัญหายยะทำให้ชุมชนมีชื่อเสียง	3.7318	0.82610	มาก
6	การแก้ไขปัญหายยะทำให้ประชาชนมีความภาคภูมิใจในฐานะที่อาศัยอยู่ในชุมชน	3.6979	0.88054	มาก
	รวม	3.8724	0.68760	มาก

จากตารางที่ 4.5 เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนองแล้วพบว่าในภาพรวมนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายยะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.87 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การแก้ไขปัญหายยะแล้วทำให้ชุมชนสะอาดขึ้นกว่าเดิม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 4.02 การแก้ไขปัญหายยะแล้วสามารถป้องกันโรคติดต่อได้นั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.94 การแก้ไขปัญหายยะทำให้ประชาชนมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.92 การแก้ไขปัญหายยะทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.90 การแก้ไขปัญหายยะทำให้ชุมชนมีชื่อเสียง กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.73 และการแก้ไขปัญหายยะทำให้ประชาชนมีความภาคภูมิใจในฐานะที่อาศัยอยู่ในชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.69

2.5 ปัจจัยด้านการประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อปัจจัยด้านการประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะ

ข้อที่	การประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	การประเมินว่านโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะได้ทำจริงมากน้อยเพียงใด	3.2969	0.89115	ปานกลาง
2	การวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย และอุปสรรคจากการดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะ	3.4427	0.82192	ปานกลาง
3	การประเมินความสำเร็จของนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะ	3.3099	0.78185	ปานกลาง
4	การประเมินความคุ้มค่าของนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะ	3.2526	0.81516	ปานกลาง
5	การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทาง และวิธีการปรับปรุงนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะ	3.6250	0.93942	มาก
6	การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะ	3.5938	0.93751	มาก
	รวม	2.8160	0.58384	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนองแล้วพบว่าในภาพรวมนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.81 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การประเมินว่านโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะทำ

ได้จริงมากน้อยเพียงใดนั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.29 การวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย และอุปสรรคจากการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.44 การประเมินความสำเร็จของนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.30 การประเมินความคุ้มค่าของนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.25 การเสนอแนะแนวทาง และวิธีการปรับปรุงนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.62 และการปรับปรุงนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.59

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง

จะเสนอผลการวิเคราะห์ลักษณะการมีส่วนร่วมใน 5 ด้าน ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขปัญหายยะ การให้คำปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหายยะ การเข้าไปเกี่ยวข้องในการวางแผนแก้ไขปัญหายยะ การร่วมลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ และการเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหายยะ โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังนี้

3.1 การให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขปัญหายยะ

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขปัญหายยะ

ข้อที่	ลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการแก้ไขปัญหายยะ	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1	เมื่อพบปัญหายยะที่จำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วนในเทศบาลเมืองระนอง ได้แจ้งโดยตรงต่อนายกเทศมนตรีหรือเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองระนอง	1.7917	0.61600	ร่วมบางครั้ง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อที่	ลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการให้ข้อมูล ข่าวสารเพื่อการแก้ไขปัญหายยะ	\bar{X}	SD	ระดับ การมีส่วนร่วม
2	เมื่อมีการสำรวจปัญหา ความต้องการของ ประชาชนเพื่อจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะ ของเทศบาลเมืองระนอง ได้ให้ข้อมูลแก่ ผู้สำรวจ	1.8828	0.62941	ร่วมบางครั้ง
3	ในการประชุมเพื่อจัดทำแผนการแก้ไขปัญหา ยยะ ได้แจ้งปัญหา/ความต้องการ ต่อที่ประชุม	1.6276	0.65785	ไม่มีส่วนร่วม
4	เมื่อเห็นว่าแผนการแก้ไขปัญหายยะที่จัดทำ แล้วไม่ตรงกับปัญหาในพื้นที่ ได้ให้ข้อมูลแก่ เทศบาลเมืองระนองเพื่อนำไปแก้ไข	1.5339	0.62490	ไม่มีส่วนร่วม
5	กรณีที่พบเห็นการดำเนินกิจกรรม/โครงการ ตามแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาล เมืองระนองที่ควรแก้ไข ได้แจ้งให้เทศบาล เมืองระนอง ทราบ	1.5365	0.58146	ไม่มีส่วนร่วม
	รวม	1.6745	0.49707	ร่วมบางครั้ง

จากตารางที่ 4.7 เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อ
การแก้ไขปัญหายยะในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.67 และ
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเมื่อพบปัญหายยะที่จำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วนในเทศบาลเมือง
ระนอง ผู้ตอบแบบสอบถามได้แจ้งโดยตรงต่อนายกเทศมนตรี หรือเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมือง
ระนองเป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.79 เมื่อมีการสำรวจปัญหา ความต้องการของประชาชนเพื่อ
จัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อมูลแก่
ผู้สำรวจเป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.88 ในการประชุมเพื่อจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะ
ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่แจ้งปัญหา/ความต้องการต่อที่ประชุม โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.62 เมื่อ
เห็นว่าแผนการแก้ไขปัญหายยะที่จัดทำแล้วไม่ตรงกับปัญหาในพื้นที่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วน

ใหญ่ไม่ให้ข้อมูลแก่เทศบาลเมืองระนองเพื่อนำไปแก้ไข โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.53 และกรณีที่พบเห็นการดำเนินกิจกรรม/โครงการตามแผนการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองที่ควรแก้ไข ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่แจ้งให้เทศบาลเมืองระนองทราบ โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.53

3.2 การให้คำปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษ

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการให้คำปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษ

ข้อที่	ลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการให้คำปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษ	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1	การให้คำแนะนำหรือปรึกษาหารือเป็นส่วนตัวแก่ผู้บริหาร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองระนองเกี่ยวกับการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหามลพิษ	1.4323	0.57411	ไม่มีส่วนร่วม
2	การเสนอความเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหามลพิษของเทศบาลเมืองระนองในการประชุมกลุ่มย่อย หรือเวทีในชุมชน	1.5599	0.59726	ไม่มีส่วนร่วม
3	การเสนอความเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุม หรือเวทีประชาคม หรือประชาพิจารณ์ที่เทศบาลเมืองระนองจัดขึ้น	1.4818	0.56871	ไม่มีส่วนร่วม
4	เมื่อดำเนินการตามแผนการแก้ไขปัญหามลพิษของเทศบาลเมืองระนองแล้วเสร็จ ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขหรือข้อควรระวัง	1.3438	0.56120	ไม่มีส่วนร่วม
5	เมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขปัญหามลพิษ ได้ให้คำปรึกษาหารือการแก้ไขแก่เทศบาลเมืองระนอง	1.3255	0.56511	ไม่มีส่วนร่วม
รวม		1.4286	0.46811	ไม่มีส่วนร่วม

จากตารางที่ 4.8 เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการให้คำปรึกษาหารือ เพื่อแก้ไขปัญหายยะในภาพรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.42 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ให้คำแนะนำ หรือปรึกษาหารือเป็นการส่วนตัวแก่ผู้บริหาร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองระนองเกี่ยวกับการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะ โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.43 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เสนอความเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนองในการประชุมกลุ่มย่อย หรือเวทีในชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.55 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เสนอความเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุม หรือเวทีประชาคม หรือประชาพิจารณ์ที่เทศบาลเมืองระนองจัดขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.48 เมื่อดำเนินการตามแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนองแล้วเสร็จ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไข หรือข้อควรระวัง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.34 และเมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขปัญหายยะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ให้คำปรึกษาหารือการแก้ไขปัญหายยะแก่เทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.32

3.3 การเข้าไปเกี่ยวข้องในการวางแผนแก้ไขปัญหายยะ

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการเข้าไปเกี่ยวข้องในการวางแผนแก้ไขปัญหายยะ

ข้อที่	ลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการเข้าไปเกี่ยวข้องในการวางแผนแก้ไขปัญหายยะ	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1	การเข้าร่วมประชุมประชาคมแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง	1.5885	0.57126	ไม่มีส่วนร่วม
2	การมีส่วนร่วมในการรวบรวม วิเคราะห์ ปัญหาและสาเหตุของปัญหายยะในเทศบาลเมืองระนอง	1.3620	0.53758	ไม่มีส่วนร่วม

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อที่	ลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการเข้าไปเกี่ยวข้องกับ ในการวางแผนแก้ไขปัญหายยะ	\bar{X}	SD	ระดับ การมีส่วนร่วม
3	การมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและ วิธีแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง	1.3464	0.54781	ไม่มีส่วนร่วม
4	การมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา ยยะร่วมกับเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองระนอง	1.3073	0.53528	ไม่มีส่วนร่วม
5	การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการแก้ไข ปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง	1.3307	0.53347	ไม่มีส่วนร่วม
	รวม	1.3870	0.45098	ไม่มีส่วนร่วม

จากตารางที่ 4.9 เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการเข้าไปเกี่ยวข้องกับ
ในการวางแผนแก้ไขปัญหายยะพบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เข้าไป
เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.38 และเมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมแผนการ
แก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.58 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มี
ส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหายยะในเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย =
1.36 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหา
ยยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.34 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมใน
การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหายยะร่วมกับเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.30 และ
ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาล
เมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.33

3.4 การร่วมลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการร่วมลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ

ข้อที่	ลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการร่วมลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1	การมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และ เรียงลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหายยะร่วมกับเทศบาลเมืองระนอง เพื่อจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะ	1.3177	0.54853	ไม่มีส่วนร่วม
2	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนด ทิศทางของแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง	1.2813	0.50487	ไม่มีส่วนร่วม
3	เป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือเกี่ยวข้อง ด้านใดด้านหนึ่งในกระบวนการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง	1.2474	0.50969	ไม่มีส่วนร่วม
4	ได้สนับสนุนทรัพย์สิน เงิน หรือวัสดุอุปกรณ์ และ/หรือแรงงาน ในการดำเนินการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง	1.3776	0.54616	ไม่มีส่วนร่วม
5	การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง	1.2786	0.50373	ไม่มีส่วนร่วม
	รวม	1.3005	0.44499	ไม่มีส่วนร่วม

จากตารางที่ 4.10 เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการร่วมลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.30 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ เรียงลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหายยะร่วมกับเทศบาล

เมืองระนองเพื่อจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะ โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.31 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางของแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.28 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือเกี่ยวข้องด้านใดด้านหนึ่งในกระบวนการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.24 ในการดำเนินการตามการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนทรัพยากรบุคคล หรือวัสดุอุปกรณ์ หรือแรงงาน โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.37 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.27

3.5 การเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหายยะ

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมด้านการเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหายยะ

ข้อที่	ลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหายยะ	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1	เป็นแกนนำ หรือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจกำหนดแนวทางและเป้าหมายในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง	1.2526	0.51732	ไม่มีส่วนร่วม
2	ในการลงประชามติหรือประชาพิจารณ์เกี่ยวกับแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง ได้ให้ข้อเสนอ ข้อเสนอแนะ ลงคะแนนเสียง หรือยกมือเลือกสิ่งที่ต้องการ	1.3984	0.57366	ไม่มีส่วนร่วม
3	ได้ทำหน้าที่ในการดำเนินงานจัดทำแผนหรือการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง	1.3151	0.54766	ไม่มีส่วนร่วม
4	ได้ตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง	1.3177	0.54375	ไม่มีส่วนร่วม
	รวม	1.3210	0.48037	ไม่มีส่วนร่วม

จากตารางที่ 4.11 เมื่อพิจารณาถึงลักษณะด้านการเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหายะพบว่าในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.32 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เป็นแกนนำ หรือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจกำหนดแนวทาง และเป้าหมายในการแก้ไขปัญหายะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.25 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ลงประชามติ หรือประชาพิจารณ์เกี่ยวกับแผนการแก้ไขปัญหายะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.39 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ทำหน้าที่ในการดำเนินงานจัดทำแผนหรือการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขปัญหายะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.31 และผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีส่วนร่วมตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขปัญหายะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.31

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อสรุปที่ได้จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายะของเทศบาลเมืองระนอง

ในการนำเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายะซึ่งได้ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดนั้น จะนำเสนอเป็น 2 ตอน คือ 1. ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายะของเทศบาลเมืองระนอง 2. ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นที่ควรจะมีในการแก้ไขปัญหายะของเทศบาลเมืองระนอง ซึ่งทั้งหมดเป็นความคิดเห็นจากประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายะของเทศบาลเมืองระนอง จากประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

มีผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรค ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด โดยผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากคำถามปลายเปิดในแบบสอบถาม สรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหา

- 1) ปัญหาด้านการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหา
 - (1) ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพชุมชนน้อย ส่วนใหญ่เป็นการพูดคุยกันแบบไม่เป็นทางการและไม่ได้นำความคิดไปดำเนินการต่อ
 - (2) ประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา
- 2) ปัญหาด้านการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหา
 - (1) ประชาชนขาดความรู้ในวิธีการแก้ไขปัญหายยะ
 - (2) ประชาชนเห็นว่าเป็นหน้าที่ของเทศบาล หรือส่วนราชการต่างๆ เนื่องจากเห็นว่ามีความรู้มากกว่าชาวบ้าน
 - (3) ประชาชนเห็นว่าเมื่อช่วยคิด หรือหาทางเลือก เจ้าหน้าที่หรือเทศบาลก็ไม่เห็นด้วย และไม่นำไปปฏิบัติ
- 3) ปัญหาด้านการลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหา
 - (1) ประชาชนเห็นว่าเทศบาลเมืองระนอง หรือเจ้าหน้าที่ไม่มีความจริงใจ และจริงจังในการแก้ไขปัญหายยะจึงไม่ยอมรับร่วม
 - (2) ประชาชนไม่มีเวลาเข้าร่วมดำเนินการ และไม่ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายยะ
 - (3) ประชาชนเห็นว่าปัญหายยะเป็นเรื่องไกลตัวทั้งยังคิดว่าการแก้ไขปัญหายยะทำได้ยากจึงได้แต่วางเฉย
- 4) ปัญหาด้านการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหา
 - (1) ประชาชนรู้สึกว่าเขาไม่เคยได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายยะอย่างเป็นรูปธรรม จึงไม่ยอมรับร่วม
 - (2) ประชาชนขาดจิตสำนึกรักชุมชน โดยเห็นว่าประโยชน์ที่จะได้รับเป็นเรื่องเล็กน้อย การแก้ไขปัญหายยะเป็นหน้าที่ของเทศบาล และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเท่านั้น
- 5) ปัญหาด้านการประเมินผลการแก้ไขปัญหา
 - (1) ประชาชนเห็นว่าการประเมินผลไม่ใช่วิธีการแก้ไขปัญหาเพราะเมื่อสะท้อนความคิด หรือประเมินผลไปแล้ว เทศบาลเมืองระนองหรือเจ้าหน้าที่ก็ไม่ให้ความสำคัญและไม่ได้นำไปปรับปรุงวิธีการแก้ไขปัญหายยะ

(2) ประชาชนเห็นว่าเทศบาลเมืองระนองปิดกั้นข่าวสาร การรับรู้ของประชาชน และไม่ให้ประชาชนได้มีโอกาสประเมินผลการปฏิบัติงาน

4.1.2 ข้อเสนอแนะ

1) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหา

(2) ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกและให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาขยะ โดยให้เห็นว่าเป็นปัญหาเร่งด่วน และเป็นหน้าที่ของทุกคน

(3) ควรสร้างกิจกรรม เปิดโอกาส หรือช่องทางให้ประชาชนได้ร่วมกันพบปะ พูดคุย วิเคราะห์สภาพชุมชน และนำความคิดเห็นไปสู่วิธีการปฏิบัติ

2) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหา

(1) ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เรื่องขยะ ปัญหา วิธีการกำจัด และการแก้ไขปัญหาอย่างถูกวิธี และต้องทำอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม

(2) ควรสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นว่าการแก้ไขปัญหาขยะเป็นหน้าที่ของทุกคน โดยเฉพาะผู้ซึ่งผลิตขยะ ไม่ใช่ปล่อยให้เป็นที่ของส่วนราชการเพียงอย่างเดียว

(3) เทศบาลเมืองระนองควรเปิดรับความคิดเห็น และเคารพการตัดสินใจของประชาชน หากเห็นว่าข้อเสนอแนะนั้นไม่เหมาะสมก็ควรอธิบายให้ประชาชนเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

3) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านการลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหา

(1) เทศบาลเมืองระนองควรดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะอย่างต่อเนื่อง และควรพัฒนาความรู้ของผู้ปฏิบัติ และดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรม ก็จะทำให้ประชาชนเชื่อมั่นในการทำงาน และอยากเข้าร่วม

(2) ควรสร้างกิจกรรมให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้ง่าย เช่น การคัดแยกขยะภายในครัวเรือน ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องข้อจำกัดด้านเวลาในการมีส่วนร่วม

(3) ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ และตื่นตัวเรื่องปัญหาขยะ ซึ่งให้เห็นผลเสียที่อยู่ใกล้ตัวที่สุดและประชาชนสัมผัสได้ เช่น กลิ่นเหม็น การสิ้นเปลืองงบประมาณ เป็นต้น

4) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหา

(1) เทศบาลเมืองระนองควรดำเนินกิจกรรมการแก้ไขปัญหaxyที่ สามารถเห็นผลได้เร็ว เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อจูงใจให้ประชาชนเห็นว่า เมื่อเข้าร่วมแก้ไขปัญหายก็จะได้รับผลประโยชน์โดยตรง เช่น การงดหรือลดค่าจัดเก็บขยะ การให้รางวัล จูงใจ การประกาศเกียรติคุณ เป็นต้น

(2) เทศบาลควรให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายทั้งทางตรง เช่น ความสะอาด สุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม และทางอ้อม เช่น รายได้จาก การจำหน่ายขยะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลควรเป็นเจ้าภาพ หรือเป็นผู้นำในการกำหนดราคาขยะ ให้สูงเพื่อจูงใจประชาชนให้คัดแยกขยะเพื่อจำหน่าย เพราะหากร้านรับซื้อให้ราคาต่ำประชาชนก็ ไม่สนใจจะคัดแยกขยะเพื่อจำหน่าย ทำให้ขยะต้องเข้าสู่กระบวนการจัดเก็บโดยเทศบาลมากขึ้น

5) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลการแก้ไขปัญหา

(1) เทศบาลควรนำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของประชาชน ไป รวบรวมกับความรู้ทางวิชาการ และสังเคราะห์เป็นแนวทาง วิธีการแก้ไขปัญหาย และที่สำคัญ ควรแจ้งให้ประชาชนทราบได้ว่า ได้นำความคิดของเขาไปดำเนินการอย่างไรและประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไร ควรสื่อสารกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง

(2) ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอแนะข้อคิดเห็น ข้อบกพร่อง หรือถ้าให้ประชาชนติติงในวิธีการดำเนินงาน และให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับรู้ในขั้นตอนการทำงานให้มากที่สุด จนเขารู้สึกว่าเขาก็คือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเหมือนกัน

ตอนที่ 5 การสรุปความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์

ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายของเทศบาล เมืองระนองจำนวน 6 คน ผู้ศึกษาได้สรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เรียงตามลำดับในประเด็นที่ สัมภาษณ์ ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า การให้ประชาชนได้วิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนค่อนข้างน้อย เนื่องจากเห็นว่าปัญหาสำคัญอยู่ที่การจะทำอย่างไรให้ประชาชนได้วิเคราะห์สภาพชุมชนกันเอง เพราะถึงแม้หน่วยงานราชการจะสนับสนุน ส่งเสริม และเปิดโอกาส ให้ประชาชนได้ช่วยกันวิเคราะห์สภาพชุมชนมากเพียงใดก็ตาม แต่ประชาชนก็ไม่ให้ความสนใจ ซึ่งเหตุผลดังกล่าวเป็นเพราะเทศบาลเมืองระนองเป็นชุมชนเมืองที่มีความเจริญ มีผู้คนที่ย้ายอยู่มีความหลากหลาย ความสัมพันธ์ระหว่างคน ครอบครัว มีน้อย เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างกันมีน้อยการร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ จึงน้อยตามไปด้วย นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ยังเห็นว่า การวิเคราะห์สภาพชุมชนนั้น จริง ๆ แล้วก็มิอยู่ในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ คือ การพบปะพูดคุยกันตามสถานที่ต่าง ๆ เช่นร้านน้ำชา กาแฟ เรื่องปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน แต่การพูดคุยก็เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ ไม่ได้มีการเรียบเรียงเพื่อนำเสนอ หรือสานต่อความคิดดังกล่าวแต่อย่างใด สำหรับประเด็นนี้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เห็นว่าหากหน่วยงานราชการสามารถทำให้ประชาชนได้วิเคราะห์สภาพปัญหาชุมชน อันถือเป็นก้าวแรกของการพัฒนา ได้แล้ว ก็จะมีส่วนทำให้ประชาชนอยากมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานราชการ

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า การให้ประชาชนได้คิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหามีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหามาก ปานกลาง เนื่องจากเมื่อประชาชนได้พูดคุย ได้คิด และได้นำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหากันในกลุ่มที่พูดคุยกันแล้ว หากความคิดของเขาได้รับการเลือกจากกลุ่มว่าเป็นความคิด และแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติได้ ผู้เสนอจะรู้สึกภาคภูมิใจและอยากมีส่วนร่วมในการกระบวนกรต่อไปของการแก้ไขปัญหา แต่กรณีนี้ก็มีข้อสังเกตอย่างหนึ่งว่าในการพูดคุยกันในกลุ่ม หรือในระดับชุมชน การจะเลือกหรือตัดสินใจว่าแนวคิดของใครดีที่สุด ควรมีการดำเนินการอย่างละมุนละม่อม เนื่องจากว่าหากบางคน หรือบางกลุ่มเกิดความน้อยใจ ไม่พอใจที่ความคิดของตนไม่เป็นที่ยอมรับ ก็จะ ไม่อยากเข้าร่วม และจะต่อต้านการดำเนินงานของอีกกลุ่มหนึ่งได้

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า การให้ประชาชนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติ และดำเนินการแก้ไขปัญหามีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนน้อย เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า การแก้ไขปัญหามีไม่ใช่น้ำที่หลักของเขา เพราะเขาได้เสียภาษีให้กับราชการแล้ว จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของหน่วยงานราชการ โดยให้ความเห็นว่าประชาชนควรช่วยเหลือด้วยการให้ข้อมูลข่าวสาร หรือช่วยเหลือในเรื่องอื่นที่ไม่ยุ่งยาก ไม่กระทบกับเวลาส่วนตัวของประชาชน ทั้งยังได้เสนอว่าหากหน่วยงานราชการอยากให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ ควรสร้าง

กิจกรรมง่าย ๆ ให้ประชาชนทำเองได้ และสะดวก เช่นการคัดแยกขยะในครัวเรือน คัดแยกขยะในชุมชน แต่ทั้งนี้หน่วยงานราชการต้องให้ความรู้กับประชาชน และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพราะเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกอยู่

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า การให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหaxyะ มีผลต่อการมีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก เนื่องจากการที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างเป็นทางการจากรัฐบาลจากรัฐบาลทั้งทางตรงและทางอ้อม นั้นประชาชนอยากมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหaxyะมากขึ้น ยกตัวอย่าง เช่น หากครัวเรือนใดมีการคัดแยกขยะ เทศบาลจะงดเก็บค่าขยะเดือนละ 30 บาท ก็จะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่อยากให้ความร่วมมือเพราะเห็นว่าได้รับประโยชน์ทันที ในส่วนของผลประโยชน์ทางอ้อม นั้น ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ได้เสนอว่าเทศบาลควรมีบทบาทในการแทรกแซงราคาการรับซื้อขยะตามท้องตลาด เพราะจะทำให้มูลค่าขยะเพิ่มมากขึ้น ประชาชนจะเห็นความสำคัญจากการคัดแยกขยะไว้ขาย ทำให้เขาอยากมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการคัดแยกขยะมากขึ้น เพราะเมื่อขายแล้วมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่หากขยะมีราคาถูก ประชาชนจะไม่สนใจที่จะคัดแยก หรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหaxyะ

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า การให้ประชาชนได้ประเมินผลการดำเนินการแก้ไขปัญหaxyะ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนน้อย เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการประเมินผลการทำงาน เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องปลายเหตุ ไม่มีความจำเป็นจึงไม่อยากจะเข้าร่วม แต่ความเห็นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เป็นประธานชุมชนเห็นว่าหากหน่วยงานราชการมีความจริงใจ และให้ความรู้กับประชาชนเรื่องการตรวจสอบ การประเมินผลการทำงาน ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมแน่นอน ดังนั้นจึงได้เสนอแนะกับหน่วยงานราชการว่าไม่ควรกลัวการประเมินผล เพราะการประเมินผลไม่ใช่การจับผิด แต่เป็นการช่วยกันทำงานให้มีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ให้ความเห็นว่าปัจจัยที่ทำให้ประชาชนอยากมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหaxyะ คือ

1. มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการให้ความรู้กับประชาชน
2. เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหaxyะ มีความตั้งใจ และจริงใจ
3. ความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน หมายถึงว่าหากเจ้าหน้าที่มีความสนิทสนมกับประชาชน เข้าถึงประชาชนจนเข้าใจสึกว่าเป็นพวกเดียวกัน ไม่ถือยศถาบรรดาศักดิ์ ไม่ทำงานแบบสั่งการ จะทำให้เขาอยากมีส่วนร่วมอย่างเต็มใจ

ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนไม่อาจมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ คือ

1. ความขัดแย้งกันภายในชุมชน หมายถึง ในชุมชนประกอบด้วยบุคคล และกลุ่มบุคคล หลากหลาย เมื่อมีการทำกิจกรรมร่วมกัน อาจมีความขัดแย้ง กระทบกระทั่งกัน ทำให้ขาดความสามัคคี ความร่วมมือในชุมชนน้อยลง ตัวอย่างเช่น นางสมศรีเป็นประธาน อสม. ในชุมชน แต่ไม่ชอบนายสมศักดิ์ซึ่งเป็นประธานชุมชน เมื่อเจ้าหน้าที่จัดกิจกรรมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม หากกลุ่มนางสมศรีร่วม กลุ่มของนายสมศักดิ์จะไม่ร่วม และในทางตรงข้ามกัน หากกลุ่มนายสมศักดิ์ร่วม กลุ่มของนางสมศรีจะไม่เข้าร่วม ซึ่งกรณีนี้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เห็นว่ามีอยู่เกือบทุกชุมชน

2. กิจกรรมที่หน่วยงานราชการจัดขึ้น ไม่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น จัดประชุมในเวลาราชการ เนื่องจากประชาชนต้องออกไปประกอบอาชีพเช่นกัน จึงไม่สามารถเข้าร่วมได้ แต่หากเจ้าหน้าที่เสียสละเวลาส่วนตัว จัดกิจกรรมนอกเวลาราชการ เช่น เวลา 17.00 น. – 20.00 น. หรือในวันหยุดราชการ ประชาชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารค่อนข้างน้อย โดยกลุ่มบุคคลที่ให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการแก้ไขปัญหาขยะมากที่สุดคือกลุ่มแกนนำชุมชน เช่น คณะกรรมการชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในขณะที่ประชาชนกลุ่มอื่น ๆ ไม่ได้ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาขยะ ส่วนใหญ่จะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ ร้องเรียน หรือต่อว่า แต่ไม่ได้เสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหา

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าประชาชนให้คำปรึกษาหารือแก่ผู้บริหารน้อย เนื่องจากไม่กล้าบอก ไม่กล้าเสนอแนะความคิดเห็นเพราะเกรงว่าจะเป็นการสั่งสอน และบางส่วนก็คิดว่าเสนอแนะกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเพื่อให้ไปแจ้งกับผู้บริหารจะดีกว่าเพราะไม่เข้าไปพบด้วยตัวเอง บ้างก็ใช้วิธีโทรศัพท์ และเขียนเป็นจดหมายฝาก ไปให้ผู้บริหาร

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย โดยที่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ให้เหตุผลต่างกัน คือกลุ่มผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เป็นข้าราชการ และมีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาขยะ โดยตรง เห็นว่า ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน อย่างเต็มที่แล้ว แต่ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เป็นประธานชุมชน เห็นว่า เจ้าหน้าที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และในการจัดทำแผนก็มีความยุ่งยาก ประชาชนจึงไม่อาจเข้าร่วม

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ น้อยมาก โดยเห็นว่ามีสาเหตุมาจากประชาชนขาดจิตสำนึก คิดว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานราชการ เพียงอย่างเดียวไม่เกี่ยวกับประชาชน และเห็นว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก นอกจากนี้ยังเห็นว่าประชาชนไม่มีเวลาเข้าร่วม เนื่องจากกระทบต่อการประกอบอาชีพ เทศบาลควรหากิจกรรมที่ประชาชนเข้าร่วมได้ง่าย เช่นการคัดแยกขยะในครัวเรือน หรือในชุมชน และหากจำเป็นก็ต้องออกเป็นกฎหมายให้ประชาชนต้องร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะในท้องถิ่น

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นแกนนำ และแสดงบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาขยะน้อยมาก เนื่องจากประชาชนเห็นว่า บทบาทหน้าที่ดังกล่าว เป็นของเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานราชการ เพราะหากให้ประชาชนเป็นแกนนำสมาชิกในชุมชนจะไม่เชื่อถือ ไม่ให้ความร่วมมือ

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า ในภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะน้อย โดยมีสาเหตุ คือ

1. เทศบาลเมืองระนอง เป็นชุมชนในเขตเมืองที่มีความเจริญ มีผู้คนที่มาอาศัยอยู่หลากหลาย ประชาชนไม่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างกันมาก ยังขาดความสามัคคี
2. ประชาชนต้องทำงานเลี้ยงครอบครัว ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมที่เทศบาล หรือหน่วยงานราชการจัดขึ้น
3. ประชาชนขาดจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาขยะ
4. ประชาชนยังขาดความรู้เรื่องการจัดการกับปัญหาขยะ
5. การประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานราชการมีน้อย และเห็นว่าหน่วยงานราชการเอง ยังให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาขยะน้อย

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหา และอุปสรรค ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ คือ

1. ประชาชนขาดจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาขยะ
2. ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการกับปัญหาขยะ
3. พฤติกรรมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ที่ส่วนใหญ่เป็นการทำงานแบบตั้งรับ และยังไม่ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาขยะอย่างจริงจัง
4. เจ้าหน้าที่มีประสบการณ์น้อย ขาดความสามารถในการสร้างพลังมวลชน หรือจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของหน่วยงานราชการ

5. ราคารับซื้อขยะถูก ไม่เกิดแรงจูงใจให้ประชาชนคัดแยกขยะเพื่อจำหน่าย ประชาชนเห็นว่ามูลค่าจากขยะมีน้อยเกินไป ไม่คุ้มค่า หรือเสียเวลาที่จะคัดแยกขยะ หรือให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะ

6. การแข่งขันกันทางด้านเศรษฐกิจ การค้าขาย การดำรงชีพ ทำให้ประชาชนไม่มีเวลาเข้ามามีส่วนร่วม เพราะต้องให้เวลากับการประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัว

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า วิธีการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ คือ

1. สร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนด้วยการ ฝึกอบรม ณรงค์ ส่งเสริม ให้ข้อมูลข่าวสาร และให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

2. ปรับพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้มีการทำงานเชิงรุกมากขึ้น เข้าใจ และเข้าถึงปัญหา เข้าถึงประชาชน

3. ฝึกอบรมทักษะการทำงานให้แก่เจ้าหน้าที่ในด้านการสร้างพลังมวลชน ให้สามารถจูงใจ โน้มน้าวให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับการแก้ไขปัญหาขยะ

4. หน่วยงานราชการควรเข้าไปแทรกแซงการซื้อขายขยะ เพื่อให้ราคาขยะมีมูลค่าสูงขึ้น อันจะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนอยากคัดแยกขยะเพื่อนำไปขาย และประชาชนจะเห็นคุณค่าของขยะที่มีมูลค่าเป็นตัวเงิน จากนั้นก็จะอยากมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะกับเทศบาล

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 6.1

กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ

สมมติฐานที่ 6.1.1

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

ตารางที่ 4.12 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วม ของประชาชน	เพศ	N	\bar{X}	S.D.	Std. Error Mean	df	t	Sig.(2- tailed)
การมีส่วนร่วม	ชาย	200	1.3825	0.38477	.02721	382	-2.181	.030*
ในการแก้ไข ปัญหาขยะ	หญิง	184	1.4744	0.44080	.03250	364.687	-2.169	.031*
รวม		384						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 6.1.2

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

ตารางที่ 4.13 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข
ปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วม ของประชาชน	อายุ	N	\bar{X}	S.D.	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วม ในการแก้ไข ปัญหาขยะ	18-30 ปี	80	1.4589	0.48824	4	.372	2.188	.070
	31-40 ปี	97	1.3316	0.33565				
	41-50 ปี	112	1.4364	0.39671				
	51-60 ปี	67	1.4552	0.39855				
	60 ปีขึ้นไป	28	1.5551	0.49975				
รวม		384						

จากตารางที่ 4.13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 6.1.3

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

ตารางที่ 4.14 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข
ปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามสถานภาพการสมรส

การมีส่วนร่วม ของประชาชน	สถานภาพการ สมรส	N	\bar{X}	S.D.	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วม ในการแก้ไข ปัญหาขยะ	โสด	115	1.93	0.48517	2	.022	.128	.880
	แต่งงาน	225	2.17	0.38134				
	หม้าย/หย่าร้าง	44	2.40	0.38505				
	อื่นๆ							
รวม		384						

จากตารางที่ 4.14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 6.1.4

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีศาสนาต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีศาสนาต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

ตารางที่ 4.15 แสดงผลการทดสอบความเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามศาสนา

การมีส่วนร่วม ของประชาชน	ศาสนา	N	\bar{X}	S.D.	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วม ในการแก้ไข ปัญหาขยะ	พุทธ	354	1.4121	0.40463	2	.562	3.306	.038*
	อิสลาม	24	1.6354	0.50664				
	คริสต์	6	1.4444	0.44851				
	อื่นๆ	-	-	-				
รวม		384						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีศาสนาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามศาสนา
เป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe'

การศึกษา		พุทธ	อิสลาม	คริสต์	อื่นๆ
	\bar{X}	1.4121	1.6354	1.4444	
พุทธ	1.4121	-	.22334*	0.3237	
อิสลาม	1.6354		-	0.19097	
คริสต์	1.4444			-	
อื่นๆ					

จากตารางที่ 4.16 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของ
เทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามศาสนาเป็นรายคู่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนผู้นับถือศาสนาพุทธมีค่าเฉลี่ยการมี
ส่วนร่วมแตกต่างจากประชาชนผู้นับถือศาสนาอิสลาม โดยประชาชนผู้นับถือศาสนาอิสลามมี
ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่าประชาชนผู้นับถือศาสนาพุทธ เท่ากับ 0.22334

สมมติฐานที่ 6.1.5

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็น
ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ ไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็น
ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

ตารางที่ 4.17 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข
ปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วม ของประชาชน	ระดับการศึกษา	N	\bar{X}	S.D.	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วม ในการแก้ไข ปัญหาขยะ	ประถมศึกษา	117	1.4366	0.42743	5	.180	1.046	.390
	มัธยมศึกษา/ปวช.	128	1.4616	0.45423				
	อนุปริญญา	49	1.3546	0.35285				
	ปริญญาตรี	71	1.4343	0.37126				
	สูงกว่าปริญญาตรี	17	1.3088	0.34424				
	อื่น ๆ	2	1.0833	0.11785				
รวม		384						

ตารางที่ 4.17 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็น
เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนด
ไว้

สมมติฐานที่ 6.1.6

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมี
ส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมี
ส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

ตารางที่ 4.18 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข
ปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วม ของประชาชน	อาชีพ	N	\bar{X}	S.D.	d f	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วม ในการแก้ไข ปัญหาขยะ	นักเรียน/นักศึกษา	37	1.5541	0.54219	5	.221	1.292	.266
	รับจ้าง	99	1.3607	0.40886				
	เกษตรกร	40	1.4031	0.35436				
	ค้าขาย/อาชีพส่วนตัว	137	1.4419	0.40716				
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	43	1.4234	0.39475				
	อื่น ๆ	28	1.4539	0.37360				
รวม		384						

จากตารางที่ 4.18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 6.1.7

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

ตารางที่ 4.19 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข
ปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามรายได้

การมีส่วนร่วม ของประชาชน	รายได้	N	\bar{X}	S.D.	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วม ในการแก้ไข ปัญหาขยะ	ไม่เกิน 5,000 บาท	83	1.5025	0.47607	5	.269	1.575	.166
	5,001-10,000 บาท	133	1.3866	0.42731				
	10,001-15,000 บาท	87	1.4128	0.34911				
	15,001-20,000 บาท	32	1.3229	0.33080				
	20,001-25,000 บาท	15	1.4556	0.39165				
	มากกว่า 25,000 บาท	34	1.5172	0.41845				
รวม		384						

จากตารางที่ 4.19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 6.1.8

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในพื้นที่ชุมชนต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในพื้นที่ชุมชนต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข
ปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามชุมชน

การมีส่วนร่วม ของประชาชน	ที่อยู่อาศัย	N	\bar{X}	S.D.	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วม ในการแก้ไข ปัญหาขยะ	ชุมชนร่วมจิตร	19	1.4496	0.40459	15	.383	2.344	.003*
	ชุมชนด่านท่าเมือง	32	1.3659	0.30614				
	ชุมชนตรอกชายโสด	24	1.2587	0.27336				
	ชุมชนตลาดองค์การ	30	1.6736	0.62352				
	ชุมชนตลาดแขก	19	1.4123	0.28931				
	ชุมชนสหพันธ์	11	1.4583	0.40654				
	ชุมชนซอย 2	9	1.5046	0.39989				
	ชุมชนซอย 9	28	1.3601	0.33854				
	ชุมชนพ่อตาจิง	14	1.4613	0.41133				
	ชุมชนตลาดใหม่-เสาแดง	27	1.4414	0.37877				
	ชุมชนเสือป่า	13	1.5096	0.45267				
	ชุมชนโรงกลวง	25	1.2233	0.31085				
	ชุมชนระนองแลนด์	10	1.3375	0.61251				
	ชุมชนเสาวลักษณ์พัฒนา	9	1.2454	0.12748				
	ชุมชนบางสำนพัฒนา	45	1.3426	0.31256				
	อื่นๆ (พื้นที่ที่ไม่จัดตั้งเป็น ชุมชน)	69	1.5513	0.47276				
รวม								

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในพื้นที่ชุมชนแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 6.1.9

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกัน

ตารางที่ 4.22 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่

การมีส่วนร่วม ของประชาชน	ระยะเวลาที่อยู่อาศัย	N	\bar{X}	S.D.	df	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วมใน การแก้ไขปัญหา ขยะ	ไม่ถึง 5 ปี	28	1.5223	0.56570	2	.853	5.068	.007*
	5 – 10 ปี	102	1.3190	0.27114				
	มากกว่า 10 ปี	254	1.4592	0.43583				
รวม		384						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.22 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนด

ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ เป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe'

รายได้	\bar{X}	ไม่ถึง 5 ปี	5 – 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		1.5223	1.3190	1.4592
ไม่ถึง 5 ปี	1.5223	-	.20329	.06317
5 – 10 ปี	1.3190		-	.14012*
มากกว่า 10 ปี	1.4592			-

จากตารางที่ 4.23 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่เป็นรายคู่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 5 - 10 ปี มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมแตกต่างจากประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่มากกว่า 10 ปี โดยประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่มากกว่า 10 ปี มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่าประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ 5 - 10 ปี เท่ากับ 0.14012

สมมติฐานที่ 6.1.10

H_0 : กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทในชุมชนต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะไม่ต่างกัน

H_1 : กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทในชุมชนต่างกันจะส่งผลให้ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะต่างกัน

ตารางที่ 4.24 แสดงผลการทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามบทบาทในชุมชน

การมีส่วนร่วม ของประชาชน	บทบาทในชุมชน	N	\bar{X}	S.D.	d f	MS	F	Sig
การมีส่วนร่วม ในการแก้ไข ปัญหายยะ	คณะกรรมการชุมชน	26	1.8510	0.48221	3	2.515	16.399	.000*
	อาสาสมัครสาธารณสุข	30	1.5875	0.44209				
	อยู่อาศัยเพียงอย่างเดียว	310	1.3629	0.37221				
	อื่น ๆ	18	1.6412	0.48468				
รวม		384						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.24 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทในชุมชนแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนด

ตารางที่ 4.25 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามบทบาทใน
ชุมชน เป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe'

รายได้	\bar{X}	คณะกรรมการ	อาสาสมัคร	อยู่อาศัยเพียง	อื่น ๆ
		ชุมชน	สาธารณสุข	อย่างเดียว	
		1.8510	1.5875	1.3629	1.6412
คณะกรรมการ	1.8510	-	.26346	.48806*	.20976
ชุมชน					
อาสาสมัคร	1.5875		-	.22460*	.05370
สาธารณสุข					
อยู่อาศัยเพียงอย่าง	1.3629			-	.27830*
เดียว					
อื่น ๆ	1.6412				-

จากตารางที่ 4.25 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามบทบาทในชุมชนเป็นรายคู่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการชุมชน มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองระนองเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้เป็นคณะกรรมการหรืออาสาสมัครใดๆ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการชุมชนมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองระนองเพียงอย่างเดียว เท่ากับ 0.48 (2) การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองระนองเพียงอย่างเดียว โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองระนองเพียงอย่างเดียว เท่ากับ 0.22 (3) การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองระนองเพียงอย่างเดียวมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทอื่นๆ เช่น อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ตำรวจชุมชน เป็นต้น โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองระนอง เพียงอย่างเดียว เท่ากับ 0.27

ตารางที่ 4.26 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

ปัจจัยส่วนบุคคล	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
	ยอมรับ	ปฏิเสธ
1. เพศ	-	✓
2. อายุ	✓	-
3. สถานภาพการสมรส	✓	-
4. ศาสนา	-	✓
5. การศึกษา	✓	-
6. อาชีพ	✓	-
7. รายได้	✓	-
8. ที่อยู่อาศัย	-	✓
9. ระยะเวลาอยู่อาศัย	-	✓
10. บทบาทในชุมชน	-	✓
รวม	5	5

จากตารางที่ 4.26 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ศาสนา ที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ และบทบาทในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองต่างกัน ในขณะที่เดียวกันผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองไม่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 6.2

สมมติฐานที่ 6.2.1

H_0 : การวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาขยะ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ

H_1 : การวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาขยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ

ตารางที่ 4.27 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และหาสาเหตุของปัญหาขยะ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมือง

		การวิเคราะห์สภาพ ชุมชน ปัญหา และหา สาเหตุของปัญหาขยะ	การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ แก้ไขปัญหาขยะ
การวิเคราะห์สภาพ ชุมชน ปัญหา และหา สาเหตุของปัญหาขยะ	Pearson Correlation	1	0.263**
	Sig.(2-tailed)		0.000
	N	384	384
การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ แก้ไขปัญหาขยะ	Pearson Correlation	0.263**	1
	Sig.(2-tailed)	0.000	
	N	384	384

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.27 จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และหาสาเหตุของปัญหาขยะ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองแล้ว พบว่าได้ค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.263 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่าการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และหาสาเหตุของปัญหาขยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ โดยมีความสัมพันธ์กันระดับต่ำมาก หมายถึงว่า หากให้กลุ่มตัวอย่างได้วิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และหาสาเหตุของปัญหาขยะของชุมชนเองมาก ก็จะส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมีมากขึ้นเช่นกัน

สมมติฐานที่ 6.2.2

H_0 : การคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหาขยะ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ

H_1 : การคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหาขยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ

ตารางที่ 4.28 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหา กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

		การคิด และตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาขยะ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ
การคิด และตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหา	Pearson Correlation	1	0.249**
	Sig.(2-tailed)		0.000
	N	384	384
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา	Pearson Correlation	0.249**	1
	Sig.(2-tailed)	0.000	
	N	384	384

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.28 จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหา กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองแล้ว พบว่าค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.249 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่าการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ โดยมีความสัมพันธ์กันระดับต่ำมาก หมายถึงว่า หากให้กลุ่มตัวอย่างได้คิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ปัญหามาก ก็จะส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมีมากขึ้นเช่นกัน

สมมติฐานที่ 6.2.3

H_0 : การลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ

H_1 : การลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะ

ตารางที่ 4.29 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง

		การลงมือดำเนินการ แก้ไขปัญหายยะ	การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ แก้ไขปัญหายยะ
การลงมือดำเนินการ แก้ไขปัญหายยะ	Pearson Correlation	1	0.251**
	Sig.(2-tailed)		0.000
	N	384	384
การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ แก้ไขปัญหายยะ	Pearson Correlation	0.251**	1
	Sig.(2-tailed)	0.000	
	N	384	384

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.29 จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหายยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนองแล้ว พบว่าค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.249 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่าการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหายยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะ โดยมีความสัมพันธ์กันระดับต่ำมาก หมายถึงว่า หากให้กลุ่มตัวอย่างได้คิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหายยะมาก ก็จะส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะมีมากขึ้นเช่นกัน

สมมติฐานที่ 6.2.4

H_0 : การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายยะ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะ

H_1 : การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะ

ตารางที่ 4.30 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง

		การรับผลประโยชน์ จากการแก้ไขปัญหายยะ	การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ แก้ไขปัญหายยะ
การรับผลประโยชน์ จากการแก้ไขปัญหายยะ	Pearson Correlation	1	0.112*
	Sig.(2-tailed)		0.028
	N	384	384
การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ แก้ไขปัญหายยะ	Pearson Correlation	0.112*	1
	Sig.(2-tailed)	0.028	
	N	384	384

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.30 จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง พบว่าค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.112 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่าการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะ โดยมีความสัมพันธ์กันระดับต่ำมาก หมายถึงว่า หากกลุ่มตัวอย่างได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายยะมาก ก็จะส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะมีมากขึ้นเช่นกัน

สมมติฐานที่ 6.2.5

H_0 : การประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะ

H_1 : การประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะ

ตารางที่ 4.31 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง

		การประเมินผลการ แก้ไขปัญหายยะ	การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ แก้ไขปัญหายยะ
การประเมินผลการ แก้ไขปัญหายยะ	Pearson Correlation	1	0.355**
	Sig.(2-tailed)		0.000
	N	384	384
การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ แก้ไขปัญหายยะ	Pearson Correlation	0.355**	1
	Sig.(2-tailed)	0.000	
	N	384	384

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.31 จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง พบว่าค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.355 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่าการประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะ โดยมีความสัมพันธ์กันระดับต่ำ หมายถึงว่า หากให้กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะมาก ก็จะส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะมีมากขึ้นเช่นกัน

ตารางที่ 4.32 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการ
แก้ไขปัญหายยะ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะของ
เทศบาลเมืองระนอง

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการ แก้ไขปัญหายยะ	ผลการทดสอบสมมติฐาน		ระดับความสัมพันธ์
	ยอมรับ	ปฏิเสธ	
1. การวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหายยะ	.	✓	0.236
2. การคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหายยะ		✓	0.249
3. การลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหา ยยะ		✓	0.251
4. การรับผลประโยชน์จากการแก้ไข ปัญหายยะ		✓	0.112
5. การประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะ		✓	0.355

จากตารางที่ 4.32 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมใน
การแก้ไขปัญหายยะ ด้านการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหายยะ ด้านการ
คิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหายยะ ด้านการลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหา
ยยะ ด้านการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายยะ และด้านการประเมินผลการแก้ไขปัญหา
ยยะ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันในระดับ 0.263, 0.249, 0.251, 0.112, และ 0.335 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง “ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ” ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วนที่สำคัญ ส่วนแรกเป็นการสรุปการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัย และ ผลการวิจัย ส่วนถัดมาเป็นการนำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ส่วนสุดท้ายเป็นการเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

1.1.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

1.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่าง ประชากรได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองระนอง ณ วันที่ 11 มกราคม พ.ศ.2552 จำนวน 9,817 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ YAMANE จำนวน 384 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จากทั้งหมด 16 ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองระนอง

1.2.2 เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้างนี้คือแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง และตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค การให้ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

1.2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 0.81 และได้หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับประชากรที่ศึกษา คือ นำไปทดลองใช้กับผู้ที่ย้ายอยู่จริงในเขตเทศบาลเมืองระนองแต่ไม่มีสิทธิ์เลือกตั้ง (ไม่ได้ย้ายชื่อมาอยู่ในเขตเทศบาลเมืองระนอง) ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้ สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.91 สำหรับแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นได้แก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนจะนำไปใช้เก็บข้อมูล

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาขอความร่วมมือประธานชุมชนทุกชุมชน และครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (สรช.) เทศบาลเมืองระนอง เพื่อช่วยแจกแบบสอบถาม และติดตามกลับมาได้ครบตามจำนวน 384 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับแบบสัมภาษณ์นั้นผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากกลุ่มตัวอย่าง ใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ F- test การวิเคราะห์ความแปรปรวน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ส่วนที่สอง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยผู้วิจัยจะทำการแยกแยะคำตอบที่ได้ มาทำการจัดกลุ่มคำตอบและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 200 คน (ร้อยละ 52.1) อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 41-50 ปี โดยมีจำนวน 112 คน (ร้อยละ 29.2) สถานภาพการสมรสของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีสถานภาพการสมรสโดยแต่งงานแล้ว จำนวน 225 คน (ร้อยละ 58.6) การนับถือศาสนาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 354 คน (ร้อยละ 92.2) ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 128 คน (ร้อยละ 33.3) อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย/อาชีพส่วนตัว จำนวน 137 ราย (ร้อยละ 35.7) รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001– 10,000 บาท มีจำนวน 133 คน (ร้อยละ 34.6) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ไม่ได้จัดตั้งเป็นชุมชน จำนวน 69 คน (ร้อยละ 18.00) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้ามาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองระนอง มากกว่า 10 ปี จำนวน 254 คน (ร้อยละ 66.10) และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้มีบทบาทใดๆ ในชุมชน คือเป็นผู้ที่อยู่อาศัยเพียงอย่างเดียว ไม่ได้เป็นคณะกรรมการ หรืออาสาสมัครใดๆ

1.3.2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง) ผลการศึกษาพบว่า

1) ปัจจัยด้านการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาขยะ

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองแล้วพบว่าในภาพรวมนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาขยะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.56 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การวิเคราะห์สภาพปัญหา กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.68 การค้นหาหนทางแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.66 การค้นหาสาเหตุของปัญหาขยะของชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.57 การค้นหาปัญหาขยะของชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.48 และการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา/ความต้องการแก้ไขปัญหของชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.30

2) ปัจจัยด้านการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหาย

ชยะ

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายชยะของเทศบาลเมืองระนองแล้วพบว่าในภาพรวมนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหายชยะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.57 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการประชุมเพื่อพิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหายชยะของชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.73 การจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายชยะของเทศบาลเมืองระนอง กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.69 การเสนอแนะแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหายชยะของชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.67 การตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหายชยะของชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.57 การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหายชยะของชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองระนอง กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.54 และการตัดสินใจใช้ทรัพยากรเพื่อการแก้ไขปัญหายชยะของเทศบาลเมืองระนอง กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.26

3) ปัจจัยด้านการลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายชยะ

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายชยะของเทศบาลเมืองระนองแล้วพบว่าในภาพรวมนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายชยะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.53 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการประชุม หรือชักจูงสมาชิกคนอื่นๆ ในชุมชนให้ปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายชยะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.84 การปรับปรุงแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหายชยะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.62 การปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายชยะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.60 การชี้แนะปัญหาและความบกพร่องในการดำเนินการแก้ไขปัญหายชยะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.54 การติดตาม ควบคุม และตรวจสอบการดำเนินการแก้ไขปัญหายชยะกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.43 และการสนับสนุนทรัพยากรวัสดุ/อุปกรณ์ หรือแรงงานในการ

แก้ไขปัญหายยะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.17

4) ปัจจัยด้านการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายยะ

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนองแล้วพบว่าในภาพรวมนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายยะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.87 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การแก้ไขปัญหายยะแล้วทำให้ชุมชนสะอาดขึ้นกว่าเดิม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 4.02 การแก้ไขปัญหายยะแล้วสามารถป้องกันโรคติดต่อได้นั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.94 การแก้ไขปัญหายยะทำให้ประชาชนมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.92 การแก้ไขปัญหายยะทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.90 การแก้ไขปัญหายยะทำให้ชุมชนมีชื่อเสียง กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.73 และการแก้ไขปัญหายยะทำให้ประชาชนมีความภาคภูมิใจในฐานะที่อาศัยอยู่ในชุมชน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.69

5) ปัจจัยด้านการประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะ

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนองแล้วพบว่าในภาพรวมนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.81 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การเสนอแนะแนวทาง และวิธีการปรับปรุงนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.62 การปรับปรุงนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.59 การวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย และอุปสรรคจากการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.44 การประเมินความสำเร็จของนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า มีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.30 การประเมินว่านโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะทำได้จริงมากน้อยเพียงใดนั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.29 และการประเมินความคุ้มค่าของ

นโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย = 3.25

1.3.3 ความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะ (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง) ผลการศึกษาพบว่า

1) การให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการแก้ไขปัญหายยะ

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการแก้ไขปัญหายยะในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.67 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เมื่อมีการสำรวจปัญหา ความต้องการของประชาชนเพื่อจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อมูลแก่ผู้สำรวจเป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.88 เมื่อพบปัญหายยะที่จำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วนในเทศบาลเมืองระนอง ผู้ตอบแบบสอบถามได้แจ้งโดยตรงต่อนายกเทศมนตรี หรือเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองระนองเป็นบางครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.79 ในการประชุมเพื่อจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่แจ้งปัญหา/ความต้องการต่อที่ประชุม โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.62 เมื่อเห็นว่าแผนการแก้ไขปัญหายยะที่จัดทำแล้วไม่ตรงกับปัญหาในพื้นที่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ให้ข้อมูลแก่เทศบาลเมืองระนองเพื่อนำไปแก้ไข โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.53 และกรณีที่พบเห็นการดำเนินกิจกรรม/โครงการตามแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนองที่ควรแก้ไข ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่แจ้งให้เทศบาลเมืองระนองทราบ โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.53

2) การให้คำปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหายยะ

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการให้คำปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหายยะในภาพรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.42 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เสนอความเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนองในการประชุมกลุ่มย่อย หรือเวทีในชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.55 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เสนอความเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุม หรือเวทีประชาคม หรือประชาพิจารณ์ที่เทศบาลเมืองระนองจัดขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.48 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ให้คำแนะนำ หรือปรึกษาหารือเป็นการส่วนตัวแก่ผู้บริหาร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองระนองเกี่ยวกับการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะ โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.43 เมื่อดำเนินการตามแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง

แล้วเสร็จ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไข หรือข้อควรระวัง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.34 และเมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขปัญหายยะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ให้คำปรึกษาหารือการแก้ไขปัญหายยะแก่เทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.32

3) การเข้าไปเกี่ยวข้องในการวางแผนแก้ไขปัญหายยะ

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการเข้าไปเกี่ยวข้องในการวางแผนแก้ไขปัญหายยะพบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.38 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.58 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหายยะในเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.36 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.34 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.33 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหายยะร่วมกับเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.30

4) การร่วมลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการร่วมลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ พบว่าในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.30 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในการดำเนินการตามการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนทรัพย์สิน หรือวัสดุอุปกรณ์ หรือแรงงาน โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.37 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ เรียงลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหายยะร่วมกับเทศบาลเมืองระนองเพื่อจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะ โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.31 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางของแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.28 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.27 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือเกี่ยวข้องด้านใดด้านหนึ่งในกระบวนการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.24

5) การเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหายยะ

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะด้านการเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหายยะ พบว่าในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.32 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ลงประชามติ หรือประชาพิจารณ์ เกี่ยวกับแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.39 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ทำหน้าที่ในการดำเนินงานจัดทำแผนหรือการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.31 ผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีส่วนร่วม ตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.31 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เป็นแกนนำ หรือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจกำหนดแนวทาง และเป้าหมายในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.25

1.3.4 ปัญหา และข้อเสนอแนะ (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง)

โดยในการตอบแบบสอบถามปลายเปิดมีกลุ่มตัวอย่างในการแก้ไขปัญหายยะมีปัญหาและข้อเสนอแนะดังนี้

1) ปัญหา

(1) ปัญหาด้านการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหายยะ

ก. ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพชุมชนน้อย ส่วนใหญ่เป็นการพูดคุยกันแบบไม่เป็นทางการและไม่ได้นำความคิดไปดำเนินการต่อ

ข. ประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะ

(2) ปัญหาด้านการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหายยะ

ก. ประชาชนขาดความรู้ในวิธีการแก้ไขปัญหายยะ

ข. ประชาชนเห็นว่าเป็นหน้าที่ของเทศบาล หรือส่วนราชการต่างๆ เนื่องจากเห็นว่ามีความรู้มากกว่าชาวบ้าน

ค. ประชาชนเห็นว่าเมื่อช่วยคิด หรือหาทางเลือก เจ้าหน้าที่หรือเทศบาลก็ไม่เห็นด้วย และไม่นำไปปฏิบัติ

(3) ปัญหาด้านการลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ

ก. ประชาชนเห็นว่าเทศบาลเมืองระนอง หรือเจ้าหน้าที่ไม่มีความจริงใจ จริงจังในการแก้ไขปัญหายยะจึงไม่อยากร่วม

ข. ประชาชนไม่มีเวลาเข้าร่วมดำเนินการ และไม่ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายยะ

ค. ประชาชนเห็นว่าปัญหายยะเป็นเรื่องไกลตัวทั้งยังคิดว่าการแก้ไขปัญหายยะทำได้ยากจึงได้แต่วางเฉย

(4) ปัญหาด้านการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายยะ

ก. ประชาชนรู้สึกว่าเขาไม่เคยได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายยะอย่างเป็นทางการ จึงไม่อยากร่วม

ข. ประชาชนขาดจิตสำนึกรักชุมชน โดยเห็นว่าประโยชน์ที่จะได้รับเป็นเรื่องเล็กน้อย การแก้ไขปัญหายยะเป็นหน้าที่ของเทศบาล และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

(5) ปัญหาด้านการประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะ

ก. ประชาชนเห็นว่าการประเมินผลไม่ใช่วิธีการแก้ไขปัญหายยะ เพราะเมื่อสะท้อนความคิด หรือประเมินผลไปแล้ว เทศบาลเมืองระนองหรือเจ้าหน้าที่ก็ไม่ให้ความสำคัญและไม่ได้นำไปปรับปรุงวิธีการแก้ไขปัญหายยะ

ข. ประชาชนเห็นว่าเทศบาลเมืองระนองปิดกั้นข่าวสาร การรับรู้ของประชาชน และไม่ให้ประชาชนได้มีโอกาสประเมินผลการปฏิบัติงาน

2) ข้อเสนอแนะ

(1) แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมด้านการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหายยะ

ก. ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกและให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหายยะ โดยให้เห็นว่าเป็นปัญหาเร่งด่วน และเป็นหน้าที่ของทุกคน

ข. ควรสร้างกิจกรรม เปิดโอกาส หรือช่องทางให้ประชาชนได้ร่วมกันพบปะ พูดคุย วิเคราะห์สภาพชุมชน และนำความคิดเห็นไปสู่วิธีการปฏิบัติ

(2) แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมด้านการคิด และตัดสินใจ เลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหาขยะ

ก. ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เรื่องขยะ ปัญหา วิธีการ กำจัด และการแก้ไขปัญหาอย่างถูกวิธี และต้องอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม

ข. ควรสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นว่าการแก้ไขปัญหาขยะ เป็นหน้าที่ของทุกคน โดยเฉพาะผู้ซึ่งผลิตขยะ ไม่ใช่ปล่อยให้เป็นส่วนราชการเพียงอย่างเดียว

ค. เทศบาลเมืองระนองควรเปิดรับความคิดเห็น และเคารพการตัดสินใจของประชาชน หากเห็นว่าข้อเสนอแนะไม่เหมาะสมก็ควรอธิบายให้ประชาชนเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

(3) แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมด้านการลงมือดำเนินการ แก้ไขปัญหาขยะ

ก. เทศบาลเมืองระนองควรดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะอย่างต่อเนื่อง และควรพัฒนาความรู้ของผู้ปฏิบัติ และดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรม ก็จะทำให้ประชาชนเชื่อมั่นในการทำงาน และอยากเข้าร่วม

ข. ควรสร้างกิจกรรมให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้ง่าย เช่น การคัดแยกขยะภายในครัวเรือน ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องข้อจำกัดด้านเวลาในการมีส่วนร่วม

ค. ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ และตื่นตัวเรื่องปัญหาขยะ ซึ่งให้เห็นผลเสียที่อยู่ใกล้ตัวที่สุดและประชาชนสัมผัสได้ เช่น กลิ่นเหม็น การสิ้นเปลืองงบประมาณ เป็นต้น

(4) แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ จากการแก้ไขปัญหาขยะ

ก. เทศบาลเมืองระนองควรดำเนินกิจกรรมการแก้ไขปัญหาขยะที่สามารถเห็นผลได้เร็ว เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อจูงใจให้ประชาชนเห็นว่ามีเมื่อเข้าร่วมแก้ปัญหาก็จะได้รับผลประโยชน์โดยตรง เช่น การงดหรือลดค่าจัดเก็บขยะ การให้รางวัล จูงใจ การประกาศเกียรติคุณ เป็นต้น

ข. เทศบาลควรให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาขยะทั้งทางตรง เช่น ความสะอาด สุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม และทางอ้อม เช่น รายได้จากการจำหน่ายขยะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลควรเป็นเจ้าภาพ หรือเป็นผู้นำในการ

กำหนดราคาขายเพื่อให้สูงเพื่อจูงใจประชาชนให้คัดแยกขยะเพื่อจำหน่ายเพราะหากร้านรับซื้อให้ราคาต่ำประชาชนก็ไม่สนใจจะคัดแยกขยะเพื่อจำหน่าย ทำให้ขยะต้องเข้าสู่กระบวนการจัดเก็บโดยเทศบาลมากขึ้น

(5) แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลการแก้ไขปัญหายขยะ

ก. เทศบาลควรนำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของประชาชน ไปรวบรวมกับความรู้ทางวิชาการ และสังเคราะห์เป็นแนวทาง วิธีการแก้ไขปัญหายขยะ และที่สำคัญควรแจ้งให้ประชาชนทราบว่าได้นำความคิดของเขาไปดำเนินการอย่างไรและประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไร ควรสื่อสารกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง

ข. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอแนะข้อคิดเห็น ข้อบกพร่อง หรือกล้าให้ประชาชนติติงในวิธีการดำเนินงาน และให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับรู้ในขั้นตอนการทำงานให้มากที่สุด จนเขารู้สึกว่าเขาก็คือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเหมือนกัน

1.3.5 การสรุปข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และข้อที่ 3) ผลการวิจัย ดังนี้

การให้ประชาชนได้วิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหายขยะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนค่อนข้างน้อย เนื่องจากเห็นว่าปัญหาสำคัญอยู่ที่การจะอย่างไรให้ประชาชนได้วิเคราะห์สภาพชุมชนกันเอง เพราะถึงแม้หน่วยงานราชการจะสนับสนุน ส่งเสริม และเปิดโอกาส ให้ประชาชนได้ช่วยกันวิเคราะห์สภาพชุมชนมากเพียงใดก็ตาม แต่ประชาชนก็ไม่ให้ความสนใจ ซึ่งเหตุผลดังกล่าวเป็นเพราะเทศบาลเมืองระนองเป็นชุมชนเมืองที่มีความเจริญ มีผู้อยู่อาศัยที่มีความหลากหลาย ความสัมพันธ์ระหว่างคน ครอบครัวยมีน้อย เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างกันมีน้อยการร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ จึงน้อยตามไปด้วย นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ยังเห็นว่า การวิเคราะห์สภาพชุมชนนั้น จริง ๆ แล้วก็มีอยู่ในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ คือ การพบปะพูดคุยกันตามสถานที่ต่างๆ เช่นร้านน้ำชา กาแฟ เรื่องปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน แต่การพูดคุยก็เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ ไม่ได้มีการเรียบเรียงเพื่อนำเสนอหรือสานต่อความคิดดังกล่าวแต่อย่างใด สำหรับประเด็นนี้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เห็นว่าหากหน่วยงานราชการสามารถทำให้ประชาชนได้วิเคราะห์สภาพปัญหาชุมชน อันถือเป็นก้าวแรกของการพัฒนา ได้แล้ว ก็จะมีส่วนทำให้ประชาชนอยากมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานราชการ

การให้ประชาชนได้คิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไข ปัญหาขยะ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหามลพิษปานกลาง เนื่องจากเมื่อ ประชาชนได้พูดคุย ได้คิด และได้นำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหากันในกลุ่มที่พูดคุยกันแล้ว หาก ความคิดของเขาได้รับการเลือกจากกลุ่มว่าเป็นความคิด และแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติได้ ผู้เสนอ จะรู้สึกภาคภูมิใจและอยากมีส่วนร่วมในการกระบวนการต่อไปของการแก้ไขปัญหามา แต่กรณีนี้ก็มี ข้อสังเกตอย่างหนึ่งว่าในการพูดคุยกันในกลุ่ม หรือในระดับชุมชน การจะเลือกหรือตัดสินใจว่า แนวคิดของใครดีที่สุด ควรมีการดำเนินการอย่างละมุนละม่อม เนื่องจากว่าหากบางคน หรือบาง กลุ่มเกิดความน้อยใจ ไม่พอใจที่ความคิดของตนไม่เป็นที่ยอมรับ ก็จะไม่อยากเข้าร่วม และจะ ต่อต้านการดำเนินงานของอีกกลุ่มหนึ่งได้

การให้ประชาชนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติ และดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนน้อย เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าการแก้ไขปัญหามลพิษไม่ใช่หน้าที่หลักของเขา เพราะเขาได้เสียภาษีให้กับราชการแล้ว จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของ หน่วยงานราชการ โดยให้ความเห็นว่าประชาชนควรช่วยเหลือด้วยการให้ข้อมูลข่าวสาร หรือ ช่วยเหลือในเรื่องอื่นที่ไม่ยุ่งยาก ไม่กระทบกับเวลาส่วนตัวของประชาชน ทั้งยังได้เสนอว่าหาก หน่วยงานราชการอยากให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ ควรสร้างกิจกรรมง่าย ๆ ให้ ประชาชนทำเองได้ และสะดวก เช่นการคัดแยกขยะในครัวเรือน คัดแยกขยะในชุมชน แต่ทั้งนี้ หน่วยงานราชการต้องให้ความรู้กับประชาชน และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพราะเห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกอยู่

การให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหามลพิษ มีผลต่อการมี ส่วนร่วมเป็นอย่างมาก เนื่องจากที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมจากการ แก้ไขปัญหามลพิษทั้งทางตรงและทางอ้อม นั้นประชาชนอยากจะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษ มากขึ้น ยกตัวอย่าง เช่น หากครัวเรือนใดมีการคัดแยกขยะ เทศบาลจะงดเก็บค่าขยะเดือนละ 30 บาท ก็จะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่อยากให้ความร่วมมือเพราะเห็นว่าได้รับประโยชน์ทันที ใน ส่วนของผลประโยชน์ทางอ้อม นั้น ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ได้เสนอว่าเทศบาลควรมีบทบาทในการ แทรกแซงราคาการรับซื้อขยะตามท้องตลาด เพราะจะทำให้มูลค่าขยะเพิ่มมากขึ้น ประชาชนจะ เห็นความสำคัญจากการคัดแยกขยะไว้ขาย ทำให้เขาอยากมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการคัดแยกขยะ มากขึ้น เพราะเมื่อขายแล้วมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่หากขยะมีราคาถูกลง ประชาชนจะไม่สนใจที่จะคัด แยก หรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหามลพิษ

การให้ประชาชนได้ประเมินผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนน้อย เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการประเมินผลการทำงาน เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องปลายเหตุ ไม่มีความจำเป็นจึงไม่อยากจะเข้าร่วม แต่ความเห็นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เป็นประธานชุมชนเห็นว่าหากหน่วยงานราชการมีความจริงใจ และให้ความรู้กับประชาชนเรื่องการตรวจสอบ การประเมินผลการทำงานประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมแน่นอน ดังนั้นจึงได้เสนอแนะกับหน่วยงานราชการว่าไม่ควรกลัวการประเมินผล เพราะการประเมินผลไม่ใช่การจับผิด แต่เป็นการช่วยกันทำงานให้มีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม

ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนอยากมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ คือ

1. มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการให้ความรู้กับประชาชน
2. เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาขยะ มีความตั้งใจและจริงใจ

3. ความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน หมายถึงว่าหากเจ้าหน้าที่มีความสนิทสนมกับประชาชน เข้าถึงประชาชนจนเข้าใจดีว่าเป็นพวกเดียวกัน ไม่ถือยศถาบรรดาศักดิ์ ไม่ทำงานแบบสั่งการ จะทำให้เขาอยากมีส่วนร่วมอย่างเต็มใจ

ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนไม่อยากมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ คือ

1. ความขัดแย้งกันภายในชุมชน หมายถึง ในชุมชนประกอบด้วยบุคคลและกลุ่มบุคคล หลากหลาย เมื่อมีการทำกิจกรรมร่วมกัน อาจมีความขัดแย้ง กระทบกระทั่งกัน ทำให้ขาดความสามัคคี ความร่วมมือในชุมชนน้อยลง ตัวอย่างเช่น นางสมศรีเป็นประธาน อสม. ในชุมชน แต่ไม่ชอบนายสมศักดิ์ซึ่งเป็นประธานชุมชน เมื่อเจ้าหน้าที่จัดกิจกรรมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม หากกลุ่มนางสมศรีร่วม กลุ่มของนายสมศักดิ์จะไม่ร่วม และในทางตรงข้ามกัน หากกลุ่มนายสมศักดิ์ร่วม กลุ่มของนางสมศรีจะไม่เข้าร่วม ซึ่งกรณีนี้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เห็นว่ามีความเกี่ยวข้องทุกชุมชน

2. กิจกรรมที่หน่วยงานราชการจัดขึ้น ไม่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น จัดประชุมในเวลาราชการ เนื่องจากประชาชนต้องออกไปประกอบอาชีพเช่นกัน จึงไม่สามารถเข้าร่วมได้ แต่หากเจ้าหน้าที่เสียสละเวลาส่วนตัว จัดกิจกรรม

นอกเวลาราชการ เช่น เวลา 17.00 น. – 20.00 น. หรือในวันหยุดราชการ ประชาชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น

ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารค่อนข้างน้อย โดยกลุ่มบุคคลที่ให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการแก้ไขปัญหายยะมากที่สุดคือกลุ่มแกนนำชุมชน เช่น คณะกรรมการชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อป.พร.) ในขณะที่ประชาชนกลุ่มอื่น ๆ ไม่ได้ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหายยะ ส่วนใหญ่จะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ ร้องเรียน หรือต่อว่า แต่ไม่ได้เสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหา

ประชาชนให้คำปรึกษาหารือแก่ผู้บริหารน้อย เนื่องจากไม่กล้าบอก ไม่กล้าเสนอแนะความคิดเห็นเพราะเกรงว่าจะเป็นการสั่งสอน และบางส่วนก็คิดว่าเสนอแนะกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเพื่อให้ไปแจ้งกับผู้บริหารจะดีกว่าเพราะไม่เข้าไปพบด้วยตัวเอง บ้างก็ใช้วิธีโทรศัพท์ และเขียนเป็นจดหมายฝากไปให้ผู้บริหาร

ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย โดยที่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ให้เหตุผลต่างกัน คือกลุ่มผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เป็นข้าราชการ และมีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหายยะโดยตรง เห็นว่า ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ร่วมวางแผน อย่างเต็มที่แล้ว แต่ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เป็นประธานชุมชน เห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และในการจัดทำแผนก็มีความยุ่งยาก ประชาชนจึงไม่อยากจะเข้าร่วม

ประชาชนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ น้อยมาก โดยเห็นว่ามิสาเหตุมาจากประชาชนขาดจิตสำนึก คิดว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานราชการเพียงอย่างเดียวไม่เกี่ยวกับประชาชน และเห็นว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก นอกจากนี้ยังเห็นว่าประชาชนไม่มีเวลาเข้าร่วม เนื่องจากกระทบต่อการประกอบอาชีพ เทศบาลควรหากิจกรรมที่ประชาชนเข้าร่วมได้ง่าย เช่นการคัดแยกขยะในครัวเรือน หรือในชุมชน และหากจำเป็นก็ต้องออกเป็นกฎหมายให้ประชาชนต้องร่วมมือในการแก้ไขปัญหายยะในท้องถิ่น

ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นแกนนำ และแสดงบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหายยะน้อยมาก เนื่องจากประชาชนเห็นว่า บทบาทหน้าที่ดังกล่าวเป็นของเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานราชการ เพราะหากให้ประชาชนเป็นแกนนำสมาชิกในชุมชนจะไม่เชื่อถือ ไม่ให้ความร่วมมือ

ในภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะน้อย โดยมีสาเหตุ คือ

1. เทศบาลเมืองระนอง เป็นชุมชนในเขตเมืองที่มีความเจริญ มีผู้คนที่มาอาศัยอยู่หลากหลาย ประชาชนไม่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างกันมาก ยังขาดความสามัคคี
2. ประชาชนต้องทำงานเลี้ยงครอบครัว ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมที่เทศบาล หรือหน่วยงานราชการจัดขึ้น
3. ประชาชนขาดจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาขยะ
4. ประชาชนยังขาดความรู้เรื่องการจัดการกับปัญหาขยะ
5. การประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานราชการมีน้อย และเห็นว่าหน่วยงานราชการเองยังให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาขยะน้อย

ปัญหา และอุปสรรค ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ คือ

1. ประชาชนขาดจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาขยะ
2. ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการกับปัญหาขยะ
3. พฤติกรรมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ที่ส่วนใหญ่เป็นการทำงานแบบตั้งรับ และยังไม่ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาขยะอย่างจริงจัง
4. เจ้าหน้าที่มีประสบการณ์น้อย ขาดความสามารถในการสร้างพลังมวลชน หรือจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของหน่วยงานราชการ
5. ราคารับซื้อขยะถูก ไม่เกิดแรงจูงใจให้ประชาชนคัดแยกขยะเพื่อจำหน่าย ประชาชนเห็นว่ามูลค่าจากขยะมีน้อยเกินไป ไม่คุ้มค่า หรือเสียเวลาที่จะคัดแยกขยะ หรือให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะ
6. การแข่งขันกันทางด้านเศรษฐกิจ การค้าขาย การดำรงชีพ ทำให้ประชาชนไม่มีเวลาเข้ามามีส่วนร่วม เพราะต้องให้เวลากับการประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัว

วิธีการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ คือ

1. สร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนด้วยการ ฝึกอบรม รมณรงค์ ส่งเสริม ให้ข้อมูลข่าวสาร และให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง
2. ปรับพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้มีการทำงานเชิงรุกมากขึ้น เข้าใจ และเข้าถึงปัญหา เข้าถึงประชาชน

3. ฝึกอบรมทักษะการทำงานให้แก่เจ้าหน้าที่ในด้านการสร้างพลังมวลชน ให้สามารถจูงใจ โน้มน้าวให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับการแก้ไขปัญหาขยะ

4. หน่วยงานราชการควรเข้าไปแทรกแซงการซื้อขายขยะ เพื่อให้ราคาขยะมีมูลค่าสูงขึ้น อันจะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนอยากคัดแยกขยะเพื่อนำไปขาย และประชาชนจะเห็นคุณค่าของขยะที่มีมูลค่าเป็นตัวเงิน จากนั้นก็จะอยากมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะกับเทศบาล

1.3.6 การทดสอบสมมติฐาน

- 1) กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- 2) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะไม่แตกต่างกัน
- 3) กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะไม่แตกต่างกัน
- 4) กลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาต่างกัน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- 5) กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะไม่แตกต่างกัน
- 6) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะไม่แตกต่างกัน
- 7) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะไม่แตกต่างกัน
- 8) กลุ่มตัวอย่างที่มีที่อยู่อาศัยต่างกัน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- 9) กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- 10) กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

11) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาหยาบๆ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหยาบๆ ของเทศบาลเมืองแล้ว พบว่าได้ค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.263 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่าการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาหยาบๆ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหยาบๆ โดยมีความสัมพันธ์กันระดับต่ำมาก หมายถึงว่า หากให้กลุ่มตัวอย่างได้วิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาหยาบๆ ของชุมชนเองมาก ก็จะส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหยาบๆ มีมากขึ้นเช่นกัน

12) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหา กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหยาบๆ ของเทศบาลเมืองระนองแล้ว พบว่าได้ค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.249 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่าการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหยาบๆ โดยมีความสัมพันธ์กันระดับต่ำมาก หมายถึงว่า หากให้กลุ่มตัวอย่างได้คิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ปัญหามาก ก็จะส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหยาบๆ มีมากขึ้นเช่นกัน

13) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหา กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหยาบๆ ของเทศบาลเมืองระนองแล้ว พบว่าได้ค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.249 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่าการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหยาบๆ โดยมีความสัมพันธ์กันระดับต่ำมาก หมายถึงว่า หากให้กลุ่มตัวอย่างได้คิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ปัญหามาก ก็จะส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหยาบๆ มีมากขึ้นเช่นกัน

14) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาหยาบๆ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหยาบๆ ของเทศบาลเมืองระนอง พบว่าได้ค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.112 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่าการรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาหยาบๆ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหยาบๆ โดยมีความสัมพันธ์กันระดับต่ำมาก

หมายถึงว่า หากกลุ่มตัวอย่างได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายยะมาก ก็จะส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะมีมากขึ้นเช่นกัน

15) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง พบว่าค่า Pearson Correlation เท่ากับ 0.355 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ H_0 หรือยืนยัน H_1 ที่ว่าการประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะ โดยมีความสัมพันธ์กันระดับต่ำ หมายถึงว่า หากให้กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะมาก ก็จะส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะมีมากขึ้นเช่นกัน

16) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่าตัวแปรอิสระจำนวน 5 ตัว คือ การวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหายยะ การคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหายยะ การลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายยะ และการประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง กล่าวอีกนัยคือ หากให้ประชาชนได้วิเคราะห์ชุมชน ได้คิด และตัดสินใจ ได้ลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหา ได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหา และได้ประเมินผลการแก้ไขปัญหายยะ มากเพียงใด ก็จะช่วยให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง มีมากขึ้นเท่านั้น

2. อภิปรายผล

ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง เพื่อเสนอแนะการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายยะให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

2.1 ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง

ผลการศึกษาพบว่า มีตัวแปรอิสระ จำนวน 5 ตัว ที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง คือ การวิเคราะห์สภาพชุมชน

ปัญหา และสาเหตุของปัญหาขยะ การคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหาขยะ การลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะ การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาขยะ และการประเมินผลการแก้ไขปัญหาขยะ โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

ปัจจัยด้านการวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาขยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ซึ่งอธิบายได้ว่า หากเทศบาลเมืองระนองให้ประชาชนได้วิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาขยะ มากขึ้นจะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ มีมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของลือชัย ศรีเงินยวง และผาสุก อเนกวิช (2526:12 – 13) ที่ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงจะต้องเป็นการมีส่วนร่วมตั้งแต่คิดค้นปัญหา วางแผน ปฏิบัติงาน ดูแล กำกับ ตลอดจนประเมินผลติดตามงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิระพัฒน์ หอมสุวรรณ (2532) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของสภาตำบล : กรณีศึกษาตำบลในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า ประเภทของการมีส่วนร่วมของประชาชนน้อยที่สุด ได้แก่การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหามลพิษชุมชน

ปัจจัยด้านการคิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหาขยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ซึ่งอธิบายได้ว่า หากเทศบาลเมืองระนองให้ประชาชนได้คิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหาขยะมากขึ้นจะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมีมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) ที่เห็นว่าการมีส่วนร่วมคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันจะมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ ทวนธง ครุฑจ้อน (2528, 32) ที่เห็นว่า การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมในการพิจารณาตัดสินใจร่วมปฏิบัติงานทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการบริหารจัดการ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540: 13) ซึ่งกล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจการปฏิบัติและการรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นผลกระทบต่อ

ปัจจัยด้านการลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ซึ่งอธิบายได้ว่า หากเทศบาลเมืองระนองส่งเสริมให้ประชาชนได้ลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะ มากขึ้นจะทำให้ระดับการมี

ส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะมีมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อาร์นสไตน์ (Arnstein) (ดิน ปรัชญพฤทธิ 2533:622-623; Arnstein 1969) ที่เห็นว่า การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าไปมีส่วนร่วมจะต้องมีอำนาจและการควบคุมอย่างแท้จริงในอันที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้บังเกิดผลขึ้นมา มิใช่เพียงแต่เข้าไปมีส่วนร่วมเฉย ๆ โดยมีได้ อะไรเป็นการตอบแทนความเหนื่อยยาก สอดคล้องกับแนวคิดของ วิลเลียม เออร์วิน (William Erwin 1976:138) ซึ่งเห็นว่า การมีส่วนร่วม คือกระบวนการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหาพร้อมกับวิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณิกัฏฐมิมังศพิทักษ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนควงแข เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ที่พบว่าลักษณะมีส่วนร่วมที่ประชาชนเข้าร่วมมากที่สุดคือการเข้าร่วมในระดับปฏิบัติการ

ปัจจัยด้านการรับผลประโยชน์จากการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ซึ่งอธิบายได้ว่า หากเทศบาลเมืองระนองให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมากขึ้นจะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ มีมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทวิทอง หงษ์วัฒน์ (2527,1-5) ที่เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตน ในการจัดการและควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ ไวท์ (White 1982 : 18) ซึ่งเห็นว่า มิติหนึ่งของการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินการ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทานตะวัน อินทร์จันทร์ (2546) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนย่อย ของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองลำพูน คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณดี มัยยะ (2551) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า (1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปาก

ภาพรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.30 และด้านการเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาขยะ ในภาพรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม โดยมีค่าเฉลี่ย = 1.32 ซึ่งระดับของการมีส่วนร่วมดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ชินรัตน์ สมสืบ (2547 : 261) ที่ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 8 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมแบบเฉยเมย (passive participation)
2. การมีส่วนร่วมในการให้ข่าวสาร (participation in information giving)
3. การมีส่วนร่วม โดยให้คำปรึกษา (participation by consultation)
4. การมีส่วนร่วมด้วยสิ่งจูงใจทางวัตถุ (participation for material incentives)
5. การมีส่วนร่วมเชิงหน้าที่ (functional participation)
6. การมีส่วนร่วมเชิงปฏิสัมพันธ์ (interactive participation)
7. การระดมคน (self – mobilization)
8. การเป็นตัวเร่งการเปลี่ยนแปลง (catalyzing change)

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัย ผู้ศึกษาเสนอแนะแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ดังนี้

3.1.1 สร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนด้วยการ ฝึกอบรม รมรงค์ ส่งเสริม ให้ข้อมูลข่าวสาร และให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

3.1.2 ปรับพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้มีการทำงานเชิงรุกมากขึ้น เข้าใจ และเข้าถึงปัญหา เข้าถึงประชาชน

3.1.3 ฝึกอบรมทักษะการทำงานให้แก่เจ้าหน้าที่ในด้านการสร้างพลังมวลชน ให้สามารถจูงใจ โน้มน้าวให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับการแก้ไขปัญหาขยะ

3.1.4 เทศบาลเมืองระนองควรเข้าไปแทรกแซงการซื้อขายขยะ เพื่อให้ราคาขยะมีมูลค่าสูงขึ้น อันจะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนอยากคัดแยกขยะเพื่อนำไปขาย และประชาชนจะเห็นคุณค่าของขยะที่มีมูลค่าเป็นตัวเงิน จากนั้นก็จะอยากมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะกับเทศบาล

3.1.5 ควรสร้างกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมได้ง่าย เช่น การคัดแยกขยะในครัวเรือน ในชุมชน แต่เทศบาลต้องให้ความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะแก่ประชาชนและต้องติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผลจากการศึกษาวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ในครั้งนี้พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองจำเป็นต้องเร่งสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาขยะประสบความสำเร็จ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นข้อสรุปดังกล่าวก็เกิดจากผลการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น ซึ่งในส่วนของกาวิจัยในครั้งต่อไปนั้น ผู้ศึกษาขอเสนอแนะ ดังนี้

3.2.1 เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ ควรศึกษาวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะช่วยให้ทราบปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริง อันจะนำไปเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.2 ควรมีการวิจัยในลักษณะดังกล่าวกับพื้นที่อื่นด้วยเพื่อเป็นการเปรียบเทียบ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีปัญหาขยะ เนื่องจากปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งกำลังประสบปัญหาขยะ และที่สำคัญหน้าที่หลักในการกำจัดขยะก็เป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้ดูเหมือนจะเป็นภาระที่โคดเคี้ยว หากมีการวิจัยเปรียบเทียบจะสามารถนำผลการวิจัยอันเป็นประโยชน์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ในการที่จะแก้ไขปัญหาขยะให้ประสบผลสำเร็จ

3.2.3 การแก้ไขปัญหาขยะเป็นเรื่องเร่งด่วนและสำคัญมาก หากไม่มีการเตรียมความพร้อม หรือหาทางป้องกัน ในอนาคตประเทศไทยจะประสบปัญหาขยะอย่างรุนแรง ในการวิจัยใดๆ อันเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะหากสามารถดำเนินการให้เต็มรูปแบบ กล่าวคือเป็นการวิจัยอย่างเป็นระบบจนสามารถอธิบายวิธีการแก้ปัญหาได้ด้วยวิธีการบริหารจัดการ และรวมไปถึงการวิจัยเพื่อสร้างเครื่องมือ หรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการกำจัดขยะได้ ก็จะทำให้ประเทศไทย เป็นอย่างยิ่ง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2551) รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พ.ศ.2550 กรุงเทพมหานคร รัฐบาลการพิมพ์
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (ม.ป.ป.) *มาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล* กรุงเทพมหานคร ชุมชนุสทกรณการเกษตรแห่งประเทศไทย
- กรรณิกา ชมดี (2524) “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”
- วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เกียรติศักดิ์ เรือนทองดี (2536) “ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนา : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี”
- วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ขวัญชัย วงศ์นิติกร (2532) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้อาศัยในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านจัดสรรเทพประทาน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- จิระพัฒน์ หอมสุวรรณ (2539) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของสภาตำบล : กรณีศึกษาสภาตำบลในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) *การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- ชินรัตน์ สมสืบ (2539) *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- ณัฐรัชชัย หงส์ชูเกียรติ (2551, 26 เมษายน) ประชาชนชุมชนบางลำพัฒนา เทศบาลเมืองระนอง
สัมภาษณ์โดย เอกนรินทร์ แก้วประดิษฐ์ ชุมชนบางลำพัฒนา ตำบลเขานิวเวศน์
อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
- ติน ประชัญพฤทธิ (2532) “ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมพฤติกรรมในองค์การ” ในเอกสารการ
สอนชุดวิชาวิทยาการจัดการ หน่วยที่ 2 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ทวนธง ครุฑจ้อน (2528) “ภาพลักษณ์องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในทัศนะของประชาชน
อำเภอปากพะนึ่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา กรุงเทพมหานคร
ศักดิ์โสภากการพิมพ์
- ทานตะวัน อินทร์จันทร์ (2546) “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน
ย่อย ในเขตเทศบาลเมืองลำพูน” การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เทพฤทธิ์ ดีหล้า (2551, 26 เมษายน) ประชาชนชุมชนสหพันธ์ เทศบาลเมืองระนอง สัมภาษณ์
โดย เอกนรินทร์ แก้วประดิษฐ์ ชุมชนสหพันธ์ ตำบลเขานิวเวศน์ อำเภอเมือง
จังหวัดระนอง
- เทศบาลเมืองระนอง (2541) “รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบ
เบื้องต้นระบบกำจัดขยะมูลฝอย เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง”
กรุงเทพมหานคร ซีเอ็มเอส แอนด์ แมเนจเม้นท์
- _____ (2551) “เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณ พ.ศ.2551” กอง
วิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองระนอง
- _____ (2551) “แผนพัฒนาเทศบาลเมืองระนองสามปี (พ.ศ.2551 – 2553)” กองวิชาการ
และแผนงาน เทศบาลเมืองระนอง
- นรินทร์ กาญจนฤกษ์ (2542) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้
ในพื้นที่อำเภออมก๋อย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- นพกาญจน์ เมตตานนท์ (2541) “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการสร้างการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการวางแผนพัฒนาชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนแออัดยานนาวา”
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- นพวรรณ เสวตานนท์ (2546) “ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
ทรัพยากรป่าไม้ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา จังหวัดสงขลา” วิทยานิพนธ์
ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นิรันดร์ จงวุฒิเวทย์ (2527) “กลวิธีแนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
พัฒนาชุมชน” ใน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา บรรณาธิการ โดย ทวี
ทอง หงส์วิวัฒน์ หน้า 182 – 184 กรุงเทพมหานคร ศักดิ์โสภการพิมพ์
- นุกูล วัฒนากร (2542) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- “ปัญหาขยะมูลฝอย” เทศบาลเมืองทุ่งสง สืบค้นวันที่ 10 มกราคม 2552 จาก
http://www.tungsong.com/Environment/Garbage_n/garbage_12.html
- ปรมัตต์ ปัญญาเตชะตกุล (2551, 25 เมษายน) นักบริหารงานสวัสดิการสังคม 6
เทศบาลเมืองระนอง สัมภาษณ์โดย เอกนรินทร์ แก้วประดิษฐ์
สำนักงานเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง
- พัฒน์ บุญยรัตพันธ์ (2527) การสร้างพลังชุมชนโดยกระบวนการพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร
ไทยวัฒนาพานิช
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา
ในปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา กรุงเทพมหานคร
ศักดิ์โสภการพิมพ์
- ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531) การมีส่วนร่วมของประชาชน กรุงเทพมหานคร
บางกอก บล๊อคออฟเซ็ท
- ยิววัฒน์ วุฒิเมธี (2526) หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
อนุเคราะห์ไทย
- รัฐจวน ทองรอด (2528) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตามแนวคิด
ความจำเป็นพื้นฐาน : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านลุงเขว้า หมู่ 6 ตำบลสารภี
กิ่งอำเภอหนองบุญนาค” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ราชบัณฑิตยสถาน (2525) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 กรุงเทพมหานคร
อักษรเจริญทัศน์

- ลือชัย ศรีเงินยวง และผาสุก เอนกวัฒนชัย (2526) “ยุทธศาสตร์ใหม่ของการพัฒนา (สาธารณสุขชนบท)” เอกสารประกอบการเสวนากาแฟของกลุ่มสังคมศาสตร์สาธารณสุข
- วลัยภรณ์ ชินศรี (2543) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ซากไดโนเสาร์ ตามนโยบายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์ (2540) “ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนควงแข เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วรรณดี มัชยะ (2540) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารรัฐกิจ สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิชา วัฒนาปรีชาเกียรติ (2551, 20 เมษายน) นักวิชาการสาธารณสุข 6 ว เทศบาลเมืองระนอง สัมภาษณ์โดย เอกนรินทร์ แก้วประดิษฐ์ สำนักงานเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง
- วิทวัส แก้วทอง (2541) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช” สารนิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- วินิจ สุริยจันทร์ (2551, 20 เมษายน) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข อนามัย และสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองระนอง สัมภาษณ์โดย เอกนรินทร์ แก้วประดิษฐ์ สำนักงานเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง
- สมชาย บำรุงทรัพย์ และณัฐวิภา โฉมิตตันติบุญ (2547) *รวมกฎหมายปกครอง* กรุงเทพมหานคร สกายบุ๊กส์
- สมบุญ ดิถพัฒนานนท์ (2551, 20 เมษายน) นายกเทศมนตรีเมืองระนอง เทศบาลเมืองระนอง สัมภาษณ์โดย เอกนรินทร์ แก้วประดิษฐ์ สำนักงานเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

- สมรักษ์ กิ่งรุ่งเพชร (2541) “การมีส่วนร่วมของชาวสมุทรสงครามในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย (2544) *การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในประเทศไทย : สถานการณ์ปัจจุบันและทิศทางในอนาคต* กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุวรรณี คงทอง (2536) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในท้องที่อำเภอเสีเกา จังหวัดตรัง” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อคิน รพีพัฒน์ (2527) “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย” ใน *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา* บรรณาธิการโดย
ทวิทอง หงส์วิวัฒน์ หน้า 101 กรุงเทพมหานคร ศักดิ์โสภณาการพิมพ์
- อนุสรณ์ สุวรรณทิศกร (2549) “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลต่อโครงการ กสช.
ปี 2528 อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนาสังคมศาสตร
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- Cohen, John M. and Norman T. Uphoff. (1980) “Participation ‘s Plance in Rural development :
Seeking clarity through specificity” *World Development* 8 (March) : 219-222.
- Cohen, John M. and Uphoff. Norman T. (1970) *Rursl Development. Participation : Concepts
and Measures for Project Desigh. Implementation and Evaluation* New York :
The Rual Development Committee Center foe International Studies, Cornell
University.
- Erwin, William W. (1976) *Participation Managerial : Theory and the Implementation*
Atianta : Georghia State University.
- Reeder, William W. (1974) “Some Aspecta of the informal social Participation of Farm
Families in New York State” *Unpublished Ph.d. Dissertation* Clnell University.
- White, Alastair T. (1982) “Why Community Participation ? A Discussion of the Argument
Co, Community Participation : Current issue and lesson Leaned” United
Nations Children ‘s Fund.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามสำหรับประชาชนกลุ่มตัวอย่าง

แบบสอบถามเพื่อการทำวิทยานิพนธ์

เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง”

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการแก้ไขปัญหาขยะในเทศบาลเมืองระนอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ ในหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้ศึกษาขอทราบความคิดเห็นของท่านด้านปัจจัยการมีส่วนร่วมและการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษา และเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองให้ได้ผลดียิ่งขึ้น โดยข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะเก็บเป็นความลับ และจะนำผลมาใช้เฉพาะสำหรับงานวิจัยเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์มากที่สุด ผู้ศึกษาใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นและชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ต่อไป

นายเอกนรินทร์ แก้วประดิษฐ์

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

ตอนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค การให้ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่เป็นจริง หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. ท่านอายุเท่าไร

1. 18 – 30 ปี 2. 31 – 40 ปี
 3. 41 – 50 ปี 4. 51 – 60 ปี
 5. มากกว่า 60 ปี

3. สถานภาพการสมรสของท่านเป็นอย่างไร

1. โสด 2. สมรส
 3. หม้าย/หย่าร้าง 4. อื่น ๆ ระบุ.....

4. ท่านนับถือศาสนาอะไร

1. พุทธ 2. อิสลาม
 3. คริสต์ 4. อื่น ๆ ระบุ.....

5. ท่านสำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับใด

1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษา / ปวช.
 3. อนุปริญญา 4. ปริญญาตรี
 5. สูงกว่าปริญญาตรี 6. อื่น ๆ ระบุ.....

6. ท่านประกอบอาชีพอะไร

1. นักเรียน / นักศึกษา
 2. รับจ้าง
 3. เกษตรกร (ทำสวน / ปศุสัตว์ / ประมง)
 4. ค้าขาย / อาชีพส่วนตัว
 5. ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 6. อื่น ๆ ระบุ.....

7. ท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่าไร

☐ 1. ไม่เกิน 5,000 บาท	☐ 2. 5,001 – 10,000 บาท
☐ 3. 10,001 – 15,000 บาท	☐ 3. 15,001 – 20,000 บาท
☐ 3. 20,001 – 25,000 บาท	☐ 4. มากกว่า 25,000 บาท

8. ท่านอยู่อาศัยในชุมชนใด

☐ 1. ชุมชนร่วมจิตร์	☐ 2. ชุมชนด่านท่าเมือง
☐ 3. ชุมชนตรอกชายโสด	☐ 4. ชุมชนตลาดองค์การ
☐ 5. ชุมชนตลาดแขก	☐ 6. ชุมชนสหพันธ์
☐ 7. ชุมชนชอย 2	☐ 8. ชุมชนชอย 9
☐ 9. ชุมชนพ่อตาจิง	☐ 10. ชุมชนตลาดใหม่ – เสาแดง
☐ 11. ชุมชนเสือป่า	☐ 12. ชุมชนโรงกลวง
☐ 13. ชุมชนระนองแลนด์	☐ 14. ชุมชนเสาวลักษณ์พัฒนา
☐ 15. ชุมชนบางสำนพัฒนา	☐ 16. อื่น ๆ ระบุ.....

9. ท่านเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองระนองนานแค่ไหน

1. ไม่ถึง 5 ปี
2. 5 – 10 ปี
3. มากกว่า 10 ปี

10. ในฐานะที่เป็นผู้อาศัยท่านมีบทบาทอะไรในเขตเทศบาลเมืองระนอง

1. เป็นคณะกรรมการชุมชน
2. เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)
3. ไม่ได้เป็นอาสาสมัคร หรือคณะกรรมการใดๆ(อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองระนองเพียงอย่างเดียว)
4. อื่น ๆ ระบุ

**ตอนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา
ขยะของเทศบาลเมืองระนอง**

คำชี้แจง ท่านคิดว่าปัจจัยต่าง ๆ ต่อไปนี้มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข
ปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองมากน้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้าน
ขวามือของแต่ละข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การวิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และหาสาเหตุของปัญหาขยะ					
1. หากให้ท่านได้วิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชนเอง ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง					
2. หากให้ท่านได้ค้นหาปัญหาขยะของชุมชน ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง					
3. หากให้ท่านได้ค้นหาสาเหตุของปัญหาขยะของชุมชน ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง					
4. หากให้ท่านได้ค้นหาหนทางแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง					
5. หากให้ท่านได้เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา / ความต้องการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง					

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6. หากให้ท่านได้เสนอปัญหา / ความต้องการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ของชุมชน ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองระนอง					
การคิด และตัดสินใจเลือกแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ 7. หากให้ท่านได้ประชุมเพื่อพิจารณาแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ของชุมชน ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองระนอง					
8. หากให้ท่านได้เสนอแนะแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ของชุมชน ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองระนอง					
9. หากให้ท่านได้ตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ของชุมชน ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองระนอง					
10. หากให้ท่านได้วางแผนเพื่อแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ของชุมชน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองระนอง ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองระนอง					
11. หากให้ท่านได้จัดทำแผนการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองระนอง					

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12. หากให้ท่านได้ตัดสินใจใช้ทรัพยากรเพื่อการแก้ไขปัญหายยะ ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง					
การลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ 13. หากให้ท่านลงมือปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายยะ ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง					
14. หากให้ท่านสนับสนุนทรัพย์สิน หรือ วัสดุ / อุปกรณ์ หรือแรงงานในการแก้ไขปัญหายยะ ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง					
15. หากให้ท่านได้ติดตาม ควบคุม และ ตรวจสอบการดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง					
16. หากให้ท่านได้ชี้แนะปัญหา และความบกพร่องในการดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง					
17. หากให้ท่านได้ปรับปรุงแนวทาง และวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง					

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18. หากท่านได้เชิญชวน หรือชักจูงสมาชิกคนอื่น ๆ ในชุมชนให้ปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไข ปัญหาขยะ จะทำให้เขาอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษของเทศบาลเมืองระนอง					
การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหามลพิษ 19. หากการแก้ไขปัญหามลพิษทำให้ชุมชนของท่านสะอาดขึ้น ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษของเทศบาลเมืองระนอง					
20. หากการแก้ไขปัญหามลพิษสามารถป้องกันโรคติดต่อในชุมชนของท่านได้ ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษของเทศบาลเมืองระนอง					
21. หากการแก้ไขปัญหามลพิษทำให้ประชาชนมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษของเทศบาลเมืองระนอง					
22. หากการแก้ไขปัญหามลพิษทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อชุมชนของท่าน ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษของเทศบาลเมืองระนอง					
23. หากการแก้ไขปัญหามลพิษ ทำให้ชุมชนของท่านมีชื่อเสียง ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษของเทศบาลเมืองระนอง					

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
24. หากการแก้ไขปัญหายะสำเร็จและทำให้ท่านมีความภาคภูมิใจในฐานะที่อาศัยอยู่ในชุมชน ท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายะของเทศบาลเมืองระนอง					
การประเมินผลการแก้ไขปัญหายะ 25. หากให้ท่านได้ประเมินว่านโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมการแก้ไขปัญหายะท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายะของเทศบาลเมืองระนอง					
26. หากให้ท่านได้วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย และอุปสรรคจากการดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายะท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายะของเทศบาลเมืองระนอง					
27. หากให้ท่านได้ประเมินความสำเร็จของนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายะท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายะของเทศบาลเมืองระนอง					
28. หากให้ท่านได้ประเมินความคุ้มค่าของนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายะท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายะของเทศบาลเมืองระนอง					

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
29. หากให้ท่านได้เสนอแนะแนวทาง และวิธีการปรับปรุงนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายะท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายะของเทศบาลเมืองระนอง					
30. หากให้ท่านได้ปรับปรุงนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการแก้ไขปัญหายะท่านอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายะของเทศบาลเมืองระนอง					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

คำชี้แจง การแก้ไขปัญหาขยะเป็นความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างเทศบาลกับประชาชนทุกคนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาล ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะมากน้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการมีส่วนร่วมทางขวามือของแต่ละข้อความที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของท่านมากที่สุด

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
การให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขปัญหาขยะ			
1. เมื่อพบปัญหาขยะที่จำเป็นต้องแก้ไข โดยเร่งด่วน ในเทศบาลเมืองระนอง ท่านได้แจ้งโดยตรงต่อนายกเทศมนตรีหรือเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองระนอง			
2. เมื่อมีการสำรวจปัญหา ความต้องการของประชาชนเพื่อจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ท่านได้ให้ข้อมูลแก่ผู้สำรวจ			
3. ในการประชุมเพื่อจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาขยะ ท่านได้แจ้งปัญหา/ความต้องการของท่าน หรือของเทศบาลเมืองระนองต่อที่ประชุม			
4. เมื่อเห็นว่าแผนการแก้ไขปัญหาขยะที่จัดทำแล้วไม่ตรงกับปัญหาในพื้นที่ ท่านได้ให้ข้อมูลแก่เทศบาลเมืองระนองเพื่อนำไปแก้ไข			
5. กรณีที่ท่านพบเห็นการดำเนินกิจกรรม/โครงการตามแผนการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองที่ควรแก้ไข ท่านได้แจ้งให้เทศบาลฯทราบ			
การให้คำปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาขยะ			
6. ท่านเคยให้คำแนะนำหรือปรึกษาหารือเป็นการส่วนตัวแก่ผู้บริหาร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองระนองเกี่ยวกับการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาขยะ			

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
7. ท่านได้เสนอความเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนองในการประชุมกลุ่มย่อย หรือเวทีในชุมชน			
8. ท่านได้เสนอความเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุม หรือเวทีประชาคม หรือประชาพิจารณ์ที่เทศบาลเมืองระนองจัดขึ้น			
9. เมื่อดำเนินการตามแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนองแล้วเสร็จ ท่านได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขหรือข้อควรระวัง			
10. เมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขปัญหายยะ ท่านได้ให้คำปรึกษาหารือการแก้ไขแก่เทศบาลเมืองระนอง			
การเข้าไปเกี่ยวข้องในการวางแผนแก้ไขปัญหายยะ 11. ท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง			
12. ท่านมีส่วนร่วมในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหายยะในเทศบาลเมืองระนอง			
13. ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง			
14. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหายยะร่วมกับเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองระนอง			
15. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง			
การร่วมลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ 16. ท่านมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และเรียงลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหายยะร่วมกับเทศบาลเมืองระนองเพื่อจัดทำแผนการแก้ไขปัญหายยะ			

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
17. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางของแผนการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง			
18. ท่านเป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือเกี่ยวข้องด้านใดด้านหนึ่งในกระบวนการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง			
19. ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ท่านสนับสนุนทรัพย์สิน เงิน หรือวัสดุอุปกรณ์ และ/หรือแรงงาน			
20. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง			
การเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาขยะ			
21. ท่านเป็นแกนนำ หรือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจกำหนดแนวทางและเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง			
22. ในการลงประชามติหรือประชาพิจารณ์เกี่ยวกับแผนการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ท่านได้ให้ข้อเสนอข้อสรุป ลงคะแนนเสียง หรือยกมือเลือกสิ่งที่ต้องการ			
23. เมื่อมีโอกาส ท่านทำหน้าที่ในการดำเนินงานจัดทำแผนหรือการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง			
24. เมื่อมีโอกาสท่านได้ตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง			

**ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข
ปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง พร้อมข้อเสนอแนะ**

1. ท่านคิดว่ายังมีปัญหา และอุปสรรคใด ๆ อีกบ้างที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ยังไม่ประสบความสำเร็จ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ท่านคิดว่าเทศบาลและประชาชนควรจะดำเนินการอย่างไรจึงจะทำให้การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ประสบความสำเร็จทั้งในระยะสั้นและ
ระยะยาว

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการทำวิทยานิพนธ์

เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง”

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการแก้ไขปัญหาขยะในเทศบาลเมืองระนอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ ในหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้ศึกษาขอทราบความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมและการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษา และเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

นายเอกนรินทร์ แก้วประดิษฐ์

นักศึกษาระดับปริญญาตรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1.1 ชื่อ – นามสกุล..... อายุ.....ปี
 ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....
 วันที่สัมภาษณ์.....เวลาที่สัมภาษณ์.....
 สถานที่สัมภาษณ์.....

1.2 บทบาทของท่านที่มีต่อการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

2.1 ท่านคิดว่าทำให้ประชาชนได้วิเคราะห์สภาพชุมชน ปัญหา และสาเหตุของปัญหาขยะในชุมชน จะทำให้เขาอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

2.2 ท่านคิดว่าทำให้ประชาชนได้คิด และตัดสินใจเลือกแนวทาง และวิธีการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชนของเขาเอง จะทำให้เขาอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

2.3 ท่านคิดว่าทำให้ประชาชนได้ลงมือปฏิบัติ และดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชนของเขาเอง จะทำให้เขาอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

2.4 ท่านคิดว่าหากประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาขยะอย่างเป็นรูปธรรม จะทำให้เขาอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

2.5 ท่านคิดว่าหากให้ประชาชนได้ประเมินผลการแก้ไขปัญหาขยะ จะทำให้เขาอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนองหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

2.6 ท่านคิดว่ามีปัจจัยใด ๆ อีกบ้าง ที่จะทำให้ประชาชนอยากร่วมหรือไม่อยากร่วมแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

.....
.....
.....
.....
.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

3.1 ท่านคิดว่าการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการแก้ไขปัญหาขยะ มากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ท่านคิดว่าการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหารือแก่ผู้บริหาร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อการแก้ไขปัญหาขยะ มากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

.....

.....

3.3 ท่านคิดว่าการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง ประชาชนได้เข้าไปเกี่ยวข้องในการวางแผนแก้ไขปัญหาขยะ มากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

.....

.....

3.4 ท่านคิดว่าการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ และดำเนินการแก้ไขปัญหายยะ มากน้อยเพียงใด

.....
.....
.....
.....
.....

3.5 ท่านคิดว่าการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง ประชาชนได้มีส่วนร่วมเป็นแกนนำ หรือแสดงบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหายยะ มากน้อยเพียงใด

.....
.....
.....
.....
.....

3.6 ท่านคิดว่าในภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายยะของเทศบาลเมืองระนอง มากน้อยเพียงใด

.....
.....
.....
.....
.....

**ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข
ปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง**

4.1 ท่านคิดว่ามีปัญหา และอุปสรรคใด ๆ อีกบ้างที่จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะของเทศบาลเมืองระนอง

.....
.....
.....
.....
.....

4.2 ท่านคิดว่าควรดำเนินการอย่างไรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของ
เทศบาลเมืองระนอง

.....
.....
.....
.....
.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความกรุณาตอบแบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ก

ประวัติผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

ประวัติผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

1. ดร.ชยพล บัวดิษ

วุฒิการศึกษา การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ), การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

ปรัชญาคณะศึกษาศาสตร์ (ปร.ค.) มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดระนอง

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดระนอง

2. นายจำเริญ ทิพยพงศ์ธาดา

วุฒิการศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พบ.ม.) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)

สถานที่ทำงาน สำนักงานจังหวัดระนอง

ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักงานจังหวัดระนอง

3. นายสุทธิเดช จันทวิชานวงษ์

วุฒิการศึกษา นิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)

สถานที่ทำงาน สันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย

ตำแหน่ง รองเลขาธิการสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย

4. นายณัฐรัชชัย หงส์ชูเกียรติ

วุฒิศึกษานิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)

สถานที่ทำงาน สำนักงานทนายความ อภิชาติ หงส์ชูเกียรติ

ตำแหน่ง ทนายความ

5. นายปรมัตต์ ปัญญาเดชะตกุล

วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สถานที่ทำงาน เทศบาลเมืองระนอง

ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป กองสวัสดิการสังคม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายเอกนรินทร์ แก้วประดิษฐ์
วัน เดือน ปีเกิด	19 ธันวาคม 2522
สถานที่เกิด	อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี
ประวัติการศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การบริหารงานท้องถิ่นและการพัฒนาชนบท) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา พ.ศ.2545
สถานที่ทำงาน	เทศบาลเมืองระนอง อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
ตำแหน่ง	นักพัฒนาชุมชน 5